

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Kąty Wrocławskie 2014

ul. Niemodlińska 79 pok. 22
45-864 Opole
tel./fax. 77/454-07-10, 77/474-24-57
kom. 605-26-24-27
e-mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie
na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr inż. Paweł Synowiec

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	8
2. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU.....	8
3. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU.....	9
3.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OPRACOWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE.....	10
3.1.1. Zasady realizacji programu.....	10
3.1.1.1. Polityka Ekologiczna Państwa.....	10
3.1.1.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.....	11
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE.....	12
4.1. INFORMACJE OGÓLNE.....	12
4.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE.....	12
4.3. ANALIZA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE.....	13
4.3.1. Struktura zagospodarowania przestrzennego.....	13
4.3.1.1. Formy użytkowania terenów.....	13
4.4. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	13
5. REALIZACJA POLITYKI EKOLOGICZNEJ W GMINIE KĄTY WROCŁAWSKIE.....	16
6. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021.....	17
6.1. CELE EKOLOGICZNE.....	18
6.1.1. Kryteria o charakterze organizacyjnym.....	18
6.1.2. Kryteria o charakterze środowiskowym.....	18
6.1.3. Cel ekologiczny dla Gminy Kąty Wrocławskie.....	18
7. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH.....	19
7.1. UWZGLĘDNIENIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA W STRATEGIACH SEKTOROWYCH.....	19
7.1.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	19
7.2. ASPEKT EKOLOGICZNY W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM.....	19
7.2.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	20
7.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA.....	20
7.3.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	20
7.4. INNOWACYJNOŚĆ PROŚRODOWISKOWA.....	21
7.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	21
8. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH.....	22
8.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	22
8.1.1. Obszary chronione.....	22
8.1.2. Zieleń urządzona.....	22
8.1.3. Proponowane obszary do ochrony prawnej.....	25
8.1.4. Flora i fauna.....	25
8.1.5. Cel długoterminowy do 2021 r.....	26
8.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW.....	27
8.2.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	27
8.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI.....	28
8.3.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	28
8.4. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ.....	28
8.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	31
8.5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	32
8.5.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	36
8.6. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI.....	36
8.6.1. Cel długoterminowy do 2021 r.....	38
9. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	39

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

9.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	39
9.1.1 WARUNKI KLIMATYCZNE	39
9.1.2 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	39
9.1.3. PRZYCZYNY ZMIAN I OBECNEGO STANU JAKOŚCI POWIETRZA.	41
9.1.4. Cel długoterminowy do 2021r.	44
9.2. OCHRONA WÓD.....	45
9.2.1. Wody powierzchniowe	45
9.2.2. Wody podziemne	47
9.2.3. Gospodarka wodno – ściekowa.....	48
9.2.4. Cel długoterminowy do 2021 r.	51
9.3. GOSPODARKA ODPADAMI	52
9.3.1. Źródła powstawania i ilość wytwarzanych odpadów komunalnych	52
9.3.2. Ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych oraz organizacja selektywnej zbiórki	54
9.3.3. System gospodarowania odpadami komunalnymi	55
9.3.4. Istniejące instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	57
9.3.5. Odpady zawierające azbest	57
9.3.6. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami	58
9.3.7. Cele w gospodarce odpadami.....	58
9.4. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	61
9.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.	67
9.5. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.	68
9.5.1. Zagrożenia polami elektromagnetycznymi.....	68
9.5.2. Cel długoterminowy do 2021 r.	69
9.6. ŚRODOWISKO A ZDROWIE.....	70
9.6.1 Cel długoterminowy do 2021 r.	70
9.7. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU POWAŻNYCH AWARII	70
9.7.1. Cel długoterminowy do 2021 r.	72
9.8. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	72
9.8.1. Cel długoterminowy do 2021 r.	74
10. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2014 – 2017.....	75
11. SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	78
12. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	79
13. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	81
14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	84
15. LITERATURA	85

Spis rysunków:

Rys. 1. Położenie Gminy Kąty Wrocławskie na tle podziału administracyjnego województwa dolnośląskiego i powiatu wrocławskiego.	13
Rys. 2. Wstępna ocena ryzyka powodziowego - mapa obszarów na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne.	31
Rys. 3. Schemat zarządzania programem ochrony środowiska.	80

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Kąty Wrocławskie.....	12
Tabela 2. Podział podmiotów gospodarki narodowej na koniec 2013 r.	14
Tabela 3. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2010-2013.....	14
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie Gminy Kąty Wrocławskie wg wybranych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013r.	15
Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Kąty Wrocławskie	23
Tabela 6. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Kąty Wrocławskie.....	24
Tabela 7. Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w gminie Kąty Wrocławskie.	32
Tabela 8. Gleboznawcza klasyfikacja użytków zielonych w gminie Kąty Wrocławskie.	32

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Tabela 9. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie.....	33
Tabela 10. Struktura głównych zasiewów w Gminie Kąty Wrocławskie wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010.....	33
Tabela 11. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie gminy Kąty Wrocławskie.....	37
Tabela 12. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2013.....	40
Tabela 13. Pomiary zanieczyszczeń powietrza w gminie Kąty Wrocławskie w 2011 roku.....	41
Tabela 14. Średni dobowy ruch (SDR) w latach 2000-2005-2010 na drogach w obrębie gminy Kąty Wrocławskie.....	42
Tabela 15. Wyniki oceny wykonanej dla punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu w 2012 roku.....	46
Tabela 16. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w ppk w ramach JCWPd nr 114 na terenie Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2011-2012.....	48
Tabela 17. Jakość wody przeznaczonej do spożycia w wodociągach na terenie gminy Kąty Wrocławskie w II półroczu 2013r.....	48
Tabela 18. Parametry sieci wodociągowej w gminie Kąty Wrocławskie wg GUS.....	49
Tabela 19. Parametry sieci kanalizacyjnej w gminie Kąty Wrocławskie wg GUS.....	50
Tabela 20. Wykonanie KPOSK w Aglomeracji na terenie gminy Kąty Wrocławskie (2011).....	51
Tabela 21. Ilość odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. - wyliczona zgodnie ze wskaźnikami z KPGO 2014 i WPGOWD 2012.....	53
Tabela 22. Ilość odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. - wyliczona w oparciu o zaproponowane nowe wskaźniki.....	53
Tabela 23. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, przez przedsiębiorców posiadających decyzje/wpis do rejestru, w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w latach 2010-2013.....	54
Tabela 24. Obszar Północno-Centralnego RGOK.....	56
Tabela nr 25. Wykaz RIPOK oraz instalacji zastępczych na terenie Północno-Centralnego RGOK.....	56
Tabela 26. Wyniki pomiaru hałasu w 2011 roku do opracowania map akustycznych.....	64
Tabela 27. Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Kąty Wrocławskie w 2011 roku.....	65
Tabela 28. Porównanie średnich zasięgów hałasu wyznaczonych w mapach akustycznych w 2007 i 2011 r.66	
Tabela 29. Działania służące do realizacji celów priorytetowych oraz nakłady inwestycyjne Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2014-2017.....	75
Tabela 30. Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie.....	78
Tabela 31. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.....	80

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	<i>Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa</i>
DGLP	<i>Dyrekcja Regionalna Lasów Państwowych</i>
DODR	<i>Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego</i>
DZMiUW	<i>Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych</i>
ECONET	<i>Krajowa Sieć Ekologiczna</i>
EFRROW	<i>Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich</i>
EMAS	<i>Eco Management and Audit Scheme Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu</i>
GDDKiA	<i>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad</i>
GPZ	<i>Główny Punkt Zasilania</i>
GSM	<i>Global System for Mobile Communication - standard telefonii komórkowej</i>
GUGiK	<i>Główny Urząd Geodezji i Kartografii</i>
GUS	<i>Główny Urząd Statystyczny</i>
GZWP	<i>Główny Zbiornik Wód Podziemnych</i>
IOŚ	<i>Instytut Ochrony Środowiska</i>
IUNG	<i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>
JCW	<i>Jednolite Części Wód Podziemnych</i>
KAG	<i>Kategorie Agromomiczne Gleb</i>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

KPGO	<i>Krajowy Program Gospodarki Odpadami</i>
KPOŚK	<i>Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych</i>
KSE	<i>Krajowy System Energetyczny</i>
KSRG	<i>Krajowy System Ratowniczo Gaśniczy</i>
KZGW	<i>Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej</i>
MEW	<i>Małe Elektrownie Wodne</i>
MŚ	<i>Minister Środowiska</i>
OCHK	<i>Obszar Chronionego Krajobrazu</i>
OCK	<i>Obrona Cywilna Kraju</i>
OSO	<i>Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków</i>
OSP	<i>Ochotnicza Straż Pożarna</i>
OZE	<i>Odnawialne źródła energii</i>
PCK	<i>Polska Czerwona Księga</i>
PEM	<i>Promieniowanie elektromagnetyczne</i>
PEP	<i>Polityka Ekologiczna Państwa</i>
PGR	<i>Państwowe Gospodarstwa Rolne</i>
PIG	<i>Państwowy Instytut Geologiczny</i>
PIP	<i>Państwowa Inspekcja Pracy</i>
PIS	<i>Państwowa Inspekcja Sanitarna</i>
PKB	<i>Produkt krajowy brutto</i>
PKD	<i>Polska Klasyfikacja Działalności</i>
PKP	<i>Polskie Koleje Państwowe</i>
PN	<i>Polska Norma</i>
PO	<i>Program Ochrony</i>
ppk	<i>Punkt pomiarowo kontrolny</i>
PSE	<i>Polskie Sieci Energetyczne</i>
PSP	<i>Państwowa Straż Pożarna</i>
PSSE	<i>Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna</i>
PZO	<i>Plany Zadań Ochronnych</i>
PZRP	<i>Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym</i>
RCB	<i>Rządowe Centrum Bezpieczeństwa</i>
RDOŚ	<i>Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska</i>
RLM	<i>Równoważna liczba mieszkańców</i>
RPO WD	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego</i>
RZGW	<i>Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej</i>
SDR	<i>Średni dobowy ruch</i>
SOO	<i>Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk</i>
SZŚ	<i>System Zarządzania Środowiskowego</i>
THM	<i>Trihalometanol</i>
TŚP	<i>Toksyczne Środki Przemysłowe</i>
UE	<i>Unia Europejska</i>
UMTS	<i>Universal Mobile Telecommunication System – Uniwersalny System Telekomunikacji Ruchomej</i>
WFOŚiGW	<i>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>
WHO	<i>World Health Organization - Światowa Organizacja Zdrowia</i>
WIOŚ	<i>Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska</i>
WORP	<i>Wstępna Ocena Ryzyka Powodziowego</i>
WPGOWD	<i>Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego</i>
WSO	<i>Wojewódzki System Odpadowy</i>
WWA	<i>Węglowodory aromatyczne</i>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

WUS	<i>Wojewódzki Urząd Statystyczny</i>
WSSE	<i>Wojewódzka Stacja Sanitarno Epidemiologiczna</i>
ZZR	<i>Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</i>
ZDR	<i>Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</i>

1. WPROWADZENIE

Rozwój cywilizacyjny i wielokierunkowa ekspansja człowieka spowodowały, szczególnie na terenach od wielu lat objętych presją przemysłu oraz gospodarstw rolnych (byłych PGR-ów), znaczną degradację środowiska naturalnego – zanieczyszczenie jego poszczególnych komponentów, wyczerpywanie się zasobów surowcowych, giniecie gatunków zwierząt i roślin, a także pogorszenie stanu zdrowia ludności na terenach przeobrażonych na niespotykaną dotychczas skalę. Dlatego tak istotnym jest zapewnianie ochrony środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Istota zrównoważonego rozwoju polega więc na tym, aby zapewnić zaspokojenie obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym generacjom możliwości rozwoju.

Wskazane zostało również, że ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które poprzez swoją politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne. Dodatkowym wyzwaniem stało się członkostwo w Unii Europejskiej oraz związane z nim wymogi. Trudnym zadaniem czekającym samorządy jest wdrożenie przepisów i osiągnięcie standardów UE w zakresie m.in. ochrony środowiska.

Efektywność działań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego zależy przede wszystkim od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania zainteresowania i zrozumienia ze strony społeczności lokalnych. Działania takie, aby były skuteczne, muszą być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem, sporządzonym na podstawie wnikliwej analizy sytuacji w danym rejonie. Zadanie takie ma spełniać wieloletni program ochrony środowiska. Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Kąty Wrocławskie i określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawą tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłanką konstruowania budżetu gminy, płaszczyzną koordynacji i układem odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej oraz podstawą do ubiegania się o fundusze celowe. Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska posłużą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Gminy Kąty Wrocławskie, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do jego poprawy, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Zakłada się, że kształtowanie polityki ekologicznej w Gminie Kąty Wrocławskie będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania "kroczącego", polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego Programu w jego kolejnych edycjach.

2. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Kąty Wrocławskie, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz sformułowanie listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Źródłami informacji dla Programu były materiały uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Kątach Wrocławskich, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, a także prace instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami, jak również dostępna literatura fachowa.

Od podmiotów gospodarczych z terenu miasta uzyskano bieżące informacje dotyczące szerokiej problematyki ochrony środowiska, z których wnioski zostały uwzględnione w Programie.

Jako punkt odniesienia dla programu ochrony środowiska przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2013 r.

Program oparty jest na zapisach następujących dokumentów:

- *Prawa ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku* (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232). Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.
- *Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008 r.* Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien zawierać cele i zadania ujęte w blokach tematycznych, a mianowicie:
 - kierunki działań systemowych,
 - ochrona zasobów naturalnych,
 - poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
- *Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.*

W dokumentach tych określono długoterminową politykę ochrony środowiska odpowiednio dla województwa dolnośląskiego oraz Gminy Kąty Wrocławskie, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.

- *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do zawartości programów. W gminnym programie powinny być uwzględnione:

- *zadania własne gminy* (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy),
- *zadania koordynowane* (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom centralnym).

3. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU

Jako założenia wyjściowe do Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie przyjęto uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, wynikające z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę ochrony środowiska. Niezbędne było również uwzględnienie zamierzeń rozwojowych miasta zarówno w zakresie gospodarczym i przestrzennym, jak i społecznym.

Uwarunkowania te, w powiązaniu z aktualnym stanem środowiska na terenie gminy były podstawą do zdefiniowania priorytetów i celów w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie.

Zasady ochrony środowiska wymuszają zachowanie kompleksowego, a zarazem sektorowego podejścia. Gmina nie jest układem zamkniętym, a poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Z tego względu, konieczne jest przyjęcie uwarunkowań wynikających z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla Gminy Kąty Wrocławskie w zakresie ochrony środowiska wynikają z następujących dokumentów:

- strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, województwa dolnośląskiego,
- strategii rozwoju regionalnego kraju,
- koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa dolnośląskiego,
- Polityki ekologicznej państwa wraz z programem wykonawczym,
- systemu Prawa ochrony środowiska w Polsce, w tym projektowanych aktów prawnych,
- międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- Programu Ochrony Środowiska dla województwa dolnośląskiego,
- strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

3.1.1. Zasady realizacji programu

Zasady realizacji polityki ekologicznej i cele i zadania ujęte w "Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016", w „Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” oraz w dostosowanej do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, zostały przyjęte jako podstawa niniejszego programu.

W świetle priorytetów aktualnej polityki ekologicznej Państwa, planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele Szóstego Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie z ostatnim przeglądem wspólnotowej polityki ochrony środowiska do najważniejszych wyzwań należy zaliczyć:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

3.1.1.1. Polityka Ekologiczna Państwa

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

W ten sposób realizacja krajowej polityki ekologicznej wpisywać się będzie w osiąganie celów tej polityki na poziomie całej Wspólnoty.

Osiągnięciu powyższych celów służyć będzie realizacja następujących priorytetów i zadań:

1. Kierunki działań systemowych polegające na:

- uwzględnianiu zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzaniu środowiskowym,
- udziale społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwoju badań i postępie technicznym,
- odpowiedzialności za szkody w środowisku,
- uwzględnianiu aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym.

2. Ochrona zasobów naturalnych polegająca na:

- ochronie przyrody,
- ochronie i zrównoważonym rozwoju lasów,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami wodnymi,
- ochronie powierzchni ziemi,
- gospodarowaniu zasobami geologicznymi.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego polegające na działaniach w obszarach:

- środowisko a zdrowie,
- jakość powietrza,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- substancje chemiczne w środowisku.

3.1.1.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.

Naczelną zasadą przyjętą w *Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego* jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny wraz z ochroną walorów środowiskowych. Oznacza ona taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W kontekście powyższego, nadrzędny cel *Programu*... sformułowano następująco:

Dążenie do osiągnięcia zrównoważonego i trwałego rozwoju Województwa Dolnośląskiego poprzez poprawę stanu środowiska przyrodniczego, zachowanie jego istotnych walorów, utrzymanie ładu przestrzennego i rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cele perspektywiczne, nawiązują do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz do Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015. Z uwagi na niewielki wpływ skali regionalnej na zmiany klimatu, nie formułuje się w tym zakresie celu perspektywicznego. Zagadnienia związane z przeciwdziałaniem i ograniczaniem negatywnych skutków wpływających na środowisko, zostały omówione w poniższych celach wraz z kierunkami działań.

Sformułowano 4 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń, które spełniają rolę osi priorytetowych – wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych.

Cele:

1. Włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych
2. Planowanie przestrzenne zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju
3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji
4. Innowacyjność prośrodowiskowa.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE

4.1. Informacje ogólne

Gmina Kąty Wrocławskie leży w powiecie wrocławskim (województwo dolnośląskie), przy południowo-zachodniej granicy miasta Wrocławia. Położenie gminy Kąty Wrocławskie charakteryzują głównie:

- bezpośrednie sąsiedztwo z Wrocławiem,
- położenie w strefie najbardziej urodzajnych gleb na terenie Dolnego Śląska,
- usytuowanie autostrady A4 w centralnej części gminy.

Położenie w sąsiedztwie Wrocławia, a jednocześnie w strefie ważnych historycznie szlaków komunikacyjnych miało w przeszłości i odgrywa obecnie ważną rolę dla przeobrażeń i rozwoju gminy. Północna część obszaru gminy jest prawie płaska, południowa zaś lekko pofałdowana. Całkowita powierzchnia gminy Kąty Wrocławskie wynosi 176,5 km².

Sytuacja demograficzna

Według danych pozyskanych z GUS - liczba mieszkańców w gminie Kąty Wrocławskie na koniec 2013 r. wynosiła 22 318 osób, z czego w mieście zamieszkiwało 6 422 (ok. 28,8 %), a na terenach wiejskich 15 896 osób (ok. 71,2 %).

W porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost liczby mieszkańców ogółem o 1 273 osoby (ok. 6,0 %). Liczba mieszkańców w mieście (w analizowanych latach) zwiększyła się o 411 osób (ok. 6,8 %), natomiast na terenach wiejskich liczba mieszkańców zwiększyła się o 862 osoby (ok. 5,7 %).

Gęstość zaludnienia na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie na koniec 2013 r. wyniosła ok. 126,3 osób/km².

Szacuje się, że w kolejnych latach będzie następował dalszy wzrost ogólnej liczby ludności w gminie.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Kąty Wrocławskie.

M/W	Liczba ludności w roku:							
	2010	2011	2012	2013	Szacunkowo			
					2014	2016	2018	2020
M	6 011	6 109	6 264	6 422	6 583	6 915	7 195	7 486
W	15 034	15 382	15 628	15 896	16 150	16 671	16 921	17 433
SUMA	21 045	21 491	21 892	22 318	22 733	23 586	24 116	24 919

M – miasto, W – teren wiejski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GUS

4.2. Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Kąty Wrocławskie należy do makroregionu Niziny Śląskiej, mezoregionu Równiny Wrocławskiej oraz mikroregionu Równiny Wrocławskiej, zwanej także Równiną Kącką. Ukształtowanie terenu gminy jest mało zróżnicowane. Obszar ma charakter praktycznie równinny, położony jest na wysokości 120-220 m n.p.m. i stanowi część Równiny Wrocławskiej, która rozpościera się pomiędzy Pradolina Wrocławską a Przedgórzem Sudeckim. Najwyższy punkt gminy to 187,8 m n.p.m. (Zachowice), najniższy 119,5 m n.p.m. (Samotwór).

Przez teren Gminy przepływają takie dopływy Odry jak: Bystrzyca, Strzegomka i Czarna Woda. oraz mniejsze ciek, m.in. Kasina, Ługowina, Niesłusz, Potok Karczycki, Rów Kątecki. Strzegomka jest lewobrzeżnym dopływem Bystrzycy, Czarna Woda prawobrzeżnym. Rzeki te posiadają charakter rzek nizinnych o stosunkowo niewielkim spadku z wieloma rozlewiskami. Równina Wrocławska charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu i dużą różnorodnością gleb oraz gruntów. Większość użytków zielonych i prawie wszystkie lasy gminy, usytuowane są w dolinach rzek i zajmują niewielką powierzchnię – tylko nieco ponad 7 % powierzchni gminy.

Rys. 1. Położenie Gminy Kąty Wrocławskie na tle podziału administracyjnego województwa dolnośląskiego i powiatu wrocławskiego.

Źródło: www.gminy.pl

4.3. Analiza zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąty Wrocławskie.

4.3.1. Struktura zagospodarowania przestrzennego

Według „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąty Wrocławskie” Gminę Kąty Wrocławskie można podzielić umownie na cztery strefy wynikające głównie ze stanu zainwestowania:

- strefa wschodnia, znajdująca się najbliżej Wrocławia - w skład tej strefy wchodzi miejscowości: Baranowice i Bliż, Cesarzowice, Gądów i Jasz kotle, Kębłowice, Krzeptów, Mokronos Dolny, Mokronos Górny i Zybiszów, Nowa Wieś Wrocławska, Sadków, Smolec, Pietrzykowice, Zabrodzie. Tutaj obserwuje się najsilniejsze zainteresowanie inwestorów, ze względu na bliskość Wrocławia, dogodne powiązanie komunikacyjne zarówno z Wrocławiem, autostradą A4 jak i Autostradową Obwodnicą Wrocławia;
- strefa północna i południowa - obejmująca tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej o wysokiej bonitacji gleb wraz z terenami Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy”, tworzącymi oś tej strefy w północnej i południowej części gminy;
- strefa zachodnia - z głównym ośrodkiem - Kątami Wrocławskimi - i przyległymi miejscowościami: Nowa Wieś Kącka, Wszemiłowice, Sośnica, Pełcznica, Kozłów, Sokolniki;

4.3.1.1. Formy użytkowania terenów

Wg Powszechnego Spisu Rolnego GUS 2010 Z ogólnej powierzchni gruntów 14 481,19 ha, powierzchnie gruntów na terenie Gminy Kąty Wrocławskie wynoszą:

- użytki rolne ogółem 13 829,62 ha
- użytki rolne w dobrej kulturze 13 561,79 ha
- powierzchnie pod zasiewami 12 298,23 ha
- grunty ugorowane łącznie z 111,20 ha nawozami zielonymi.

4.4. Sytuacja gospodarcza

Gmina Kąty Wrocławskie należy do jednego z najatrakcyjniejszych rejonów Dolnego Śląska. Intensywnie rozwija się gospodarczo, jest bogata w zabytki kultury i piękno przyrody. Dzięki temu cieszy się dużym uznaniem zarówno wśród inwestorów, jak i turystów.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Usytuowanie gminy wzdłuż granic Wrocławia, świadczy o niezwykle atrakcyjnej lokalizacji dla wszelkich inicjatyw gospodarczych. Dodatkowo jej charakter determinuje przebiegająca na całej długości gminy autostrada A4, a także odcinek Autostradowej Obwodnicy Wrocławia. Cały obszar gminy objęty jest planami zagospodarowania przestrzennego, a nowe studium umożliwia wprowadzanie zmian w obowiązujących planach. Na tym terenie zainwestowały liczne firmy z kapitałem zagranicznym i krajowym. Są wśród nich m.in.: Panattoni Europe, Georg Utz, Prologis, PERI, Radiotechnika Marketing, Cabinplant, Mercedes Benz, VOLVO, Scania, MAN Truck&Bus.

Gmina Kąty Wrocławskie w ostatnich latach z typowo rolniczej przekształciła się w gminę przemysłowo-rolniczą. Na jej terenie, przy węzłach autostradowych, znajduje się ok. 300 ha powierzchni pod inwestycje przemysłowe.

Władze gminy Kąty Wrocławskie realizują przejrzystą politykę inwestycyjną, otwartą na rozwiązania wpisujące się w opracowaną i konsekwentnie realizowaną strategię rozwoju. Wykorzystanie bliskiego sąsiedztwa Wrocławia przynosi obecnie i będzie przynosić w przyszłości gminie ogromne korzyści, gdyż miasto Wrocław nie dysponuje już większymi obszarami terenami inwestycyjnymi.

Według GUS (stan na 31.12.2013 r.) w gminie zarejestrowanych było 2 698 jednostek gospodarczych, z czego sektor prywatny reprezentuje 2 669 podmiotów, a sektor publiczny 29 podmiotów. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie systematycznie rośnie, znacznie przeważa ilość podmiotów w sektorze prywatnym.

Podmioty działające w sektorze publicznym stanowią niewielki odsetek całej liczby podmiotów (ok. 1%), a największe znaczenie w tej grupie odgrywają państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. W sektorze prywatnym największą rolę odgrywają osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą (2 074), spółki prawa handlowego (283) oraz spółki z udziałem kapitału zagranicznego (95).

Wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców wynosi dla gminy Kąty Wrocławskie 1147 i jest niewiele niższy od wskaźnika dla powiatu wrocławskiego wynoszącego 1158 i województwa dolnośląskiego wynoszącego 1156 (wg GUS 2012).

Tabela 2. Podział podmiotów gospodarki narodowej na koniec 2013 r.

w sektorze publicznym:	
- podmioty gospodarki narodowej ogółem	29
- państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	24
- spółki handlowe	1
w sektorze prywatnym:	
- podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 669
- osoby fizyczne	2 074
- spółki prawa handlowego	283
- spółki z udziałem kapitału zagranicznego	95
- spółdzielnie	10
- fundacje	9
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	49

Zródło www.stat.gov.pl

Tabela 3. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2010-2013

Lp.	Rok	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
1	2010	2 233	30	2 203
2	2011	2 338	30	2 308
3	2012	2 511	29	2 482
4	2013	2 698	29	2 669

Zródło: www.stat.gov.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Z danych statystycznych wynika, że w Gminie występuje tendencja wzrostowa jeżeli chodzi o liczbę podmiotów, które zarejestrowały działalność na jej obszarze.

W Kątach Wrocławskich prowadzona jest działalność gospodarcza praktycznie we wszystkich branżach (wg sekcji PKD). Najwięcej podmiotów gospodarczych (693) prowadzi działalność w obszarze sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny). Znacząca ilość (376) prowadzi działalność w sekcji F (budownictwo) i w sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) - 291. Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie do ewidencji działalności gospodarczej wpisana jest następująca ilość podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne sektory:

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie Gminy Kąty Wrocławskie wg wybranych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013r.

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2013 roku
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	86
B. Górnictwo i wydobywanie	7
C. Przetwórstwo przemysłowe	213
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8
F. Budownictwo	376
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	693
H. Transport, gospodarka magazynowa	204
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	53
J. Informacja i komunikacja	92
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	89
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	135
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	291
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	65
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6
P. Edukacja	68
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	116
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	39
S i T. Pozostała działalność usługowa	153

Źródło: www.stat.gov.pl, Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD w 2013 r.

5. REALIZACJA POLITYKI EKOLOGICZNEJ W GMINIE KĄTY WROCŁAWSKIE

Jednym z elementów planowania Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w poprzednim „Programie Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”, która przeprowadzona została w Raportach z jego realizacji.

Przyjęty dokument nie jest aktem prawa miejscowego, ma jedynie charakter kierunkowy, wyznaczone i opisane w nim zadania są wytyczną dla realizowania Polityki Ekologicznej na terenie gminy stawiając jednocześnie szereg zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych do wykonania w ciągu kolejnych lat. Wytyczone zadania mają w sposób optymalny pomagać kształtować ład przestrzenny, zgodny z bieżącymi wymogami ochrony środowiska. Realizacja części zadań wymaga dużych nakładów finansowych i współdziałania – tak urzędów administracji publicznej, jak i przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. Efekty realizacji wytyczonych zadań obserwowane są zwykle w długim horyzoncie czasowym, przy założonej ciągłości realizacji zadań poprawy i utrzymania stanu środowiska.

Przygotowywane były (w formie osobnych dokumentów) Raporty z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie za lata:

- 2007-2009,
- 2011-2013,

w których kompleksowo omówiona została realizacja celów i zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska.

Wnioski z przygotowywanych raportów wskazują na systematyczną realizację zadań poprawiających stan środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach przez administrację samorządową i przedsiębiorstwa (w zakresie m.in. edukacji ekologicznej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przeciwpowodziowej, ochrony powierzchni ziemi, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody i krajobrazu).

Ocena stopnia realizacji zadań wytyczonych w przyjętym Programie Ochrony Środowiska:

Przyjęty Program Ochrony Środowiska formułował zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne tak dla gminy Kąty Wrocławskie, jak również dla instytucji i przedsiębiorstw uczestniczących w wywieraniu wpływu na stan środowiska na terenie gminy. Określenie stanu ich realizacji nie jest sprawą oczywistą i prostą ze względu na szereg elementów wpływających na realizację zadań, w tym m.in.:

- zmiany sytuacji ekonomiczno – gospodarczej kraju, województwa, powiatów i gmin,
- zmiany priorytetów realizacyjnych w okresie obowiązywania programu,
- zmiany celów i priorytetów w Polityce Ekologicznej Państwa.

Realizacja działań z zakresu ochrony przyrody:

Realizowane zadania dotyczyły głównie pielęgnacji terenów zielonych, prowadzenia nasadzeń drzew i krzewów, wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych – sanitarnych drzewostanu cennego przyrodniczo, konserwacji parków i terenów zieleni urządzonej, urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz przebudowy drzewostanów na terenie gminy. Dokonuje się rokrocznie obsadzeń kwiatami skwerów i klombów, zakłada się rabaty, kosi trawniki, grabi liście, odmładza żywopłoty. Przygotowywano ścieżki dydaktyczne (m.in. w Parku Krajobrazowym Cicha Dolina). Dokonano rewitalizacji historycznej Alei w Sadowicach Wrocławskich. Rewitalizacja polegała na wykonaniu cięć pielęgnacyjnych w obrębie drzewostanu lipowo-świerkowego oraz nasadzeniu drzew i krzewów uzupełniających istniejący drzewostan alei w pasie drogi powiatowej nr 2017D. Zadanie zostało wykonane przy współpracy ze Starostwem Powiatowym, Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Realizacja zadań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego:

Zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego oraz z poprawą jego jakości realizowane były głównie w zakresie:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

- poprawy stanu technicznego dróg (modernizacje i remonty dróg prowadzą do zmniejszenia wartości emisji komunikacyjnych oraz tzw. pylenia wtórnego z dróg),
- poprawy płynności komunikacyjnej w mieście,
- realizacji nasadzeń drzew i krzewów, tworzenia stref zieleni izolacyjnej pomiędzy terenami przemysłu, ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej,
- prowadzenia termomodernizacji obiektów,
- modernizacji systemów grzewczych,
- promocji wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- budowy dróg gminnych.

Realizacja zadań z zakresu ochrony ziemi i gleb:

Działania związane ochroną powierzchni ziemi i gleb związane były głównie z rekultywacją składowiska odpadów komunalnych w Sośnicy, na które przyjmowano odpady od 1994 r. do 30.04.2007 r. W dniu 29.06.2009 r. uzyskano decyzję na zamknięcie składowiska nr DMŚ/MB/7665-16/165-III/09 z planowanym zakończeniem prac rekultywacyjnych do 2012 r.

Usuwano również „dzikie wysypiska” odpadów na terenie gminy.

Realizacja zadań z zakresu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

Wykonywane zadania związane były z realizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, (rozbudowa rozdzielczej kanalizacji sanitarnej, budowa sieci kanalizacji sanitarnej, modernizacja oczyszczalni ścieków), budową sieci wodociągowych i przesyłowych. Utrzymywano we właściwym stanie rowy melioracyjne i przepusty, odtwarzano system odwadniający. Dokonywano także sukcesywnej modernizacji i rozbudowy istniejącej sieci wodociągowej. Kontynuowano współpracę ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym.

Realizacja zadań z zakresu ochrony przed hałasem:

Realizowano zadania związane z ograniczeniem emisji hałasu ze źródeł komunikacyjnych, eliminacją lub zmniejszeniem uciążliwości transportu drogowego do otoczenia, poprawą warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej, na podwyższeniu standardów technicznych infrastruktury drogowej (remonty i modernizacje dróg). Realizowano planowe remonty dróg. Szereg zadań związanych z ochroną przed hałasem realizowany był przez zarządców dróg.

Realizacja zadań z zakresu edukacji ekologicznej:

Zadania w dziedzinie edukacji ekologicznej realizowane były głównie przez placówki oświatowe z terenu gminy Kąty Wrocławskie oraz przez organizacje pozarządowe. Działania związane z edukacją ekologiczną były wspierane przez Urząd Miasta i Gminy w Kątach Wrocławskich poprzez m.in. organizację i wspieranie akcji proekologicznych, zapewnienia materiałów do sprawnego przeprowadzenia akcji (m.in. „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”), wprowadzenie nauczania racjonalnej gospodarki odpadami począwszy od pierwszych etapów edukacyjnych, poprzez współpracę ze szkołami w organizacji cyklicznych imprez ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym i organizację imprez proekologicznych.

6. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym programie jest zasada zrównoważonego rozwoju w celu umożliwienia lepszego zagospodarowania istniejącego potencjału gminy (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy).

Na podstawie raportu o stanie środowiska przedstawiono poniżej propozycję działań programowych, umożliwiających spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez koordynację działań w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Daje to możliwość planowania przyszłości gminy w perspektywie kilkunastu lat i umożliwiała aktywizację społeczeństwa gminy, zwiększenie inicjatywy i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych.

Cele i działania proponowane w programie ochrony środowiska powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój

gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

6.1. Cele ekologiczne

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie miasta wymusiła wyznaczenie celów średniookresowych i priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie miasta.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy Kąty Wrocławskie, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska. Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 przeprowadzono przy zastosowaniu niżej opisanych kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

6.1.1. Kryteria o charakterze organizacyjnym

- wymiar zadania przedsięwzięcia (ponadlokalny i publiczny),
- konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych,
- zabezpieczenia środków na realizację lub możliwość uzyskania dodatkowych zewnętrznych środków finansowych (z Unii Europejskiej z innych źródeł zagranicznych lub krajowych),
- efektywność ekologiczna przedsięwzięcia,
- znaczenie przedsięwzięcia w skali regionalnej,
- spełnianie wymogów zrównoważonego rozwoju - zgodność przedsięwzięcia dla rozwoju gospodarczego gminy.

6.1.2. Kryteria o charakterze środowiskowym

- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi,
- zgodność z celami ekologicznymi i zasadniczymi kierunkami zadań wynikających ze Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego,
- zgodność z celami i priorytetami ekologicznymi określonymi w "Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016" i „Programie Ochrony Środowiska Województwa dolnośląskiego”,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- skala dysproporcji pomiędzy aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem wymaganym przez prawo,
- skala efektywności ekologicznej przedsięwzięcia (efekt planowany, tempo jego osiągnięcia),
- wieloaspektowość efektów ekologicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska),
- w odniesieniu do gospodarki odpadami istotnym kryterium jest zgodność proponowanych zadań z wymogami kształtowania nowoczesnej gospodarki odpadami poprzez priorytetowe traktowanie tworzenia systemów, działań w zakresie zbiórki i transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

6.1.3. Cel ekologiczny dla Gminy Kąty Wrocławskie.

Naczelną zasadą poprzedniego Programu Ochrony środowiska była zasada zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którą wyznaczono w poprzednim Programie cel nadrzędny dla Gminy Kąty Wrocławskie z zakresu ochrony środowiska:

Rozwój gminy dla poprawy jakości życia jej mieszkańców i środowiska naturalnego w jej otoczeniu

W obecnym Programie proponuje się kontynuację celu nadrzędnego. Szczegółowe cele i kierunki działań proponowane w Programie Ochrony Środowiska obejmują jakość powietrza atmosferycznego, emisję hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, gospodarkę wodną i gospodarkę odpadami, tereny zdegradowane, ochronę gleb i zasobów kopalin, przyrody i krajobrazu oraz lasów, a także edukację ekologiczną i awarie przemysłowe, zebrane wokół trzech celów głównych:

- środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH.

7.1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Wszystkie działania człowieka które są prowadzone w środowisku przyrodniczym mają wpływ na jego stan obecny i przyszły. Oznacza to konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko w możliwie dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Tak więc kryteria zrównoważonego rozwoju powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych. Dokumenty te, zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, powinny być poddawane tzw. strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko w celu sprawdzenia, czy rozwiązania w nich zawarte nie przyniosą zagrożenia dla środowiska teraz i w przyszłości.¹

7.1.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Wprowadzanie do strategii, polityk i programów sektorowych zagadnień ochrony środowiska	Gmina Kąty Wrocławskie, Marszałek Województwa
2.	Opracowywanie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (obejmujących przeprowadzenie szeroko zakrojonych konsultacji społecznych) do głównych projektowanych strategii, polityk sektorowych, programów i planów	Gmina Kąty Wrocławskie

7.2. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Miejscowy plan, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., jest podstawowym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego pozwalającym gminom na racjonalną gospodarkę terenami. Poza planem miejscowym w systemie planowania przestrzennego występują instrumenty pomocnicze, w postaci decyzji lokalizacyjnych. Pomimo istnienia ustawy oraz ustaw określających kompetencje w tym zakresie samorządów wszystkich szczebli znaczna powierzchnia kraju nie jest objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W

¹ *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008*

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Gminie Kąty Wrocławskie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (pokrywające 100 % terenu Gminy) oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W/w dokumenty są w głównej mierze podstawą do podejmowania najbardziej racjonalnych decyzji dot. kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska.

7.2.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniających treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu regionalnym i lokalnym

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów zobowiązujących do podejmowania działań mających na celu zabezpieczenie środowiska przed negatywnym oddziaływaniem oraz ograniczanie tego oddziaływania	Gmina Kąty Wrocławskie
2.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu	Gmina Kąty Wrocławskie

7.3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Rola edukacji ekologicznej w procesie realizacji polityki środowiskowej, a więc i obowiązków ekologicznych, jest szczególnie istotna. Problem niedostatków w zakresie ochrony środowiska jest widoczny nie tylko z punktu widzenia stosowanych przez przedsiębiorców technologii (a raczej ich niestosowania, braku polityki segregacji odpadów, braku odpowiedniej ilości odpowiednich jakościowo składowisk odpadów itp.), jak i wyrobienia w społeczeństwie szacunku do otaczającej przyrody. Nie chodzi również tylko o edukację w ścisłym tego słowa znaczeniu, czyli proces nauczania, świadczony w ramach systemu oświaty, ale o kształtowanie świadomości ekologicznej w każdej dziedzinie życia, mającej jakikolwiek związek z ochroną środowiska.

7.3.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

**Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą:
„myśl globalnie, działaj lokalnie”**

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej	Gmina Kąty Wrocławskie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2.	Wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów, sesji popularno-naukowych związanych z tematyką środowiskową	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

3.	Współdziałanie samorządu gminy z lokalnymi mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska oraz działań podejmowanych na rzecz jego ochrony	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
4.	Współpraca samorządu gminy z placówkami oświatowymi, środowiskami naukowymi i z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi	Gmina Kąty Wrocławskie, placówki oświatowe, środowiska naukowe, organizacje pozarządowe
5.	Informowanie społeczeństwa o możliwościach udziału w działaniach na rzecz ochrony środowiska	Gmina Kąty Wrocławskie
6.	Udostępnianie informacji o środowisku i działaniach proekologicznych	Marszałek Województwa, RDOŚ, WIOŚ Wrocław, Gmina Kąty Wrocławskie

7.4. Innowacyjność prośrodowiskowa

Polityka ekologiczna państwa zakłada aktywizację mechanizmów rynkowych do wspierania działań w zakresie ochrony środowiska. Powinno zapewnić to rozwój produkcji towarów i usług mniej obciążających środowisko, prowadzących do bardziej zrównoważonej konsumpcji, zachowanie i tworzenie miejsc pracy (tzw. zielonych miejsc pracy) w dziedzinach mniej obciążających środowisko oraz prowadzenie tzw. zielonych zamówień publicznych.

Systemy Zarządzania Środowiskowego (SZŚ) zapewniają włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie zagadnień do kompetencji jej zarządu. Systemy te są dobrowolnym zobowiązaniem się organizacji w postaci przedsiębiorstwa, placówki sektora finansów, szkolnictwa, zdrowia, jednostki administracji publicznej i innej do podejmowania działań mających na celu zmniejszenie oddziaływań na środowisko, związanych z prowadzoną działalnością. Posiadanie przez daną firmę prawidłowo funkcjonującego SZŚ gwarantuje, iż firma ta działa zgodnie ze wszystkimi przepisami ochrony środowiska.

Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (EMAS) (*ang. Eco-Management and Audit Scheme*) to system zarządzania środowiskowego, w którym dobrowolnie mogą uczestniczyć organizacje (przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje, urzędy). Głównym założeniem systemu jest wyróżnienie tych organizacji, które wychodzą poza zakres minimalnej zgodności z przepisami i ciągle doskonalą efekty swojej działalności środowiskowej.

7.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Wprowadzanie innowacyjności prośrodowiskowej i upowszechnianie idei systemów zarządzania środowiskowego

Główne działania na lata 2013-2016 realizujące założone cele:

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Rozwój badań naukowych i wsparcie ich praktycznego wykorzystania w zakładach, nawiązywanie współpracy między uczelniami a przedsiębiorstwami	Instytuty i uczelnie wyższe, przedsiębiorstwa z terenu Gminy Kąty Wrocławskie
Promocja i rozwój systemu „zielonych zamówień”	Gmina Kąty Wrocławskie

Wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwach na terenie gminy

Organizacje
pozarządowe, Gmina
Kąty Wrocławskie

8. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH.

8.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

8.1.1. Obszary chronione

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie nie występują obszary chronionego krajobrazu ani rezerwy przyrody.

Obszary przyrodniczo cenne

Park Krajobrazowy „Dolina Bystrzycy”

Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie zlokalizowana jest część Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy”. Znajduje się on w południowej części gminy i stanowi on 23 % ogólnej powierzchni gminy (4 100 ha).

Park Krajobrazowy "Dolina Bystrzycy"

Początek parku bierze się w zachodniej części miasta Wrocław i biegnie w górę doliny Bystrzycy obejmując gminy: Wrocław, Kąty Wrocławskie, Sobótka i Mietków. Oś parku stanowi rzeka Bystrzyca – jeden z najważniejszych lewobrzeżnych dopływów Odry, która ma swój początek w Górach Kamiennych na wysokości 620 m n.p.m. Park Krajobrazowy „Dolina Bystrzycy” jest niezwykle cenny z punktu widzenia przyrodniczego, gdyż stanowi liniowy korytarz ekologiczny Doliny Odry. Na terenie Parku największą rolę odgrywają zbiorowiska leśne. Lasy Parku stanowią ważne i

unikatowe grupy fitocenoz leśnych, w tym fitocenozy łęgu wiązowo – jesionowego oraz grądu. Są to lasy występujące na żyznych i podmokłych siedliskach o stosunkowo bogatym runie leśnym. Podstawowymi gatunkami tworzącymi drzewostan lasów jest: grab, jesion, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy – są to gatunki rosnące zarówno w grądach, łęgach jak i w zbiorowiskach przejściowych. Nieleśne fragmenty Parku funkcjonują jako pola i łąki, z którymi związane są cenne i chronione gatunki jakimi są: centuria pospolita, ostrożeń siwy, koniopłoch łąkowy. W sumie na terenie parku stwierdzono występowanie 18 gatunków chronionych roślin, wśród których 10 podlega całkowitej ochronie. Fauna parku najliczniej reprezentowana jest przez ptaki. W samym okresie lęgowym odnotowano 118 gatunków, co na ten stosunkowo mały obszar stanowi wysoką liczbę. Dominującymi gatunkami są : modraszka, zięba, bogatka, świstunka, kowalik czy rudzik. Ze względu na niewielkie powierzchnie kompleksów leśnych w Dolinie Bystrzycy ssaków jest stosunkowo mało. Znacznie liczniejsza jest ichtiofauna, reprezentowana przez 17 gatunków ryb. Licznie występują także płazy i gady oraz owady - między innymi chroniony kozioróg dębosz.

Park Krajobrazowy "Dolina Bystrzycy"

Obszary NATURA 2000

Przeplatki nad Bystrzycą PLH020055

Przeplatki nad Bystrzycą

Obszar ten zlokalizowany jest niemal w całości obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” ma powierzchnię 834,57 ha i zlokalizowany jest w południowej części Gminy Kąty Wrocławskie. Znaczna jego część pokryta jest przez lasami mieszanymi, których głównymi gatunkami są: grab, jesion, lipa drobnolistna oraz dąb szypułkowy. W części południowej – zachodniej dominuje mozaika pól, zadrzewień śródpolnych i ciepłolubnych zarośli zlokalizowanych wzdłuż

dróg i cieków wodnych. Teren objęty programem ma kluczowe znaczenie dla zachowania w Polsce południowo - zachodniej populacji przeplatki maturna (*Euphydryas maturna*) - motyla z rodziny rusałkowatych. Ponadto jest to drugie co do wielkości i jakości stanowisko łągów olchowo – jesionowych w południowo zachodniej Polsce.

Łęgi nad Bystrzycą PLH020103

Łęgi nad Bystrzycą

Obszar o powierzchni 2084,4 ha, obejmujący dolinę rzeki Bystrzycy od Kątów Wrocławskich do Leśnicy we Wrocławiu, a także odcinek doliny Strzegomki od Stoszyc do ujścia tej rzeki do Bystrzycy. Na całym obszarze dominują zbiorowiska leśne, oraz mozaika łąk, pastwisk i pól uprawnych. Obszar stanowi uzupełnienie sieci w zakresie ochrony siedlisk związanych z doliną dużej rzeki, a zwłaszcza lasów łągowych i grądów, jak i łąk - trzęślicowych i selernicowych, typowo tu wykształconych i świetnie zachowanych. Na opisywanym terenie odnotowano 25 gatunków "naturowych", w tym 13 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady

79/409/EWG.

Pomniki przyrody

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu na terenie gminy Kąty Wrocławskie zlokalizowane są następujące pomniki przyrody.

Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Kąty Wrocławskie

Nr rej.		Nazwa pomnika przyrody
534	Decyzja Nr 23/73 z dnia 7 kwietnia 1973 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).
535	Decyzja Nr 1/79 z dnia 23 października 1979 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).
536	Decyzja Nr 2/79 z dnia 23 października 1979 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).
537	Decyzja Nr 4/79 z dnia 23 października 1979 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).
538	Decyzja Nr 5/79 z dnia 23 października 1979 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dab szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Wrocław 2014 r.

Użytki ekologiczne

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu na terenie gminy Kąty Wrocławskie zlokalizowane są następujące użytki ekologiczne.

Tabela 6. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Kąty Wrocławskie

Użytek ekologiczny		Opis
Stara piaskownia	Uchwała Nr LIV/389/06 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 29 sierpnia 2006 w sprawie uznania za użytek ekologiczny obszaru "Stara piaskownia"	Siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Wrocław 2014 r.

Użytek ekologiczny „Stara piaskownia” stanowi obszar o pow. 0,57 ha położony w Skalce obejmujący teren byłej piaskowni. Celem ustanowienia użytku jest ochrona cennych przyrodniczo gatunków fauny i flory, tj. płazów i gadów - traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, ropucha zielona *Pseudepi-dalea viridis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, ssaków – borsuk *Meles meles*, ryjówka *Soricidae sp.*, jeż wschodni *Erinaceus roumanicus*, ptaków – rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, białorzotka *Oenanthe oenanthe*, kłaskawka *Saxicola torquata*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* i jaskółka brzegówka *Riparia riparia*.

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna w „Cichej Dolinie” zlokalizowana jest w Parku Krajobrazowym „Dolina Bystrzycy” i prowadzi poprzez różnorodne ekosystemy związane z doliną rzeki Bystrzycy.

Trasa ścieżki rozpoczyna się przy zbiorniku wodnym, następnie biegnie wzdłuż ściany lasu i przechodzi na pola położone między lasem i Bystrzycą gdzie znajdują się fragmenty starorzeczy. Dalej kieruje się drogą wzdłuż rzeki do miejsca gdzie Bystrzyca krzyżuje się z Czarną Wodą. Na trasie znajdują się tablice informujące o bogactwie przyrodniczym i kulturowym Gminy Kąty Wrocławskie.

Tablice opisują:

1. Sztuczne zbiorniki – roślinność wodną. Brzegi zbiorników porastają roślinnością szuwarową: pałąką wąskolistną i pałąką szerokolistną, tatarakiem, trzcina, jeżogłówką gałęzistą, różnymi gatunkami turzyc o ostrych liściach i sitów. Rośliny te, dzięki rozległym, szybko rosnącym kłaczom kolonizują strefę przybrzeżną. Prócz roślin zielnych na brzegach rozrastają się wierzby w formach drzewiastych i krzaczastych, topole i olchy. Toń wodna pokryta jest roślinami pływającymi: osoką aloesowatą, żabiściekiem pływającym, rzęsą drobną, rzęsą trójrowkową i rzęsą garbatą oraz należącymi do gatunków chronionych grązelem żółtym i grzybieniem białym.
2. Ptaki Parku. W tej części Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” występuje: bogatka, modraszka, dzięcioł duży, kowalik, rudzik, dzwonec oraz sójka.
3. Roślinność skraju lasu. Na granicy lasu i łąki powstają zbiorowiska przejściowe – okrajki, zwane też ekotonami. Są to strefy porośnięte gęstymi zaroślami krzewów: tarniny, jeżyn, dzikiej róży z domieszką głogu, trzmieliny i leszczyny. Miejscami trafia się kruszyna pospolita i

Grażel żółty

Dzięcioł duży

kalina koralowa oraz młode drzewa. W gęstwinie krzewów żyją drobne ssaki, ptaki oraz jaszczurki.

4. Łąki – rośliny łąkowe. Wśród łąk występują również inne gatunki roślin jednoliściennych a także mszaki i wieloletnie zioła m.in.: komonice, groszki, wyki oraz koniczyny. W wilgotniejszych miejscach są firletka poszarpana i krwiściąg lekarski. Zdarzają się także łany złocienia właściwego popularnie zwanego margerytką.
5. Łąki – bezkręgowce. Łąki to ekosystemy z którymi związane jest życie różnych zwierząt – także bezkręgowców takimi jak: motyle, błonkówki, prostoskrzydłe, mrówki i chrząszcze.
6. Starorzecza. Starorzecza są pozostałością dawnego koryta rzeki. Często mają postać długich, wąskich i krętych zbiorników. Powstają poprzez odcięcie zakola rzeki od głównego koryta. Leżą na terasach rzecznych, w tych miejscach, gdzie nurt silnie meandruje. Starorzecze jest środowiskiem ulegającym ciągłym przemianom.
7. Płazy. Płazy występują na terenach podmokłych, małych i płytkich oczkach wodnych oraz starorzeczach. W całym Parku występuje 10 gatunków płazów – spośród 18 gatunków żyjących w Polsce. Obecne są: traszka zwyczajna, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba jeziorkowa i żaba wodna. Wszystkie te gatunki (jak i wszystkie polskie płazy) znajdują się pod ochroną prawną.
8. Rzeka Bystrzyca – rośliny i zwierzęta. Koryto rzeki porastają łągi wierzbowo-topolowe z wierzbą kruchą i wierzbą białą, z domieszką topoli i pojedynczymi olszami. Pomiędzy drzewami i formami krzaczastymi wierzb ciągną się pasy trzciny i mozgi trzcinowatej. Dalej od koryta rozrastają się: pokrzywa, kielisznik zaroślowy, psianka słodkogórz, przytulia czepna, podagrycznik pospolity i jasnota plamista. W zaroślach żyją drobne ssaki: karczownik ziemnowodny i rzęsorek rzeczka. W Bystrzycy występują ryby: płocie, kielbie, ciemniki, szczupaki, sandacze oraz leszcze.
9. Grądy i olsy. Grądy i olsy to lasy związane z doliną rzeki Bystrzycy. Grądy są wielogatunkowymi lasami liściastymi w których dominują przede wszystkim dęby (szypułkowy i bezszypułkowy) oraz graby, z domieszką lipy drobnolistnej. Olsy w dolinach rzecznych rozwijają się na piaskach i madach, miejscach o bardzo wilgotnej glebie, podtopionych, często zalanych stagnującą, lub wolno płynącą wodą. Głównym gatunkiem tworzącym ten typ lasu jest olsza (olcha) czarna, jesion wyniosły i brzoza omszona.

Ropucha zielona

Szczupak

8.1.2. Zieleń urządzona

Ważnym elementem krajobrazu gminy Kąty Wrocławskie są założenia zieleni, w tym założenia parkowe. Uzupełnieniem istniejących założeń parkowych są tereny cmentarzy, zadrzewień śródpolnych i inne.

8.1.3. Proponowane obszary do ochrony prawnej

W północnym rejonie gminy Kąty Wrocławskie znajduje się projektowany rezerwat przyrody, który położony jest w zespole leśnym w Parku Krajobrazowym „Dolina Bystrzycy”, na zachód od wsi Skalka w rozwidleniu rzeki Strzegomki i Bystrzycy. Jego wschodnią i południową granicę wyznaczają szosy, natomiast północno – zachodnią rzeka Strzegomka biegnąca aż do ujścia Bystrzycy. Obszar ten charakteryzuje się znaczną dominacją zbiorowisk leśnych reprezentowanych przez mało zmienione lasy łąkowe, grądowe olszowe i fitocenozy przejściowe.

Lasy łąkowe to w zdecydowanej większości łągi wiązowo – jesionowe oraz zajmujące niewielkie fragmenty łągi jesionowo – olszowe z panującą olszą czarną. Lasy zlokalizowane na siedliskach

bardziej suchych to wschodnioeuropejska postać grądu należącego do zespołu Tilio – Carpinetum, reprezentowanego przez dąb szypułkowy, grab zwyczajny z domieszką lipy drobnolistnej i klonu zwyczajnego.

Poza lasami występują niewielkie fragmenty stanowiące małe polany, świeżych łąk rajgrasowych i trzęślicowych, a na obrzeżach starorzeczy fragmenty szuwaru wiekoturzykowego oraz zarośli nadrzecznych. Oprócz znacznej różnorodności zbiorowisk roślinnych, spotyka się tu szereg gatunków roślin podlegających ochronie, a przede wszystkim śnieżyczka przebiśnieg, która występuje tu najliczniej w porównaniu do pozostałych terenów doliny Bystrzycy. Poza śnieżyczką do całkowicie chronionych można spotkać lilię złotogłów oraz szafirka drobnokwiatowego. Z roślin chronionych częściowo najpospolitszą jest konwalia majowa, rzadszą kalina koralowa oraz kruszyna pospolita.

8.1.4. Flora i fauna:

Gmina Kąty Wrocławskie nie wyróżnia się bogatą szatą roślinną. Najważniejszym pod względem przyrodniczym jest obszar doliny Bystrzycy, który cechuje się największym zróżnicowaniem florystycznym. Szczególnie cenne gatunki roślin występują właśnie na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Bystrzycy.

Podobnie jak pod kątem florystycznym tak i pod względem bogactwa fauny najistotniejszym obszarem jest teren doliny Bystrzycy. Dolina rzeki z pasem przybrzeżnych lasów mieszanych, zarośli i mokradeł stanowi ostoję dla wielu gatunków zwierząt. W dolinie Bystrzycy występuje licznie przepłotka maturna, dla ochrony której powołano obszar Natura 2000 „Przeplatki nad Bystrzycą”. Występuje tu również trzepla zielona, modraszek teleius, czerwończyk nieparek, modraszek nausithous, kozioróg dębosz i pachnica dębowa, mieniak stróżnik, paż królowej, warcabnik ślazier, karłatek leśny.

8.1.5. Cel długoterminowy do 2021 r.

Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu przestrzennym i strategicznym gminy oraz rozwój i wsparcie badań przyrodniczych	RDOS, Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
2.	Objęcie ochroną prawną miejsc występowania gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wsparcie ochrony ex situ	Marszałek Województwa, Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
3.	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	Gmina Kąty Wrocławskie, Nadleśnictwo
4.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania	Nadleśnictwo, Gmina Kąty Wrocławskie
5.	Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
6.	Rozwój turystyki i rekreacji, w tym sieci szlaków turystycznych,	Gmina Kąty

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

	rowerowych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo	Wrocławskie Nadleśnictwo, organizacje pozarządowe
7.	Uwzględnienie utworzonych i planowanych obszarów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Kąty Wrocławskie

8.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Grunty leśne zajmują 1 347,09 ha (wg GUS 2013), są to głównie grunty leśne publiczne (1 230,01 ha) oraz grunty leśne prywatne (117,08 ha). Wskaźnik lesistości dla gminy wynosi 7,5 % i jest niższy od przeciętnej lesistości dla powiatu wrocławskiego (10,7 %), dla województwa (29,7 %) i kraju (29,4 %).

Lasy skoncentrowane są w dolinach rzeki Bystrzyca, Strzegomka i Czarna Woda. Występują tu lasy na siedliskach wilgotnych i mokrych zaliczanych do lasów wilgotnych, łągowych, olsu i olsu jesionowego. Należą one do lasów wodochronnych, chroniących zasoby wodne. Występują w nich: dęby, jesiony, olchy, jawory, topole, brzozy, świerki i sosny. Na terenie lasów śródpolnych i pozadolinnych dominują: dęby, brzozy i świerki.

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie brak jest większych kompleksów leśnych. W latach wcześniejszych, z uwagi na dobrą jakość gleb oraz duże zapotrzebowanie wśród rolników na grunty orne, odstąpiono od opracowania projektu dodatkowych zalesień na obszarze gminy. Istotną rolę w urozmaiceniu krajobrazu rolniczego odgrywają zatem zadrzewienia i zakrzewienia, występujące zarówno w formie rozproszonej, rzędowej jak i w postaci remiz śródpolnych. Jako elementy przestrzeni przyrodniczej pełnią one liczne funkcje, między innymi ochronne, produkcyjne, krajobrazowe oraz społeczno-kulturowe.

Funkcję ochronną zadrzewień i zakrzewień spełniają zarówno zbiorowiska śródpolne, jak i rzędowe (pasowe). Drzewa rosnące wzdłuż cieków stanowią naturalną ochronę wód powierzchniowych, filtrując zanieczyszczenia chemiczne spływające z pól uprawnych, ograniczając tym samym ich negatywny wpływ. Zadrzewienia i zakrzewienia przydrożne ograniczają emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych do atmosfery, wód powierzchniowych i gleb.

Kompleksy zadrzewień i zakrzewień wpływają również korzystnie na środowisko, poprzez zwiększenie zdolności retencyjnej gleby, redukcję prędkości wiatru, ograniczając tym samym wysuszenie gruntów ornych oraz powodując zmniejszenie erozji wietrznej. Śródpolne zespoły drzew i krzewów stanowią schronienie dla zwierząt łownych, ptaków i owadów.

8.2.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Ochrona zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym	Nadleśnictwo
2.	Realizacja zadań wynikających z opracowanych planów urządzenia lasu	Nadleśnictwo
3.	Stały nadzór nad gospodarką leśną i sporządzanie dokumentacji urządzeniowej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Nadleśnictwo, Starosta wrocławski

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

4.	Zalesianie nieużytków, terenów zdegradowanych i zrehabilitowanych gatunkami rodzimymi	Wojewoda, Nadleśnictwo, właściciele gruntów
5.	Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci)	Nadleśnictwo, właściciele lasów

8.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

W ramach tego zagadnienia pod uwagę należy wziąć przede wszystkim zmniejszenie materiałochłonności, odpadowości, wodochłonności i energochłonności produkcji przemysłowej. Jest to podejście korzystne zarówno ze względów ochrony zasobów środowiska, jak też ekonomii prowadzonych procesów technologicznych w poszczególnych zakładach. Oprócz minimalizacji oddziaływania na środowisko, poprzez zmniejszenie poboru wody, niższe zużycie surowców naturalnych i energii, wytwórcy z sektora gospodarczego mają szansę ponosić niższe opłaty za korzystanie ze środowiska oraz redukować koszty energii i surowców stosowanych w produkcji. Z uwagi na wprowadzanie nowych technologii oraz uwarunkowania ekonomiczne większość przedsiębiorstw, instytucji oraz spółdzielni realizuje zadania w celu osiągnięcia zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii m.in. poprzez:

- wymianę starych odcinków sieci wodociągowej z zastosowaniem nowych technologii oraz stosowanie doszczelniaczy przy usuwaniu awarii,
- stosowanie w miarę możliwości zamkniętych układów obiegu wody,
- zarządy spółdzielni, zarządcy budynków sukcesywnie wprowadzają w każdym budynku liczniki na ciepłą i zimną wodę.

8.3.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodoszczędnych technologii produkcji, w szczególności stosowanie BAT (najlepszej dostępnej techniki)	Podmioty gospodarcze
2.	Modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę, minimalizacja strat wody	Przedsiębiorstwa wodnokanalizacyjne, podmioty gospodarcze

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią.

Przepływająca przez Gminę Kąty Wrocławskie rzeka Bystrzyca wraz z jej dopływami: Strzegomką i Czarną Wodą stwarza zagrożenie powodziowe dla terenów do nich przyległych. W 1997 r. w wyniku powodzi pod wodą znalazły się znaczne obszary gminy. Sporządzone w 2007 r. „Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Bystrzycy”, wraz z dopływami Strzegomką i Czarną Wodą, wskazało:

- obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią – na całej długości rzek,
- obszary wymagające ochrony przed zalaniem – Samotwór, Skalka, Romnów, Kąty Wrocławskie, Stradów, Kamionna, Wszemiłowice, Kozłów, Sokolniki, Krobielowice, Gniechowice,
- wały projektowane – Samotwór, Skalka, Kąty Wrocławskie, Stradów, Kamionna, Kozłów, Sokolniki, Krobielowice, Gniechowice,

- wały modernizowane – Romnów, Kamionna, Kąty Wrocławskie, Wszemiłowice,
- kanał ulgi – Krobielowice.

Jak pokazała praktyka z roku 1997 lokalizacja zbiorników retencyjnych umiejscowionych na Bystrzycy w Mietkowie i na Strzegomce w Dobromierzu z jednej strony w znaczący sposób, dzięki możliwości przejmowania niebezpiecznych kulminacji fal powodziowych, poprawia sytuację poprzez zmniejszenie zagrożenia powodziowego. W przypadkach skrajnych (ekstremalnych) lokalizacja tych zbiorników może stać się powodem zwiększenia stopnia zagrożenia powodziowego na terenie gminy. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie ogółem 13 miejscowości – 550 osób znajduje się na obszarze zagrożonym powodzią i jest objęta gminnym planem ewakuacji.

W celu prowadzenia działań zapobiegawczych oraz optymalizacji działań podczas zagrożenia powodziowego powołany został gminny Zespół Reagowania Kryzysowego.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne.

Zgodnie z art. 88 c ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145 tekst jednolity z późn. zm.) za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego została opracowana w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Projekt realizowany jest przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW) w konsorcjum z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej (KZGW), Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii (GUGiK), Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RCB) oraz Instytutem Łączności.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego została wykonana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej.

W ramach WORP zostały zidentyfikowane znaczące powodzie historyczne, jak również powodzie, które mogą wystąpić w przyszłości (tzw. powodzie prawdopodobne), stanowiące podstawę do wyznaczenia obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostały wykonane do dnia 22 grudnia 2013 r. dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Należy podkreślić, że obszary wyznaczone we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego. Celem WORP nie jest wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożonych powodzią, lecz wstępne ich zidentyfikowanie, w celu wyselekcjonowania rzek, które stwarzają zagrożenie powodziowe.

Dla rzek wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostanie wykonane matematyczne modelowanie hydrauliczne, w wyniku którego wyznaczone zostaną precyzyjne obszary, przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego. Dopiero te obszary będą podstawą do prowadzenia polityki przestrzennej na obszarach zagrożenia powodziowego. Zgodnie z art. 88d ust. 2 ustawy Prawo wodne granice przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego będą uwzględniane w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy.

Zgodnie z art. 88c ust. 3 – 6 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145 tekst jednolity z późn. zm.) Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przekazał projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego do zaopiniowania właściwym wojewodom oraz marszałkom województw.

Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego, obejmujący mapy wynikowe oraz raport, został przesłany do opinii marszałkom województw i wojewodom w dniu 28 września 2011r.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Odry

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest końcowym, czwartym dokumentem planistycznym wymagany Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Zgodnie z Dyrektywą Powodziową Państwa członkowskie UE zostały zobligowane do sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego do grudnia 2011 roku,
- map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego do grudnia 2013 roku,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 roku. Zgodnie z art. 88 c ust. 1, art. 88f. ust. 1 i art. 88h. ust 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145. tekst jednolity z późn. zm.) za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (KZGW).

Natomiast plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionów wodnych przygotowują dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej (art. 88h. ust 2 ustawy jw.).

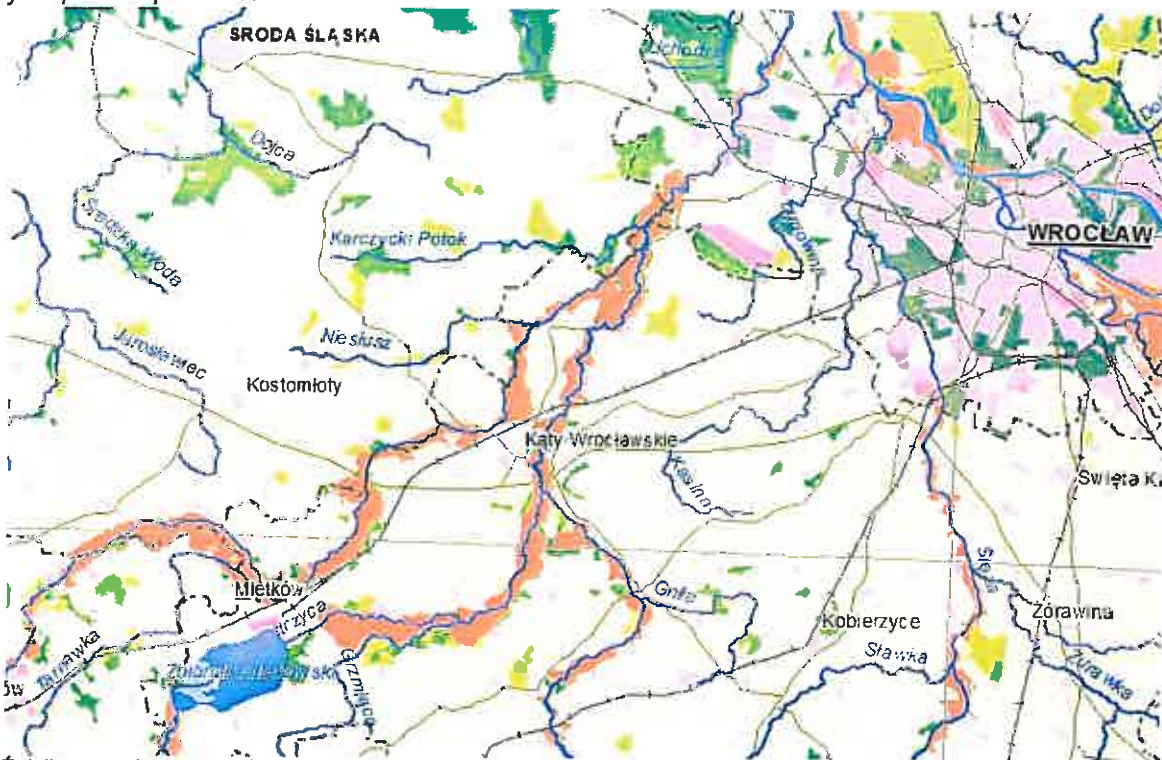
Wstępna ocena ryzyka powodziowego oraz mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego będą stanowiły podstawę do opracowania **planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP)**, który powinien zawierać katalog działań, zmierzających do osiągnięcia celów zarządzania ryzykiem powodziowym. Plan będzie obejmował wszystkie aspekty zarządzania ryzykiem powodziowym, kładąc nacisk na działania zapobiegawcze, ochronne, przygotowawcze, na rzecz zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego, retencji wód, kontrolowanych zalewów łącznie z systemami wczesnego ostrzegania i prognozowania powodzi. Uwzględniać będzie cechy charakterystyczne dla danego dorzecza, zlewni, regionu przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej koordynacji w skali dorzecza, w tym w obszarach międzynarodowych.

Ochronie przed powodzią służy również identyfikacja i ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miast i gmin terenów zagrożonych występowaniem powodzi, na tych terenach powinna być ograniczona możliwość budowy nowych i rozbudowy istniejących obiektów.

Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również, co najmniej w tym samym stopniu stosować metody nietechniczne tj. zalesianie wododziałów, odtwarzanie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, spowolnianie odpływu wód przez renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych i sterowanie systemem melioracji szczegółowej itp.

Należy jednocześnie dokonać analizy możliwości przywrócenia środowisku przyrodniczemu „zabranej naturalnej retencji dolinowej” do czego zobowiązuje inwestorów i właściwe organy ustawa Prawo wodne. (Art.128 ust.2 pkt 5 cyt: „odtworzenia retencji przez budowę służących do tego celu urządzeń wodnych lub realizację innych przedsięwzięć, jeżeli w wyniku realizacji pozwolenia wodnoprawnego nastąpi zmniejszenie naturalnej lub sztucznej retencji wód śródlądowych”).

Rys. 2. Wstępna ocena ryzyka powodziowego - mapa obszarów na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne.

Źródło: www.kzgw.gov.pl

Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również, co najmniej w tym samym stopniu stosować metody nietechniczne tj. zalesianie wododziałów, otwieranie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, spowolnianie odpływu wód przez renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych i sterowanie systemem melioracji szczegółowej itp.

Należy jednocześnie dokonać analizy możliwości przywrócenia środowisku przyrodniczemu „zabranej naturalnej retencji dolinowej” do czego zobowiązuje inwestorów i właściwe organy ustawa Prawo wodne. (Art.128 ust.2 pkt 5 cyt: „odtworzenia retencji przez budowę służących do tego celu urządzeń wodnych lub realizację innych przedsięwzięć, jeżeli w wyniku realizacji pozwolenia wodnoprawnego nastąpi zmniejszenie naturalnej lub sztucznej retencji wód śródlądowych”).

8.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Ochrona przed powodzią

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy w celu unikania zabudowy na terenach niecek lub terenach zalewowych	Gmina Kąty Wrocławskie, Marszałek Województwa, Wojewoda Dolnośląski
2.	Udrożnienie i konserwacja melioracji szczegółowych i podstawowych.	DZMiUW, Gmina

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

3.	Systematyczna konserwacja rzek i cieków	Kąty Wrocławskie, RZGW, DZMiUW
4.	Spowalnianie odpływu wód poprzez odtwarzanie mikroretencji, renaturyzację rzek, budowę i remont zastawek w systemach melioracji	DZMiUW, Marszałek Województwa, Nadleśnictwo

8.5. Ochrona powierzchni ziemi

Rolnictwo

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa w gminie Kąty Wrocławskie jest przede wszystkim duża przydatność rolnicza gleb na terenie gminy. 84,5 % gruntów ornych należy do najlepszych, pszennych kompleksów rolniczej przydatności gleb:

- do pszennego bardzo dobrego – 23,0 %,
- do pszennego dobrego – 47,6 %,
- do pszennego wadliwego – 13,9 %.

Pod względem gleboznawczej klasyfikacji gruntów na terenie gminy Kąty Wrocławskie dominują gleby zaliczane do III klasy bonitacyjnej – łącznie 54,6 %. Udział klas I i II wynosi 21,6 %, a klas IVa i IVb – 20,8 %. Grunty orne najgorszych klas V i VI stanowią zaledwie 3 % powierzchni gruntów ornych w gminie. Wśród użytków zielonych dominują grunty klasy III – 52,2 %. Znaczący udział mają także użytki klasy IV – 27,0 % oraz klasy II – 11,9 %.

Tabela 7. Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w gminie Kąty Wrocławskie.

Klasa bonitacyjna gleb	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Powierzchnia	253,65	2 395,95	3 861,32	2 855,08	1 655,59	905,94	321,09	44,53
%	2,1	19,5	31,4	23,2	13,4	7,4	2,6	0,4

Tabela 8. Gleboznawcza klasyfikacja użytków zielonych w gminie Kąty Wrocławskie.

Klasa bonitacyjna gleb	I	II	III	IV	V	VI
Powierzchnia	3,43	154,00	672,42	348,10	81,14	29,24
%	0,3	11,9	52,2	27,0	6,3	2,3

Największy udział gleb zaliczanych do wysokich klas bonitacyjnych (powyżej 80 %) występuje w obrębach położonych w północno-wschodniej części gminy, najniższy – w obrębach w północno-zachodniej części (Bogdaszowice, Romnów, Stoszyce i Wszemiłowice-Jurczyce).

Wśród użytków gruntowych w gminie Kąty Wrocławskie dominują użytki rolne – 13 786,47 ha, co stanowi 81,3 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy i zadrzewienia o powierzchni 1 331,01 ha stanowią 7,9 % powierzchni gminy natomiast pozostałe formy użytkowania zajmują 10,8 % powierzchni, na co składają się:

- wody – 266,69 ha (1,6 %),
- tereny zabudowane – 614,14 ha (3,6 %),
- drogi – 615,59 ha (3,6 %),
- nieużytki – 94,46 ha (0,6 %),
- pozostałe – 245,70 ha (1,4 %).

Najwięcej użytków rolnych, ponad 90 %, znajduje się w obrębach: Kębłowice, Strzeganowice, Wojtkowice i Zabrodzie. Niski udział użytków rolnych wahających się od 54 % do 58 % mają miejscowości Krobielowice, Krzeptów i Skalka. Największy udział terenów zabudowanych występuje we wsiach Gądów, Jazzkotle, Mokronos Dolny, Mokronos Górny, Zybiszów, Nowa Wieś Wrocławska, Pietrzykowice i Smolec. Związane jest to z dynamicznym rozwojem budownictwa mieszkaniowego na tym obszarze.

Grunty orne stanowią największy odsetek użytków rolnych na terenie gminy Kąty Wrocławskie – ponad 75 %. Niski udział gruntów ornych w użytkach rolnych (poniżej 80 %) występuje w pięciu obrębach: Kębłowice, Mokronos Dolny, Bogdaszowice, Samotwór, Wszemiłowice-Jurczyce. W obrębach tych niski odsetek gruntów ornych rekompensowany jest przez wysoki udział sadów lub

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

najwyższy w gminie odsetek użytków zielonych. Część użytków rolnych (390,55 ha, stanowiące 2,8 % ogólnej ich powierzchni) nie jest obecnie użytkowana. Odłogi nie występują w pięciu obrębach: Cesarzowice, Czerńczyce, Sadek, Strzegomowice i Wojtkowice.

Tabela 9. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie.

Lp.	Gospodarstwa rolne	Liczba
1.	Ogółem:	1 419
2.	do 1 ha włącznie	684
3.	od 1 ha do 5 ha	380
4.	od 5 ha do 10 ha	161
5.	od 10 ha do 15 ha	65
6.	15 ha i więcej	129

Źródło: www.stat.gov.pl (Powszechny Spis Rolny 2010r.)

Tabela 10. Struktura głównych zasiewów w Gminie Kąty Wrocławskie wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Lp.	Rodzaj	Powierzchnia [ha]
1.	zboża razem	8 643,26
2.	zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	7 017,96
3.	pszenica ozima	5 639,07
4.	uprawy przemysłowe	2 485,59
5.	rzepak i rzepik razem	2 408,70
6.	kukurydza na ziarno	1 518,79
7.	jęczmień jary	754,69
8.	warzywa gruntowe	486,97
9.	jęczmień ozimy	341,50
10.	ziemniaki	300,68
11.	pszenżyto ozime	92,29
12.	pszenica jara	90,01
13.	buraki cukrowe	76,89
14.	żyto	72,56
15.	strączkowe jadalne na ziarno razem	31,76
16.	owies	15,02
17.	pszenżyto jare	7,00
18.	mieszanki zbożowe jare	3,00
19.	mieszanki zbożowe ozime	2,82

Źródło danych: www.stat.gov.pl 2010 (Większość danych z zakresu rolnictwa datowana jest na 2010 r. i pochodzi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Informacje zbierane na bieżąco przez urzędy statystyczne nie obejmują wielu zagadnień związanych z sytuacją obszarów wiejskich i nie analizują tak dogłębnie sytuacji rolnictwa, zatem statystyki z 2010 r. są w wielu kwestiach najbardziej aktualnymi danymi dostępnymi w momencie sporządzania niniejszego dokumentu)

Pokrywa glebowa i ochrona powierzchni ziemi

Na terenie gminy występują gleby brunatnoziemne (gleby brunatne właściwe i płowe), czarne ziemie oraz mady rzeczne w dolinach rzek. Ze względu na wysoki wskaźnik bonitacji gleb (udział gruntów I-IV klasy wynosi po-nad 97 % powierzchni całej gminy) oraz szczególnie korzystne warunki do produkcji rolnej i wyposażenie w urządzenia infrastruktury rolnej, prawie cały obszar gminy podlega ochronie przed zainwestowaniem nierolniczym. Średnia bonitacja gleb ornych wynosi 75 punktów (kl. IIIa), a użytków zielonych 71 punktów (kl. III).

Skład chemiczny gleb w dużym stopniu zależy od czystości powietrza atmosferycznego. Opad globalnych, krajowych i w szczególności lokalnych zanieczyszczeń atmosfery, zawierających określone ilości pierwiastków śladowych, powoduje zanieczyszczenia wierzchnich warstw gleb

proporcjonalnie do wielkości lokalnej emisji. w przypadku ognisk przemysłowych strefy znacznie podwyższonych, szkodliwych stężeń występują z reguły w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Środowisko glebowe ma przy tym ograniczone możliwości ochronne przed emisją tych zanieczyszczeń. Możliwości te poza tym zmieniają się w miarę upływu czasu i wzrostu ich oddziaływania, dlatego też istotne jest prowadzenie monitoringu jakości gleb.

Zanieczyszczenie gleb

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych, np. ropopochodnych,
- zasolenie,
- nadmierną alkalizację,
- zakwaszenie przez związki siarki i azotu,
- skażenie radioaktywne.

Za szczególnie niebezpieczne dla zdrowia substancje znajdujące się w roślinach uważa się metale ciężkie, takie jak ołów, kadm, chrom, nikiel, rtęć i arsen. Wśród nich znajdują się także mikroelementy: cynk i miedź, które w bardzo małych ilościach są niezbędne do prawidłowego przebiegu procesów życiowych, jeśli natomiast występują w nadmiarze stają się toksyczne dla roślin a pośrednio dla ludzi żywiących się nimi. Problem związany z metalami ciężkimi polega nie tylko na ich wyjątkowej toksyczności, ale także na zdolności do kumulowania się, czyli gromadzenia w organizmie człowieka.

Metale ciężkie stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych. Wraz ze spalinami, ściekami czy pyłami przemysłowymi dostają się do gleby, skąd pobierane są przez rośliny i włączane do łańcucha pokarmowego. Rośliny mogą ulegać skażeniu nie tylko przez glebę, ale także przez części nadziemne, łatwo zatrzymujące na swojej powierzchni metale pochodzące z zanieczyszczonego powietrza.

Do oceny stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, benzo(a)pirenem i innymi węglowodorami wykorzystano rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r., Nr 165, poz. 1359). Glebę lub ziemię uznaje się za zanieczyszczoną, gdy stężenie co najmniej jednej substancji przekracza wartość dopuszczalną, z zastrzeżeniem, iż jeżeli przekroczenie wartości dopuszczalnej stężenia substancji w badanej glebie lub ziemi wynika z naturalnie wysokiej jej zawartości w środowisku, uważa się, że przekroczenie dopuszczalnej wartości stężeń w glebie lub ziemi nie nastąpiło (§ 1, ust. 4). W rozporządzeniu wyodrębniono następujące grupy gruntów:

grupa A:

- a) nieruchomości gruntowe wchodzące w skład obszaru poddanego ochronie na podstawie przepisów ustawy - Prawo wodne,
- b) obszary poddane ochronie na podstawie przepisów o ochronie przyrody; jeżeli utrzymanie aktualnego poziomu zanieczyszczenia gruntów nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi lub środowiska - dla obszarów tych stężenia zachowują standardy wynikające ze stanu faktycznego,

grupa B:

grunty zaliczone do użytków rolnych z wyłączeniem gruntów pod stawami i gruntów pod rowami, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, nieużytki, a także grunty zabudowane i zurbanizowane z wyłączeniem terenów przemysłowych, użytków kopalnych oraz terenów komunikacyjnych;

grupa C:

tereny przemysłowe, użytki kopalne, tereny komunikacyjne.

Rozporządzenie w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi nie uwzględnia jednak odczynu gleb i ich składu granulometrycznego. Dlatego też do oceny zawartości Pb, Zn, Cd, Ni, Cu i Cr w badanych glebach, wykorzystano także wytyczne do oceny stopnia zanieczyszczenia gleb i roślin metalami ciężkimi i siarką, opracowane przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG)

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadził monitoring jakości gleb w okolicy obwodnicy autostradowej Wrocławia. Wyniki pomiarów zostały opisane szczegółowo w dokumencie „Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2012 roku”. Zakres badań dotyczył odczynu, zawartości C org., SG, Zn, Pb, Cd, benzyny, oleju mineralnego, B(a)P w 6 punktach pomiarowych, z czego jeden punkt pomiarowy zlokalizowany został na polach uprawnych za Mokronosem Dolnym (pkt nr 4).

Analizowane gleby wykazały zróżnicowany odczyn od bardzo kwaśnego do zasadowego. W ppk nr 4 wykazano odczyn lekko kwaśny (pH od 5,8 do 6,5). Zawartość próchnicy w pobranych próbkach gleb mieściła się w zakresie od 1,55 % do 3,19%.

W badanych glebach stwierdzono zawartość naturalną (stopień 0) ołowiu w skali IUNG we wszystkich punktach pomiarowych. Zawartość cynku była naturalna w sześciu punktach pomiarowych, w tym również w ppk nr 4. W przypadku kadmu jego naturalną zawartość (stopień 0) stwierdzono w siedmiu ppk, w tym również w ppk nr 4.

W odniesieniu do rozporządzenia w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi zawartości Zn, Pb i Cd nie przekroczyły dopuszczalnych wartości określonych dla grupy B rodzajów gruntów. Stężenia benzo(a)pirenu przekroczyły wartości dopuszczalną tylko w ppk nr 5, zlokalizowanym na ogrodach działkowych Wrocławia.

W żadnym z badanych punktów wzdłuż AOW nie stwierdzono przekroczeń zawartości benzyny i oleju mineralnego w stosunku do wartości dopuszczalnych, określonych w obowiązującym rozporządzeniu.

Również w 2013 roku WIOŚ we Wrocławiu prowadził badania gleb na obszarach uprzemysłowionych, narażonych na oddziaływanie punktowych źródeł zanieczyszczeń na terenach uprzemysłowionych oraz obszarach chronionych. Badania w ramach monitoringu wojewódzkiego gleb na obszarach chronionych na terenie gminy Kąty Wrocławskie prowadzono na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” badając odczyn, zawartość C org., SG, Zn, Pb, Cd, Ni, Cu, Cr, As, Hg, S-SO₄, B(a)P w 8 punktach pomiarowo-kontrolnych na terenie pól uprawnych i łąk w granicach obszaru, w tym 4 ppk na terenie gminy Kąty Wrocławskie:

- ppk nr 2 pomiędzy Samotworem a Skalką,
- ppk nr 3 za m. Romnów w kierunku na Małkowice,
- ppk nr 4 pomiędzy Sadowicami a Wszemiłowicami,
- ppk nr 5 pomiędzy Krobielowicami a Zachowicami.

Analizowane próbki gleb wykazały skład granulometryczny gliny lekkiej pylastej w punktach nr 2 i 3, gliny średniej pylastej w punkcie nr 5 oraz pyłu ilastego w punkcie nr 4.

Analizowane gleby wykazały zróżnicowany odczyn od bardzo kwaśnego w ppk nr 4 (pH 4,0-4,3) do lekko kwaśnego w ppk nr 3 i 5 (pH 5,6-5,9). W ppk 2 wykazano odczyn kwaśny (pH 4,9-5,2). Badane próbki gleb charakteryzowały się zawartością próchnicy od 0,90% do 1,84%.

W badanych glebach, pobranych na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy”, stwierdzono naturalną zawartość (stopień 0) cynku, ołowiu, kadmu, chromu, miedzi, niklu.

Wg obowiązującego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi, teren obszaru winien być zaliczony do grupy gruntów A ze względu na objęcie go ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody. Jednak wobec braku wyników badań potwierdzających szkodliwe oddziaływanie stwierdzonych ilości metali ciężkich na organizmy żywe oraz wobec braku wizualnych objawów szkodliwości stwierdzonych zawartości metali na rośliny i środowisko, występujące na terenie objętym badaniami zawartości metali ciężkich uznaje się za zgodne ze standardami jakości, pod warunkiem, że nie przekraczają wartości określonych dla grupy gruntów B.

W stosunku do wartości dopuszczalnych, określonych dla grupy nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości cynku, ołowiu, kadmu, chromu, miedzi, niklu, rtęci i arsenu, a także benzo(a)pirenu.

Zawartość siarki siarczanowej była niska (I stopień) wg skali IUNG.

8.5.1 Cel długoterminowy do 2021 r.

Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Monitoring stanu jakości gleby i ziemi, głównie na terenach przemysłowych i poprzemysłowych	Gmina Kąty Wrocławskie, WIOŚ Wrocław
2.	Identyfikacja i inwentaryzacja źródeł zanieczyszczenia oraz miejsc zanieczyszczonych oraz podejmowanie działań w celu doprowadzenia środowiska do stanu właściwego	Gmina Kąty Wrocławskie, WIOŚ Wrocław
3.	Prowadzenie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	PIG, Gmina Kąty Wrocławskie
4.	Kontynuacja rekultywacji miejsc zanieczyszczonych i niekorzystnie przekształconych oraz likwidacja i zagospodarowanie nieczynnych hałd i składowisk odpadów	Podmioty zobowiązane do prowadzenia rekultywacji
5.	Identyfikacja miejsc zagrożonych wystąpieniem szkód pogórnich	Gmina Kąty Wrocławskie

8.6. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia, geologia

Pod względem występujących typów genetycznych rzeźby terenu obszar gminy należy do zdegenerowanych wysoczyzn morenowych. Część gminy usytuowana jest w regionie Równiny Wrocławskiej, która nosi nazwę Wysoczyzny Średzkiej.

Wysoczyzna Średzka to wysoczyzna morenowo-sandrowa z ostańcami moren czołowych i kemów, pomiędzy dolinami Kaczawy a Bystrzycy i jej dopływu Strzegomki. Występujące tu gleby należą do typu brunatnoziemnych i płowych słabogliniastych i gliniastych. w bezpośrednim sąsiedztwie Wysoczyzny Średzkiej położona jest Równina Kącka, której nazwa pochodzi od miejscowości Kąty Wrocławskie. Na jej obszarze występują żyzne gleby brunatne i czarnoziemy wytworzone na warstwie lessu usytuowanej na osadach glacialnych i glaciofluwialnych. Poza tym na terenie gminy występują mady rzeczne w dolinach rzek.

Złóża kopalin.

Ochrona zasobów złóż kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym ich wykorzystaniu. Ustawy Prawo ochrony środowiska i Prawo geologiczne i górnicze określają zasady i warunki:

- wydobywania kopalin,
- ochrony złóż kopalin,
- ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony wód podziemnych i powierzchniowych,
- rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Złóża kopalin są własnością Skarbu Państwa. Gospodarcze wykorzystanie złóż kopalin może być prowadzone tylko na podstawie udzielonej koncesji wydanej przez właściwy organ administracji geologicznej (Minister Środowiska, Marszałek, Starosta). Nad zapewnieniem właściwego wykorzystania złoża nadzór nad jego wydobyciem sprawują właściwe organy administracji geologicznej i nadzoru górniczego.

Gmina nie posiada bogatych zasobów surowców mineralnych. W tabeli poniżej zestawiono złoża kopalin występujące w gminie Kąty Wrocławskie, wg „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce, stan na 31.12.2012r.”, Państwowy Instytut Geologiczny:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

Tabela 11. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie gminy Kąty Wrocławskie.

Surowiec	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Powierzchnia [ha]	Zasoby [tys. ton] /mln m ³		Wydobycie [tys. ton]/mln m ³
				bilansowe	przemysłowe	
Kruszywa naturalne	Kamionna	Złoże rozpoznane szczegółowo	59,0	5 989	-	-
	Kilianów	Złoże rozpoznane szczegółowo	31,30	4 172	-	-
	Kilianów II	Złoże zagospodarowane	1,92	322	-	6
	Kilianów III	Złoże rozpoznane szczegółowo	6,94	854	-	-
	Nowa Wieś Kącka	Eksploatacja złoża zaniechana	1,24	116	-	-
	Siedlakowice I	Złoże zagospodarowane	23,17	4 529	1 631	250
	Stoszyce	Złoże rozpoznane szczegółowo	18,20	3 069	-	-
	Stoszyce II	Złoże rozpoznane szczegółowo	100,20	19 797	-	-
	Stoszyce III	Złoże rozpoznane szczegółowo	29,50	4 140	-	-
	Stoszyce IV	Złoże rozpoznane szczegółowo	23,20	b.d.	b.d.	b.d.
	Zachowice	Złoże zagospodarowane	6,07	1 245	453	63
	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kąty Wrocławskie	Złoże rozpoznane szczegółowo	4,75	581	-
Kąty Wrocławskie I		Złoże zagospodarowane	61,40	6 494	1 346	126
Sośnica		Złoże eksploatowane okresowo	28,71	4 628	492	2
Zachowice		Eksploatacja złoża zaniechana	10,15	594	-	-

Źródło: www.pgi.gov.pl, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.12.2012r., Państwowy Instytut Geologiczny.

Grunty zdegradowane

Na terenie gminy nie występują tereny zdegradowane.

Zagrożenia geologiczne - ruchy masowe ziemi

Pod koniec 2006 roku PIG rozpoczął realizację projektu osuwiskowego na zlecenie Ministra Środowiska i finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jest to duży projekt kartograficzny pt: „**System Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO**”, którego zakończenie planowane jest na 2022r. Na początku 2008 roku PIG zakończył realizację Etapu I tego projektu. Na chwilę opracowania Programu realizowany jest II etap projektu, który ma się zakończyć w 2015r. Projekt SOPO ma na celu stworzenie podstaw do zarządzania zagrożeniami związanymi z ruchami masowymi, szczególnie osuwiskami, w całej Polsce.

Na terenie gminy nie zarejestrowano dotychczas terenów występowania ruchów masowych oraz terenów zagrożonych występowaniem tych ruchów, zgodnie z art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1232)

8.6.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin w złożach, z jednocześnie zapewnioną ochroną środowiska przyrodniczego i wodnego	Organy koncesyjne
2.	Gromadzenie, archiwizowanie i przetwarzanie danych geologicznych	Marszałek Województwa, Starosta powiatu wrocławskiego, PIG
3.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Właściciel złoża
4.	Kontrola stanu faktycznego w przypadku wydobywania kopalin bez wymaganej koncesji i naliczanie opłat podwyższonych w przypadku nielegalnej działalności	Starosta powiatu wrocławskiego, Marszałek Województwa, Główny Urząd Górniczy

9. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO. 9.1. *Powietrze atmosferyczne*

9.1.1 Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem rolniczo-klimatycznym Polski R. Gumińskiego obszar gminy Kąty Wrocławskie należy do dzielnicy wrocławskiej – najcieplejszej w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu około 8,5°C. Początek robót polowych przypada przeciętnie na drugą dekadę marca, a okres wegetacyjny trwa 220-225 dni. Dni gorących (o maksymalnej temperaturze powyżej 25°C) rejestruje się tu średnio 30-35, z przymrozkami (o minimalnej temp. poniżej 0°C) poniżej 100, mroźnych (o maksymalnej temp. poniżej 0°C) poniżej 30, a bardzo mroźnych (o maksymalnej temp. do -10°C) 1-2 dni. Ostatnie przymrozki występują około 20 kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się około 50 dni, znikając przeciętnie do 25 marca. Jej średnia grubość maksymalna wynosi 10 cm, a najwyższa z maksymalnych do 40 cm.

9.1.2 Jakość powietrza atmosferycznego

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni Ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń. W skali kraju największym wytwórcą zanieczyszczeń powietrza jest sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70 % emisji oraz przemysł cementowo - wapienniczy i chemiczny.

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (NO_x). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorów oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń emisji zorganizowanej, niezorganizowanej i wtórnej na terenie Gminy Kąty Wrocławskie są źródła:

1. komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
2. transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
3. pylenie wtórne z odłoniętej powierzchni terenu,
4. zanieczyszczenia napływające spoza terenu gminy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru.
5. przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych,

Analiza stanu powietrza atmosferycznego

Oceny i obserwacji zmian dokonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 w/w ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031) oraz rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.

Oceny za rok 2012 wykonano zgodnie z nowym podziałem kraju (zgodnie z założeniami do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw opracowanego w związku z planowaną transpozycją dyrektywy 2008/50/WE do prawa polskiego – tzw. dyrektywy CAFE), w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy (miasto Wrocław),
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (miasta Legnica i Wałbrzych),
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji (strefa dolnośląska) – w obszarze tej strefy znajduje się gmina Kąty Wrocławskie.

Pomiary wykonywane są:

- w stacjach automatycznych: stacjonarnych (pomiary ciągłe) i mobilnych (pomiary ciągłe lub okresowe),
- metodami manualnymi (pobór prób w terenie i oznaczenia laboratoryjne):
- w stacjach manualnych – poborniki pyłu PM10 i pyłu PM2,5,
- z wykorzystaniem metody pasywnego poboru próbek powietrza w sieci tzw. punktów „pasywnych”.

Wyniki wszystkich pomiarów gromadzone są w wojewódzkiej bazie danych o jakości powietrza JPOAT, znajdującej się w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Tabela 12. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2013

Strefa	Ochrona zdrowia											Ochrona roślin			
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5	O ₃	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa dolnośląska	A	A	A	A	C	A	C	A	A	C	A	D2	A	A	C

Źródło: Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 roku, WIOŚ Wrocław, 2014r.

Na podstawie „Oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 r.” strefa dolnośląska została zakwalifikowana wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, Cd, Ni, PM2,5 oraz **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji: PM10, As, B(a)P.

Uwzględniając kryterium ochrony roślin strefa dolnośląska uzyskała wynikową **klasę A** pod względem zawartości substancji tj. SO₂, NO₂ oraz **klasę C** ze względu na ponadnormatywny poziom O₃.

Stężenie ozonu w powietrzu wg kryteriów ochrony zdrowia w odniesieniu do poziomu celów długoterminowych kwalifikuje strefę do **klasy D2**.

Z klasyfikacji strefy dolnośląskiej, wynika obowiązek sporządzenia Programu Ochrony Powietrza ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych i wartości docelowych w powietrzu. Program ochrony powietrza (POP) dla stref województwa dolnośląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach w oparciu o prowadzony monitoring stanu jakości powietrza. W wyniku dokonanej na tej podstawie rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2007 zakwalifikowano 10 stref do klasy C. Oznacza to konieczność przygotowania Programu ochrony powietrza dla poszczególnych stref. Program Ochrony Powietrza dla województwa dolnośląskiego został uchwalony przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 28 grudnia 2010 roku uchwałą Nr III/44/10.

Na terenie Gminy Kąty Wrocławskie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie prowadził w 2013 r. monitoringu jakości powietrza atmosferycznego.

Pomiarów pasywnych na terenie gminy Kąty Wrocławskie dokonywano ostatnio w 2011 roku w zakresie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, oraz ołowiu w pyłe zawieszonym PM10 (stacja ul. Zwycięstwa).

Tabela 13. *Pomiary zanieczyszczeń powietrza w gminie Kąty Wrocławskie w 2011 roku.*

Stacja	Średnia roczna	Średnia w sezonie grzewczym	Średnia w sezonie pozagrzewczym	% normy
	µg/m ³	µg/m ³	µg/m ³	
SO₂				
Kąty Wrocławskie, ul. Zwycięstwa	10	16	3	-
NO₂				
Kąty Wrocławskie, ul. Zwycięstwa	22	30	15	55

Źródło: Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za 2011 r.

9.1.3. Przyczyny zmian i obecnego stanu jakości powietrza.

Źródła zanieczyszczeń.

Na stan jakości powietrza w gminie Kąty Wrocławskie wpływa emisja z różnego rodzaju źródeł. Wyróżnić należy:

- źródła punktowe (zakłady przemysłowe, energetyka cieplna),
- źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa),
- źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Źródła punktowe:

Zanieczyszczenia emitowane ze źródeł punktowych postają w wyniku spalania paliw oraz prowadzenia procesów technologicznych w zakładach przemysłowych. Podczas energetycznego spalania paliw powstają następujące zanieczyszczenia: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), pył, tlenek węgla (CO) i dwutlenek węgla (CO₂). Tego rodzaju źródła, ze względu na sposób wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (wysokość emitora oraz prędkość wylotowa gazów), oddziałują na stan jakości powietrza zwykle w mniejszym stopniu niż spalanie paliw w indywidualnych systemach grzewczych.

Zaopatrzenie miasta w energię cieplną:

Z uwagi na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło, gmina Kąty Wrocławskie posiada rozproszony system gospodarki cieplnej. Istniejący system zaopatrzenia odbiorców w ciepło oparty jest na lokalnym wytwarzaniu energii cieplnej do ogrzewania i produkcji ciepłej wody użytkowej na potrzeby własne.

Na terenie miasta Kąty Wrocławskie oraz w poszczególnych miejscowościach gminy znajdują się lokalne kotłownie, głównie na opał stały. Do produkcji energii cieplnej wykorzystywane są też: energia elektryczna, olej opałowy oraz gaz z sieci gazowej. Ciepło wytwarzane jest również w średnich i dużych kotłowniach osiedlowych lub blokowych i rozprowadzane sieciami podziemnymi krótkiego zasięgu.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Źródła liniowe:

Przez źródła liniowe rozumie się głównie ciągi komunikacyjne (drogowe i kolejowe), gdzie zanieczyszczenia pochodzą zasadniczo ze spalania paliw (benzyny lub oleju napędowego) w silnikach samochodów. Emitowany jest przede wszystkim tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu (NO_x) oraz węglowodory. Dodatkowym problemem jest emisja zanieczyszczeń pyłowych pochodzących głównie za ścierania opon, hamulców oraz nawierzchni dróg. Pyły te często zawierają metale ciężkie, tj. ołów, nikiel, kadm i miedź. W czasie ruchu pojazdów na drodze dochodzi również do tzw. wtórnego pylenia, czyli ponownego unoszenia pyłu znajdującego się na drodze. Na wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych ma wpływ cały szereg czynników, w tym struktura i natężenie ruchu pojazdów, organizacja ruchu samochodowego, płynność ruchu pojazdów na drodze, stan techniczny dróg i pojazdów.

Komunikacja drogowa:

Na obszarze Gminy Kąty Wrocławskie główną oś komunikacyjną stanowi autostrada A4, autostradowa obwodnica Wrocławia A8, droga krajowa DK35 oraz drogi wojewódzkie DW346, DW347, DW362 i DW370. Uzupełnienie tych ciągów komunikacyjnych stanowią drogi powiatowe i gminne.

Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu w latach 2000-2005-2010 na autostradzie A4, DK35 oraz na drogach wojewódzkich 346, 347 i 362 przebiegających przez gminę, wykazują stały wzrost natężenia ruchu pojazdów:

Tabela 14. Średni dobowy ruch (SDR) w latach 2000-2005-2010 na drogach w obrębie gminy Kąty Wrocławskie.

Nr drogi	Odcinek	Rok			Wzrost natężenia ruchu [%]*
		2000	2005	2010	
A4	Kostomłoty – Kąty Wrocławskie	16 977	21 292	36 008	112,1
	Kąty Wrocławskie - Wrocław	18 468	24 027	39 164	112,1
DK35	Mirosławice – Gniechowice	10 198	11 822	15 528	52,3
	Gniechowice – rondo Castorama	9 572	11 724	15 153	58,3
DW 346	Rakoszyce – Kąty Wrocławskie	2 147	-	-	-
	Kąty Wrocławskie - Wierzbice	1 946	-	-	-
	Środa Śląska – Kąty Wrocławskie	-	2 836	2 901	2,3*
	DW347 – DW362	-	9 706	9 814	1,1*
	DW362 – DW347	-	6 528	6 914	5,9*
	Kąty Wrocławskie - Gniechowice	-	2 291	3 087	34,7*
	Gniechowice - Wierzbice	-	2 517	3 179	26,3*
DW 347	Wrocław – Kąty Wrocławskie	6 109	-	-	-
	Kąty Wrocławskie – autostrada A4	3 177	4 370	8 906	180,3
	Wrocław – Mokronos Dolny	-	7 173	9 568	33,4*
	Mokronos Dolny – Sośnica	-	6 752	11 356	68,2*
DW 362	Kąty Wrocławskie - Wrocław	-	400	1 556	289*
DW 370	Mokronos Dolny - Smolec	-	400	2 358	489*

Źródło: GPR w latach 2000, 2005, 2010, GDDKiA. *odniesienie do roku 2005

Komunikacja kolejowa:

Przez teren gminy przebiega trasa kolejowa nr 274 relacji Wrocław – Zgorzelec, państwowa, pierwszorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana. Stacje kolejowe na terenie gminy to Kąty Wrocławskie, Smolec, Sadowice. Bocznice kolejowe znajdują się w rejonie stacji kolejowej w Kątach Wrocławskich oraz na terenie przemysłowym w Kątach Wrocławskich przy ul. Fabrycznej. Realizowane są połączenia kolejowe przez Kąty Wrocławskie (w tym okresowe), w kierunku Wałbrzycha, Jeleniej Góry, Szklarskiej Poręby i Poznania. Połączenia te zapewniają możliwość transportu kolejowego do Wrocławia.

Źródła powierzchniowe:

Źródła powierzchniowe (rozproszone), czyli tzw. „niska emisja”, to zanieczyszczenia powstające głównie w wyniku indywidualnego ogrzewania domów i mieszkań, zarówno w lokalnych kotłowniach, jak i w indywidualnych paleniskach domowych. Zasięg oddziaływania tego rodzaju źródeł ma charakter lokalny, jednak ze względu na powszechność stosowania paliw konwencjonalnych do ogrzewania są one szczególnie uciążliwe i przyczyniają się znacząco do pogorszenia stanu jakości powietrza na terenie gminy. Niska emisja odpowiedzialna jest głównie za wzrost stężenia pyłu, dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), tlenku węgla (CO).

Kierunkiem koniecznym do osiągnięcia redukcji w zakresie emisji powierzchniowej jest modernizacja lub likwidacja indywidualnych źródeł spalania opalanych węglem, czyli paliwem ekonomicznie tanim, jednak powodującym największą emisję zanieczyszczeń do powietrza. Wsparcie tego kierunku działań innymi możliwościami systemowymi w skali województwa czy regionu spowoduje osiągnięcie lepszych efektów i uzyskanie zadowalających wyników ekologicznych w stosunkowo krótkim czasie.

Na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie jest realizowany Program Ograniczania Niskiej Emisji, przyjęty uchwałą nr XXXIX/411/13 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla gminy Kąty Wrocławskie. Określa on zasady udzielania dofinansowania na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska obejmujących:

- trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na:

- a) ogrzewanie gazowe
- b) ogrzewanie elektryczne
- c) ogrzewanie olejowe
- d) odnawialne źródło energii

- instalację odnawialnego źródła energii.

Dofinansowanie dotyczy częściowego zwrotu wydatków poniesionych na:

- trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym, a w szczególności:

- a) wykonanie demontażu palenisk węglowych,
- b) zakup i montaż nowego źródła ogrzewania,
- c) zakup, montaż, wymianę lub modernizację instalacji związanej z nowym źródłem ogrzewania,

- zakup i montaż kolektorów słonecznych lub pomp ciepła.

Prowadzone od wielu lat działania w ograniczaniu emisji przemysłowej i niskiej emisji na terenie gminy przynoszą bez wątpienia efekty. Jednakże kwestia położenia gminy w bliskim sąsiedztwie aglomeracji wrocławskiej powoduje znaczne napływy zanieczyszczeń spoza terenu gminy, powodujące iż poprawa jakości powietrza na obszarze gminy jest wypadkową działań ograniczających emisję i emisji napływowej. Poprawa jakości powietrza w gminie jest procesem uzależnionym od poprawy powietrza w całej strefie dolnośląskiej i aglomeracji wrocławskiej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

9.1.4. Cel długoterminowy do 2021r.

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Identyfikacja obszarów występowania przekroczeń poziomów odniesienia jakości powietrza atmosferycznego	Marszałek Województwa, WIOŚ Wrocław
2.	Realizacja postanowień Programu Ochrony Powietrza dla strefy	Marszałek Województwa, Gmina Kąty Wrocławskie, właściciele nieruchomości, podmioty gospodarcze
3.	Prowadzenie monitorowania emisji zanieczyszczeń i jakości środowiska, w tym ocena bieżąca jakości powietrza	WIOŚ, podmioty gospodarcze
4.	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych na terenach zamieszkania zbiorowego, w szczególności: - poprawa stanu technicznego dróg o złym stanie technicznym, - zmiany w organizacji ruchu komunikacyjnego, - sprzątanie dróg przez ich zarządców	GDDKiA, zarządcy dróg, Gmina Kąty Wrocławskie
5.	Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji zanieczyszczeń, w tym: - ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw w sektorze produkcyjnym i komunalnym, - wprowadzanie paliw niskoemisyjnych, - modernizacja kotłowni, - termomodernizacje obiektów	Podmioty gospodarcze, Gmina Kąty Wrocławskie, właściciele obiektów
6.	Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych w celu likwidacji powstawania emisji „u źródła” oraz zastosowanie instalacji ochronnych	Podmioty gospodarcze
7.	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
8.	Wykonywanie obowiązkowych pomiarów w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza	Podmioty gospodarcze
9.	Kontynuacja prowadzenia programów dofinansowań do wymiany urządzeń grzewczych na ekologiczne oraz montażu urządzeń wykorzystujących energię odnawialną	Gmina Kąty Wrocławskie
10.	Promocja komunikacji zbiorowej	Gmina Kąty Wrocławskie przedsiębiorstwa komunikacyjne
11.	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe

9.2. Ochrona wód

9.2.1. Wody powierzchniowe

Teren gminy w całości należy do dorzecza rzeki Odry. Przez teren płyną: rzeka Bystrzyca, Strzegomka i Czarna Woda, oraz mniejsze cieki, m.in. Kasina, Ługowina, Niestusz, Potok Karczycki, Rów Kątecki. Strzegomka jest lewobrzeżnym dopływem Bystrzycy, Czarna Woda - prawobrzeżnym. Rzeki te posiadają charakter rzek nizinnych o stosunkowo niewielkim spadku z wieloma rozlewiskami. W ich dolinach znajdują się kompleksy łąk i pastwisk.

Poza Bystrzycą, Strzegomką i Czarną Wodą sieć hydrograficzną w gminie Kąty Wrocławskie tworzą: Kasina, Ługowina, Gniła, Rów Kątecki, Niestusz, Karczycki Potok oraz różne rowy melioracyjne, a także stawy hodowlane w obrębach Skalka i Krobielowice.

Sieć hydrograficzną uzupełniają zbiorniki wodne o niewielkiej powierzchni: licznie występujące zbiorniki wodne w dolinach rzek (starorzecza), stawy w obrębie wsi oraz stawy hodowlane. Największe cieki gminy: rzeki Bystrzyca, Strzegomka i Czarna Woda charakteryzują się zmiennymi przepływami, a gwałtowne wezbrania, zwłaszcza przy występujących deszczach nawalnych, stwarzają zagrożenie powodziowe dla terenów położonych w dolinach rzek.

Czystość wód uzależniona jest w dużej mierze od zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych, których główne źródła znajdują się w Wałbrzychu, Świebodzicach i Strzegomiu.

Stan wód powierzchniowych

Oceny stanu wód za 2012 rok na podstawie badań prowadzonych w ramach poszczególnych sieci monitoringowych wykonane zostały w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. Nr 257, poz. 1545) oraz wytyczne Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Wyżej wymienione, rozporządzenie definiuje 5 klas stanu ekologicznego wody:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Stan chemiczny określa się na podstawie badań substancji z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. nr 257, poz. 1545) oceniane są substancje priorytetowe oraz wskaźniki innych substancji zanieczyszczających, zgodnie z wnioskiem Komisji Europejskiej KOM 2006/0129 (COD) dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm jakości środowiska w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE. Ocena stanu chemicznego polega na porównaniu wyników badań do wartości granicznych chemicznych wskaźników jakości wód dla danego typu jednolitych części wód przedstawionych w załączniku nr 8 wyżej cytowanego rozporządzenia. Przekroczenie tych wartości powoduje przyjęcie złego stanu chemicznego.

Badania jakości wód powierzchniowych na terenie całego województwa dolnośląskiego przeprowadza WIOŚ we Wrocławiu. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie w 2012 roku przeprowadzono badania wód powierzchniowych w dwóch punktach pomiarowych:

- Bystrzyca – powyżej ujścia Strzegomki,
- Czarna Woda – ujście do Bystrzycy.

Na podstawie wyników badań dokonano ogólnej oceny wód powierzchniowych w 2012 roku:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

Tabela 15. Wyniki oceny wykonanej dla punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu w 2012 roku.

Rzeka – punkt pomiarowy	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Czy występuje na obszarze chronionym?	Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	Stan/potencjał ekologiczny w obszarach chronionych	Stan JCW
Bystrzyca – powyżej ujścia Czarnej Wody	II	I	II	dobry	TAK	NIE	umiarkowany	zły
Czarna Woda – ujście do Bystrzycy	I	I	poniżej poziomu dobrego	umiarkowany	TAK	NIE	umiarkowany	zły

Rzeka – punkt pomiarowy	Ocena ogólna dla obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków	Ocena ogólna dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację
Bystrzyca – powyżej ujścia Czarnej Wody	N	T
Czarna Woda – ujście do Bystrzycy	N	N

Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych województwa dolnośląskiego w 2012r., WIOSWrocław, 2013

Objaśnienia: JCW - Jednolite części wód zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Ocena stanu ogólnego JCW na terenie gminy Kąty Wrocławskie wskazuje na dobre i umiarkowane stany/potencjały ekologiczne oraz ich złe stany ogólne.

9.2.2. Wody podziemne

Na terenie gminy wody podziemne występują w utworach piaszczystych czwartorzędu i trzeciorzędu. W czwartorzędowym piętrze wodonośnym wody użytkowe występują w przepuszczalnych osadach wodnolodowcowych i rzecznych, najczęściej na głębokości od 1 do 10 m. Na terenie gminy znajduje się część czwartorzędowej struktury wodonośnej Bogdaszowice. Użytkowy poziom wodonośny występuje tu na głębokości od 22 do 72 m. od góry przykryty jest warstwą gliny zwałowej o miąższości od 10 do 50m. Poziom ten charakteryzuje się bardzo dobrymi parametrami hydrogeologicznymi, miąższość warstw zawodnionych wynosi średnio 67m.

Obszar gminy położony jest w obrębie zbiornika wód podziemnych, który przez długi okres wpisany był w rejestrze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) jako Subzbiornik Prochowice – Środa GZWP nr 319. Jest to zbiornik naturalnie izolowany przez pokłady lessów gliniastych oraz glin lessopodobnych w utworach trzeciorzędowych, o niskim stopniu zagrożenia antropogenicznego. Przeciętna głębokość zalegania warstw wodonośnych tego zbiornika wynosi 65 m. Zbiornik ten, zgodnie z nową klasyfikacją wód podziemnych, został włączony do Jednolitych Części Wód Podziemnych 114.

Jakość wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych została wykonana dla punktów pomiarowych w sieci krajowej i regionalnej w oparciu o rozporządzenia:

- Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryterium i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 143, poz. 896),
- Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz. U. z 2010 r., Nr 72, poz. 466).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r., oceny jakości elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych oraz oceny stanu chemicznego i stanu ilościowego wód podziemnych dokonuje się dla każdego okresu, do którego stosuje się plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Zarówno badania jak i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna (art. 155a ust. 5 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.). Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I – V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody. W przypadku większej liczby badań monitoringowych w ciągu roku do porównań przyjmuje się wartość średniej arytmetycznej stężeń badanych elementów fizykochemicznych uzyskanych z rocznych wyników badań monitoringowych w punkcie pomiarowym. Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają **dobry stan chemiczny**, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają **słaby stan chemiczny**.

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie w latach 2011-2012 został wyznaczony jeden punkt pomiarowo-kontrolny w ramach monitoringu diagnostycznego PIG, w m. Małkowice, w ramach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 114.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Tabela 16. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w ppk w ramach JCWPd nr 114 na terenie Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2011-2012.

Nr punktu	Rok	Okres	Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Wskaźniki w V klasie	Klasa
323	2011	wiosna	HCO ₃ - 370 mg/l	temp - 17,2°C	-	III
		jesień	temp -14,80C HCO ₃ - 371 mg/l	-	-	
323	2012	rok	O ₂ - 0,3 mg/l, HCO ₃ - 351,4 mg/l	Temp - 16,2°C.	-	III

Zródło: Monitoring wód podziemnych w 2011r. WIOŚ Wrocław. Monitoring wód podziemnych w 2012r. WIOŚ Wrocław.

Wody podziemne badane w obrębie JCWPd nr 114 zostały zakwalifikowane do III klasy jakości.

Jakość wód przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia

Oceną jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia dla Gminy Kąty Wrocławskie zajmuje się Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu.

Działając na podstawie art.4 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2011r. Nr 212,poz.1263 z późn. zm); art.12 ust.1 ustawy z dnia 7 czerwca 2011r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2006 r., Nr 123 poz. 858 z późn. zm.); § 16 ust.1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 61, poz.417 z późn. zm.) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu po przeprowadzeniu badań wody, wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie gminy Kąty Wrocławskie.

Badania przeprowadzono w 2013 roku w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w następujących wodociągach:

Tabela 17. Jakość wody przeznaczonej do spożycia w wodociągach na terenie gminy Kąty Wrocławskie w II półroczu 2013r.

Lp.	Nazwa wodociągu	Produkcja wody	Liczba zaopatrywanej ludności	Ocena jakości wody pod względem przydatności do spożycia
		[m ³ /dobę]		
1.	Kąty Wrocławskie	1 100,0	7 010	przydatna do spożycia
2.	Bogdaszowice	131,0	1 055	przydatna do spożycia
3.	Smolec	252,0	1 600	przydatna do spożycia
4.	Mokronos Dolny	72,0*	635	przydatna do spożycia
5.	Gniechowice	246,0	3 323	przydatna do spożycia
6.	Sadków	186,0	993	przydatna do spożycia
7.	Kęblowice	120,0	720	przydatna do spożycia
8.	Pietrzykowice	840,0	3 261	przydatna do spożycia
9.	„Gniechowice SM Śleża”	183,0	1 500	przydatna do spożycia

Zródło: Informacja dotycząca jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczanej w II półroczu 2013 r., z wodociągów sieciowych funkcjonujących w Powiecie Wrocławskim, PSSE Wrocław

* wodociąg sieciowy Mokronos Dolny zasilany wodą wodociągową z wodociągów sieciowych Pietrzykowice.

9.2.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie miejscowości na terenie gminy są podłączone do sieci wodociągowych, ale istniejący system wodociągowy nie tworzy jednej całości. Podzielony jest na kilka niezależnych sieci. Na

terenie gminy funkcjonuje osiem stacji uzdatniania wody (dodatkowo jedna należąca do Spółdzielni Mieszkaniowej w Gniechowicach) tworząc niezależne układy. Woda pobierana jest z 8 ujęć wody podziemnej z trzecio- i czwartorzędowych poziomów wodonośnych, w ośmiu stacjach uzdatniania wody, w których uzdatnianie odbywa się przez filtrację na filtrach pospiesznych ciśnieniowych, na złożu żwirowo-piaskowym lub piaskowo-katalitycznym.

Część wodociągów została już połączona w jedną całość (Pietrzykowice + Smolec + Mokronos Górny). W przypadku wystąpienia awarii lub okresowego niedoboru wody w jednym z układów wodociągowych, brak jest aktualnie możliwości jego zasilenia z innego układu. Niektóre ze stacji nie wykorzystują w pełni istniejących ujęć wody i ich zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Oprócz wyżej wymienionych układów wodociągowych wsie: Sokolniki, Szymanów, Górzyce, Stary Dwór oraz osiedle mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej w Gniechowicach zaopatrywane są w wodę niezależnie, z innych niż gminne sieci wodociągowych. Miejscowość Szymanów zaopatrywana jest w wodę z gminy Mietków, a miejscowość Sokolniki z gminy Kostomłoty. Wieś Górzyce i osiedle mieszkaniowe SM Gniechowice zasilane są z SUW SM Gniechowice. Sukcesywnie budowane są nowe odcinki sieci, a także modernizowane odcinki istniejące.

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie sieć wodociągowa obejmuje 92,7 % ogółu mieszkańców (wg GUS stan na 31.12.2012r.). Pozostali mieszkańcy Gminy zaopatrują się w wodę ze studni kopanych. Korzystają one najczęściej z pierwszego napotkanego zwierciadła wód. Często są to ujęcia mało zasobne w wodę. Woda z tych studni jest narażona na zanieczyszczenia ze względu na małą miąższość warstwy izolującej. Parametry sieci wodociągowej przedstawia tabela poniżej:

Tabela 18. Parametry sieci wodociągowej w gminie Kąty Wrocławskie wg GUS.

L.p.	Parametr:	jdn	2010	2011	2012
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	185,2	191,4	196,4
2.	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	698,4	754,5	780,7
3.	Połączenia do budynków	szt.	3 997	4 288	4 498
4.	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	33,5	35,5	36,0

Źródło GUS.

Odprowadzenie ścieków

Ścieki komunalne i przemysłowe

Zanieczyszczenie wód odbywa się na wszystkich etapach jej obiegu w środowisku, a główne źródła zanieczyszczenia wód stanowią:

- ścieki komunalne i przemysłowe;
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych;
- spływy z terenów przemysłowych oraz składowisk odpadów;
- zrzuty niezorganizowane ze źródeł lokalnych (z terenów nieposiadających kanalizacji);
- zanieczyszczenia atmosferyczne.

Miasto Kąty Wrocławskie posiada mieszany system kanalizacji, tj. kanalizację ogólnospławną oraz kanalizację rozdzielczą – głównie na terenach nowych osiedli mieszkaniowych. Ścieki są odprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, na północny wschód od Kątów Wrocławskich, niedaleko miejscowości Jurczyce. W latach 2009-2010 została przeprowadzona jej modernizacja. Oczyszczalnia posiada wydajność 2000 m³/h, przepustowość wg pozwolenia wodnoprawnego $Q_{maxd}=2400m^3/h$. Oczyszczalnia przy obecnym zaludnieniu może przyjąć i oczyścić wszystkie ścieki dopływające do niej siecią kanalizacyjną, jak również ścieki dowożone taborem asenizacyjnym.

Skanalizowanie gminy dotyczy miejscowości: Kąty Wrocławskie, Sadowice, część Sadkowa oraz Jurczyce, Pietrzykowice, Smolec, Rybnica, Krzeptów, Sośnica, Wszemiłowice, Małkowice, Skałka,

Kębłowice, Samotwór, Romnów, Bogdaszowice. Na terenie miasta Kąty Wrocławskie cały czas prowadzone są prace mające na celu doprowadzenie kanalizacji do wszystkich budynków w mieście. Miasto Kąty Wrocławskie posiada mieszany system kanalizacji, tj. kanalizacja ogólnospławna oraz kanalizacja sanitarna – głównie na terenach nowych osiedli mieszkaniowych. Miejscowości Smolec, Rybnica, Pietrzykowice, Krzeptów, Sośnica zostały skanalizowane w ramach kanalizacji północ finansowanej przez Gminę Kąty Wrocławskie.

Aktualnie kanalizacja sanitarna budowana jest w miejscowości Baranowice - Bliż oraz trwa budowa uzupełniającej kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Sadków. W kwietniu 2014 r. ogłoszono przetarg na wykonanie dokumentacji projektowej kanalizacji sanitarnej dla miejscowości: Mokronos Górny, Mokronos Dolny, Cesarzowice, Zabrodzie, Gądów, Nowa Wieś Wrocławska (projekt kanalizacji sanitarnej dla m. Zybyszów i Jaszkiotele został już wykonany).

Na terenach gminy, które obecnie nie posiadają jeszcze systemowych urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków - najczęściej stosowanymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowych i komunalnych są bezodpływowe osadniki gnilne, okresowo opróżniane (o różnym stopniu technicznym i różnych warunkach eksploatacyjnych). Na terenie oczyszczalni ścieków zlokalizowany jest punkt zlewny, do którego dowożone są taborem wozów asenizacyjnych ścieki z terenu gminy.

Na obszarze gminy istnieją również indywidualne (zakładowe) oczyszczalnie ścieków, z których największą stanowi oczyszczalnia Spółdzielni Mieszkaniowej w Gniechowicach. Ścieki z osiedla mieszkaniowego SM Gniechowice oraz części zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej wzdłuż istniejącego kanału sanitarnego oczyszczane są na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni typu „Bioblok” MU-100, zlokalizowanej w obrębie wsi Gniechowice, na działce nr 196/5. W lokalną oczyszczalnię ścieków wyposażone są m. in.: budynek Domu Dziecka w Małkowicach, budynek siostr zakonnych i szkoły w Jaszkiotle.

Obecnie gmina Kąty Wrocławskie jest skanalizowana w 43,3 % (wg GUS, stan na 31.12.2012).

Gmina Kąty Wrocławskie wspiera budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach które nie są objęte planami budowy systemowej kanalizacji sanitarnej. Działania te zapoczątkowane w 2012 roku, określa uchwała nr XLII/443/14 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 27 marca 2014r. w sprawie zmiany uchwały nr XIX/190/12 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu udzielania dofinansowania na pokrycie części kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kąty Wrocławskie”.

Przyjętą uchwałą Regulamin ustala zasady wspierania przedsięwzięć zmierzających do ochrony środowiska przez zainstalowanie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy, które zapewnią oczyszczanie ścieków w stopniu umożliwiającym odprowadzanie ich do gleby lub wody zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Tabela 19. Parametry sieci kanalizacyjnej w gminie Kąty Wrocławskie wg GUS.

L.p.	Parametr:	jdn	2010	2011	2012
1.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	94,2	122,0	141,0
2.	Ścieki odprowadzone	tys. m ³	460	488	513
3.	Połączenia do budynków	szt.	1 659	1 941	2 154

Źródło: GUS.

Wody opadowe - kanalizacja deszczowa

Oprócz ścieków wytwarzanych przez bytowanie ludzi na terenach miejscowości powstają ścieki opadowe. Ten rodzaj ścieków związany jest z występowaniem zwartej zabudowy z małą ilością odśnieżonej gleby. Konieczne jest zatem zbieranie tych wód i odprowadzanie poza obręb miejscowości. Zanieczyszczenia wód ujmowanych do kanalizacji opadowej może mieć różne przyczyny:

- zanieczyszczenie obęsków wiejskich odchodami zwierzęcymi, resztkami pasz itp.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

- zanieczyszczenie ulic substancjami ropopochodnymi,
- nieprawidłowa gospodarka odpadami,
- zanieczyszczenie dróg i ulic wynikające z ruchu samochodów i pieszych.

Kanalizacja deszczowa w gminie funkcjonuje tylko w niektórych miejscach. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych.

W celu realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010 na terenie gminy Kąty Wrocławskie utworzono aglomerację priorytetową dla wypełnienia wymagań Traktatu Akcesyjnego - PLDO022 – Kąty Wrocławskie.

Poniżej zestawiono udział % mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego według „Sprawozdania z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2011 dla aglomeracji Kąty Wrocławskie”:

Tabela 20. Wykonanie KPOSK w Aglomeracji na terenie gminy Kąty Wrocławskie (2011).

Nr aglomeracji	Nazwa aglomeracji	Gmina wiodąca	Gminy w aglomeracji	Udział (%) mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego		
				Plan wg KPOSK 2010 (plan na dzień 31.12.2015r.)	Realizacja na dzień 31.12.2011r.	Przewidywane skanalizowanie w 2015r.
Agglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymagań Traktatu Akcesyjnego						
PLDO022	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	89,48	75,0	98,0

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2011

Według ww. przytaczanego opracowania, na koniec 2015 r. przewidywane skanalizowanie gminy wynosić będzie 98,0 %.

9.2.4. Cel długoterminowy do 2021 r.

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Długofalowym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Oznacza to, że wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- celów kąpielowych,
- bytowania ryb, spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych.

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Ograniczenie zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych wprowadzanych do wód bez oczyszczenia	Gmina Kąty Wrocławskie, podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości
2.	Dążenie do racjonalnego zużycia wody w gospodarstwach domowych, przemyśle i usługach	Podmioty gospodarcze, mieszkańcy

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

3.	Kontynuacja działań związanych z realizacją inwestycji dot. systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków komunalnych, wskazanych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych w ramach wyznaczonej aglomeracji oraz w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Gmina Kąty Wrocławskie
4.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Wrocław
5.	Prowadzenie działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych	WIOŚ Wrocław, Gmina Kąty Wrocławskie
6.	Kontynuacja prowadzenia programów dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Kąty Wrocławskie
7.	Likwidacja nieszczelnych, przydomowych zbiorników bezodpływowych	Właściciele nieruchomości

9.3. Gospodarka odpadami

Gmina zobowiązana jest do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzeń wykonawczych.

Głównym celem wynikającym z „Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014” (KPGO 2014) oraz „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012” (WPGOWD 2014) jest stworzenie takiego systemu gospodarki odpadami, który będzie zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa.

9.3.1. Źródła powstawania i ilość wytwarzanych odpadów komunalnych

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstałych w gospodarstwach domowych.

Biorąc pod uwagę skład, właściwości technologiczne oraz warunki i miejsca powstawania wyróżnia się następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- odpady z gospodarstw domowych związane z bytowaniem ludzi w domach mieszkalnych (zabudowa wielorodzinna, domy jednorodzinne),
- odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności (np. handel i usługi, szkolnictwo i leczenie otwarte).

Odpady komunalne ulegające biodegradacji są to domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji kwiatów domowych, balkonowych ulegające biodegradacji. Natomiast odpady ulegające biodegradacji to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów.

Zgodnie z KPGO 2014 do odpadów ulegających biodegradacji zalicza się:

- papier i tekturę,
- odpady wielomateriałowe (40 %),
- odpady kuchenne i ogrodowe,
- frakcja drobna < 10 mm (30 %),
- odzież i tekstylia z materiałów naturalnych (50 %),
- drewno (50 %),
- odpady z terenów zielonych.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Poniżej przedstawiono szacunkowe ilości odpadów komunalnych, w tym również odpadów ulegających biodegradacji, wytworzonych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. Jednostkowe wskaźniki wytwarzania odpadów dla terenów miejskich i wiejskich, przyjęto wg opracowania pn.: „Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami” (Szpadt, 2010 r.), a więc zgodnie z KPGO 2014 i WPGOWD 2012.

Tabela 21. *Ilość odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. - wyliczona zgodnie ze wskaźnikami z KPGO 2014 i WPGOWD 2012*

Nazwa wskaźnika	Miasto	Tereny wiejskie	Razem
Przyjęty wskaźnik wytwarzania odpadów [Mg/M/rok]	0,3686	0,2496	0,2814
Liczba mieszkańców	6 422	16 150	22 733
Ilość wytworzonych odpadów komunalnych [Mg], w tym:	2 367,2	4 031,0	6 398,2
- ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji [Mg]	1 361,1	1 963,1	3 324,2

Zródło: Opracowano wg dokumentu „Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami” Szpadt, 2010 r.

Na podstawie wskaźników zgodnych z KPGO 2014 i WPGOWD 2012 - ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. wyznaczona została na poziomie ok. **6 398,2 Mg**, z tego:

- **2 367,2 Mg** (ok. 37%) w mieście,
- **4 031,0 Mg** (ok. 63%) na terenach wiejskich.

Jednostkowe wskaźniki wytwarzania odpadów wyniosły: dla miasta - **368,6 kg/M/rok**, dla terenów wiejskich - **249,6 kg/M/rok**.

Natomiast ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji w 2013 r. wyznaczona została (w oparciu o wspomniane wskaźniki) na poziomie **3 324,2 Mg**, z tego:

- **1 361,1 Mg** na terenie miasta - na statystycznego mieszkańca miasta przypadło ok. **212 kg/M/rok** wytworzonych bioodpadów,
- **1 963,1 Mg** na terenach wiejskich - na statystycznego mieszkańca wsi przypadło ok. **122 kg/M/rok** wytworzonych bioodpadów.

Jednakże biorąc pod uwagę rzeczywiste ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. - **8 598,2 Mg** - należy przyjąć wyższe wskaźniki, uwzględniające również odpady, które mieszkańcy zagospodarowują we własnym zakresie w sposób prawidłowy (przydomowe kompostowniki), bądź nieprawidłowy (spalanie, „dzikie” wysypiska). Propozycje takich wskaźników przedstawiono w poniższej tabeli.

Należy nadmienić, iż na wielkość przyjętych wskaźników, bardzo duży wpływ ma bliska lokalizacja Wrocławia, która przyczyniła się m.in. do tego, że tereny wiejskie zatraciły swój pierwotny - rolniczy charakter.

Tabela 22. *Ilość odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w 2013 r. - wyliczona w oparciu o zaproponowane nowe wskaźniki*

Nazwa wskaźnika	Miasto	Tereny wiejskie	Razem
Przyjęty wskaźnik wytwarzania odpadów [Mg/M/rok]	0,450	0,400	0,411
Liczba mieszkańców	6 422	16 150	22 733

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Nazwa wskaźnika	Miasto	Tereny wiejskie	Razem
Ilość wytworzonych odpadów komunalnych [Mg], w tym:	2 889,9	6 460,0	9 349,9
- ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji [Mg]	1 661,7	3 146,0	4 807,7

Zródło: Opracowanie własne

W oparciu o zaproponowane wskaźniki - odnoszące się do faktycznie odebranych/zebranych odpadów z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie - ilość wytworzonych odpadów komunalnych w 2013 r. wyznaczona została na poziomie ok. **9 349,9 Mg**, z tego:

- **2 889,9 Mg** (ok. **30,9%**) w mieście,
- **6 460,0 Mg** (ok. **69,1%**) na terenach wiejskich.

Jednostkowe wskaźniki wytwarzania odpadów wyniosły: dla miasta - **450,0 kg/M/rok**, dla terenów wiejskich - **400,0 kg/M/rok**.

Tym samym ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji w 2013 r. wyznaczona została (według nowych wskaźników) na poziomie **4 807,7 Mg**, z tego:

- **1 661,7 Mg** na terenie miasta - na statystycznego mieszkańca miasta przypadło ok. **259 kg/M/rok** wytworzonych bioodpadów,
- **3 146,0 Mg** na terenach wiejskich - na statystycznego mieszkańca wsi przypadło ok. **195 kg/M/rok** wytworzonych bioodpadów.

9.3.2. Ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych oraz organizacja selektywnej zbiórki

Ogólne ilości odpadów komunalnych, odebranych/zebranych z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2010-2013 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, przez przedsiębiorców posiadających decyzje/wpis do rejestru, w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w latach 2010-2013

Rok	Masa zebranych odpadów komunalnych (ogółem) [Mg]	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]
2010	8 020,4	308,0	3,8
2011	7 941,9	283,7	3,6
2012	10 881,5	468,5	4,3
2013	8 598,2	806,7	9,4

Zródło: Opracowane na podstawie informacji z Urzędu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

Selektywna zbiórka odpadów na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie zorganizowana jest w systemie zarówno pojemnikowym (w zabudowie wielorodzinnej) jak i workowym (w zabudowie jednorodzinnej) - w oparciu o podział na następujące frakcje odpadów:

- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- papier,
- odpady ulegające biodegradacji,
- pozostałe zmieszane odpady komunalne.

a także:

- odpady wielkogabarytowe - zbiórka dwa razy do roku w formie akcji (tzw. „wystawki”), w terminach podanych do publicznej wiadomości,
- przeterminowane leki - zbiórka w specjalnych pojemnikach, wystawionych w 5 aptekach na terenie gminy.

Ponadto w miejscowościach - Kąty Wrocławskie przy ul. Mireckiego oraz Gniechowice przy ul. Szkolnej - funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), w których przyjmowane są bezpłatnie od mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie tzw. odpady problemowe (nie pochodzące z działalności gospodarczej), np.: odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe (w tym meble), zużyte opony, odpady remontowe.

9.3.3. System gospodarowania odpadami komunalnymi

W świetle nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1399, z późn. zm.) - Gmina zobowiązana była do wprowadzenia od 1 lipca 2013 r. nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnego z zapisami ustawy oraz z uwarunkowaniami miejscowymi.

Obecnie mieszkańcy płacą Gminie tzw. podatek śmieciowy, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy odpowiednią jakość usług.

Założeniem nowego systemu jest to, że Gmina ma teraz wpływ na każdy z jego elementów i dzięki temu może kształtować sposób gospodarowania odpadami komunalnymi na swoim terenie.

W celu realizacji zapisów Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a tym samym wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi - Rada Miejska w Kątach Wrocławskich podjęła stosowne uchwały:

- Nr XXVI/258/12 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie,
- Nr XXVII/267/12 z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
zmiana: nr XXXIV/340/13 z dnia 27 czerwca 2013 r.,
- Nr XXVII/268/12 z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr XXVIII/279/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr XXVIII/280/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki tej opłaty,
zmiana: Nr XXXVIII/404/13 z dnia 28 listopada 2013 r.

Podjęte uchwały stały się podstawą systemu gospodarki odpadami komunalnymi funkcjonującego na terenie gminy Kąty Wrocławskie, który zaczął obowiązywać od 1 lipca 2013 r.

Całość zmian systemowych powiązana jest z monitorowaniem sposobu postępowania z odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców oraz gminę.

Zarówno na gminę jak i podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, nałożono obowiązek składania sprawozdań z realizacji wyznaczonych zadań.

W szczególności, obowiązek ten odnosi się do osiągnięcia określonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych oraz redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska.

Obowiązek składania wspomnianych sprawozdań spoczywa na:

- podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości - obowiązek kwartalnego sprawozdawania gminie,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

- podmiotach prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych - obowiązek kwartalnego sprawozdania gminie,
- burmistrzowi - obowiązek rocznego sprawozdania marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Nowi przedsiębiorcy, którzy chcą prowadzić działalność polegającą na odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie danej gminy powinni uzyskać wpis do rejestru działalności regulowanej. Przedsiębiorcy, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy mieli wydane decyzje na odbieranie odpadów komunalnych, mogli prowadzić działalność na ich podstawie do końca 2012 r. Po upływie wspomnianego terminu, przedsiębiorcy byli zobowiązani uzyskać wpis do rejestru działalności regulowanej.

Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi

W „Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012” (WPGOWD 2012), podzielono województwo na 6 Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK). Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie zostały przyporządkowane do Regionu Północno-Centralnego.

Tabela 24. Obszar Północno-Centralnego RGOK

Gminy wchodzące w skład regionu	Liczba ludności w regionie
Brzeg Dolny, Długoleka, Dobromierz, Dobroszyce, Góra, Jemielno, Kąty Wrocławskie , Kobierzyce, Kostomłoty, Krośnice, Malczyce, Miękinia, Milicz, Niechlów, Oborniki Śląskie, Prusice, Strzegom, Środa Śląska, Trzebnica, Twardogóra, Udanin, Wąsosz, Wińsko, Wisznia Mała, Wołów, Wrocław, Zawonia, Żarów, Żmigród.	ok. 1 mln

Źródło: WPGOWD 2012

Na terenie wspomnianego RGOK funkcjonują instalacje mające status Regionalnych Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). W poniższej tabeli przedstawiono wykaz instalacji RIPOK oraz instalacji zastępczych.

Tabela nr 25. Wykaz RIPOK oraz instalacji zastępczych na terenie Północno-Centralnego RGOK

Lp.	Rodzaj instalacji	Lokalizacja instalacji
Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w regionach gospodarki odpadami komunalnymi województwa dolnośląskiego - RIPOK		
1.	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych - MBP	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz
		Kryniczno 93, 55-300 Środa Śląska
		Rusko 66, 58-120 Jaroszków
2.	Przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów - kompostownia	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz
		ul. Jerzmanowska 4-6, 54-519 Wrocław
		ul. Janowska 51, 54-067 Wrocław
3.	Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych -Składowisko	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz
		Rusko 66, 58-120 Jaroszków
Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów gospodarki odpadami komunalnymi - IZ		
1.	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych	Marcinowo, 55-100 Trzebnica
		ul. Szczecińska 5, 54-517 Wrocław

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Lp.	Rodzaj instalacji	Lokalizacja instalacji
		ul. Kościuszki 9, 55-140 Żmigród
2.	Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Marcinowo, 55-100 Trzebnica
		ul. Rawicka, 56-100 Wołów
		56-413 Grabowno Wielkie
		Skotniki, 55-106 Zawonia

Zródło: Uchwała Nr XLVII/1542/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 lutego 2014 r.

Od II półrocza 2013 r. obowiązuje przekazywanie odpadów do instalacji regionalnych. Instalacje funkcjonujące na terenie Północno-Centralnego RGOK spełniają wymagania techniczne instalacji regionalnych lub zastępczych oraz mają wystarczające moce przerobowe do obsługi wyznaczonego w WPGOWD 2012 obszaru.

W celu osiągnięcia wymaganych przepisami poziomów odzysku surowców i energii, niezbędne było dostosowanie systemu zbierania i odbioru odpadów, do rozwiązań technologicznych przyjętych w RGOK.

System odbioru i zbierania odpadów funkcjonujący na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, jest już w dużym stopniu dostosowany do powyższych zaleceń - wymaga jedynie usprawnienia w celu podniesienia efektywności organizowanych zbiórek poszczególnych rodzajów odpadów.

9.3.4. Istniejące instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie nie funkcjonują instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Zgodnie z wymogami wszystkie odpady komunalne odebrane z obszaru gminy, powinny być zagospodarowywane na instalacjach regionalnych lub zastępczych działających w ramach Północno-Centralnego RGOK.

9.3.5. Odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych. Ze względu na budowę i strukturę tych wyrobów, stanowią one poważny problem dla zdrowia ludzi i stanu środowiska. Włókna respirabilne azbestu są wystarczająco drobne, by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w którym jako główny cel wskazano konieczność usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do 2032 r.

Gmina Kąty Wrocławskie przeprowadziła szczegółową inwentaryzację wyrobów azbestowych występujących na swoim terenie w 2008 r. W oparciu o przeprowadzoną inwentaryzację opracowany został Program usuwania tych wyrobów z obszaru gminy.

W 2012 r. opracowana została aktualizacja wspomnianego Programu - przyjęta uchwałą nr XIX/188/12 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 29 marca 2012 r.

Gmina dofinansowuje osobom fizycznym inwestycje związane z usunięciem pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest z obiektów budowlanych, w oparciu o „Regulamin przyznawania dofinansowania na pokrycie części kosztów powstałych przy likwidacji pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest z obiektów budowlanych położonych na terenie gminy Kąty Wrocławskie” - przyjęty uchwałą nr XIX/189/12 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 29 marca 2012 r.
Dofinansowanie obejmuje:

- demontaż płyt azbestowo-cementowych z obiektu budowlanego,
- zabezpieczenie odpadów zawierających azbest zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- załadunek, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest,
- odkurzenie powierzchni z pyłu azbestowego.

Zgodnie z Regulaminem:

- wysokość dofinansowania wynosi 20 zł brutto za 1 m² usuniętych wyrobów zawierających azbest,
- kwotę dofinansowania ustala się na podstawie łącznej powierzchni płyt azbestowo-cementowych usuniętych z obiektów budowlanych i przetransportowanych na składowisko,
- kwota dofinansowania nie może przekroczyć 100% kosztów poniesionych przez wnioskodawcę,
- wysokość środków przeznaczona na udzielenie dotacji określona jest w uchwale Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich na dany rok budżetowy.

Od momentu uchwalenia Regulaminu, w ramach dofinansowania z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie usunięto następujące ilości wyrobów zawierających azbest:

- w 2012 r. - 1 715,5 m² - z miejscowości: Baranowice, Bliż, Gniechowice i Samotwór,
- w 2013 r. - 594 m² - z miejscowości: Czerńczyce, Małkowice, Sadowice, Bogdaszowice, Kąty Wrocławskie,
- w 2014 r. (do 10 czerwca) - 26 m² - z miejscowości Skalka.

Ilość wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie wynosi: **84 181,5 m²** (stan na 10.06.2014 r.).

9.3.6. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami

Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

- selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych na terenie gminy, nie pozwala w chwili obecnej ograniczyć w zadowalającym stopniu ich unieszkodliwiania poprzez składowanie (rocznie w gminie wytwarzane jest ok. 64 Mg tego typu odpadów, a np. w 2013 r. zebrano ich 18 Mg),
- niski odsetek odpadów ulegających biodegradacji zebranych w sposób selektywny,
- spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- deponowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach”,
- brak rzetelnych informacji zawieranych w kwartalnych sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi - sporządzanych przez podmioty odbierające odpady.

Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest:

- niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w przedmiotowym zakresie,
- niezajomość przepisów prawnych dotyczących obowiązków posiadaczy wyrobów azbestowych,
- wysokie koszty wymiany starych pokryć dachowych na nowe.

9.3.7. Cele w gospodarce odpadami

Udoskonalanie wprowadzonego systemu gospodarki odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa

Celem dalekosiężnym jest stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym realizowane są zasady:

- zapobieganie powstawania odpadów,
- przygotowanie odpadów do ponownego użycia – recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie (inne niż składowanie).

Realizacja powyższego pozwoli na osiągnięcie następujących celów:

- ograniczenie składowania odpadów, w szczególności odpadów ulegających biodegradacji,
- ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami,
- zastępowanie spalania paliw kopalnych odzyskiem energii z odpadów zawierających frakcje biodegradowalne, co przyczyni się do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym kraju.

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa cele główne to:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku (w szczególności odzysku energii z odpadów), zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowisko odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
- bieżąca aktualizacja danych o gospodarce odpadami w gminie.

Cele w gospodarce odpadami komunalnymi

W gospodarce odpadami komunalnymi przyjęto następujące cele określone w KPGO 2014:

- udoskonalenie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi (w związku z wprowadzeniem tzw. podatku śmieciowego), co będzie miało bezpośredni wpływ na osiągnięcie poniższych celów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców oraz zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do końca 2014 r., do maks. 60% wytworzonych odpadów,
- przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu na poziomie min. 50%, przynajmniej takich odpadów jak papier, tworzywa sztuczne, szkło i metale pochodzące z gospodarstw domowych (oraz w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów pochodzących z gospodarstw domowych) do 2020 r.

Redukcja ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów

Uwzględniając wymagania określone w art. 5 Dyrektywy Rady 1999/31/EC należy przyjąć, że udział odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania powinien wynosić wagowo:

- 35 % - w 2020 r.

Wartością odniesienia dla ustalania udziału procentowego jest całkowita ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych na terenie gminy Kąty Wrocławskie w 1995 r. - **1 345,3 Mg**.

Powyższą wartość oszacowano na podstawie przyjętych następujących wielkości:

- liczba ludności w/g GUS w 1995 r. dla miasta - 5 060 osób,
- liczba ludności w/g GUS w 1995 r. dla terenów wiejskich - 11 937 osób,
- jednostkowy wskaźnik wytwarzania odpadów biodegradowalnych w 1995 r. w/g KPGO dla miasta - 155 kg/M/rok,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

- jednostkowy wskaźnik wytwarzania odpadów biodegradowalnych w 1995 r. w/g KPGO dla terenów wiejskich - 47 kg/M/rok.

Ilość składowanych odpadów ulegających biodegradacji wyznaczona dla Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie nie powinna przekraczać:

- w 2020 r. - **470,9 Mg/rok.**

W celu osiągnięcia powyższych założeń proponuje się podjąć następujące działania:

- rozwój selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych,
- skierowanie do instalacji kompostowania odpadów ulegających biodegradacji pochodzących z selektywnej zbiórki, utrzymania terenów zielonych oraz ogrodów,
- rozwijanie metod zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji u źródła poprzez stosowanie przez mieszkańców przydomowych kompostowników.

Cele w gospodarce odpadami zawierającymi azbest

Cele krótko- i długookresowe:

- bieżąca aktualizacja danych dotyczących występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy,
- sukcesywne osiąganie celów, które zostały określone w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w tym usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest do 2032 r.

Główne działania na lata 2014-2017 realizujące założone cele:

Działania	Jednostka odpowiedzialna
Objęcie wszystkich mieszkańców selektywną zbiórką odpadów oraz odbieraniem odpadów komunalnych	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Zwiększenie kontroli w zakresie wypełniania przez podmioty odbierające odpady komunalne - ustaleń dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Tworzenie i udział gminy w strukturach ponad gminnych dla realizacji regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującego działania w zakresie: - zapobiegania powstawaniu odpadów, - selektywnego zbierania odpadów, - przetwarzania odpadów w celu przygotowania do odzysku lub unieszkodliwiania, - budowy regionalnych instalacji, - rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów znajdujących się w obszarze podlegającym utworzonej strukturze ponad gminnej.	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Doskonalenie i prowadzenie bazy danych dotyczących ewidencji wytwarzanych odpadów komunalnych oraz poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej z zakresu gospodarki odpadami	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami na terenie gminy
Intensyfikacja działań na rzecz selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie miasta, ze szczególnym uwzględnieniem: - odpadów ulegających biodegradacji, - surowców wtórnych, - odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych (np. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów), - odpadów wielkogabarytowych	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami na terenie gminy

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Zbiórka odpadów remontowo-budowlanych pochodzących z sektora komunalnego oraz innych tzw. odpadów problemowych (np. przeterminowanych leków, zużytych opon)	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami na terenie gminy
Usuwanie i rekultywacja „dzikich” wysypisk odpadów	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, właściciele nieruchomości
Bieżąca aktualizacja danych dotyczących występowania wyrobów azbestowych na obszarze Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Realizacja zapisów „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” oraz prowadzenie akcji informacyjnej o możliwości uzyskania pomocy finansowej na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Dofinansowanie właścicielom nieruchomości kosztów demontażu, odbioru, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Sporządzenie kwartalnego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi	Podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości
Sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie
Kontrolowanie i kierowanie przez gminę całego strumienia odpadów do instalacji obecnie funkcjonujących lub planowanych w ramach Północno-Centralnego RGOK, co umożliwi spełnienie dyrektyw unijnych w sprawie odzysku poszczególnych rodzajów odpadów	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie KPGO 2014 oraz WPGOWD 2012

9.4. Oddziaływanie hałasu.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu określają:

- obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j.: Dz.U. z dnia 22.01.2014 roku, poz.112),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r. poz. 1109). Wartości dopuszczalne poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz linii elektroenergetycznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2005 r. Nr 263, poz. 2202 z późn. zmianami),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25.06.2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy

Na klimat akustyczny gminy Kąty Wrocławskie wpływają wszelkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu).

Na terenie gminy funkcjonują przedsiębiorstwa, warsztaty oraz podmioty gospodarcze oferujące usługi o charakterze komercyjnym, w tym jednostki handlu detalicznego, spółki prawa handlowego, osoby fizyczne. W związku z prowadzoną działalnością mogą one stanowić potencjalne źródło emisji hałasu do środowiska.

Hałas przemysłowy w gminie Kąty Wrocławskie stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi.

Klimat akustyczny wokół stref aktywności gospodarczej zależy od wielu czynników, przede wszystkim od rodzaju, liczby oraz sposobu rozmieszczenia źródeł hałasu na terenie strefy, liczby zakładów na niej pracujących, skuteczności zabezpieczeń akustycznych poszczególnych źródeł oraz ukształtowania i zagospodarowania terenu zagrożonego oddziaływaniem hałasu.

Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu dużych zakładów, lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ.

Poziom hałas przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Wewnątrz hal przemysłowych hałas sięga poziomu 80 – 125 dB i w znacznym stopniu przenosi się na tereny sąsiadujące. W sąsiedztwie zakładów przemysłowych poziomy dźwięku osiągają wartości od 50 dB (mało uciążliwe) do 90 dB (bardzo uciążliwe).

Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny gminy Kąty Wrocławskie nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechanicznej pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie i przetwórcze.

Pomiary hałasu wykonywane są na obszarze województwa dolnośląskiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w razie ewentualnych skarg mieszkańców lub zgodnie z przyjętym planem kontroli zakładów.

Hałas komunikacyjny

Klimat akustyczny na terenie gminy Kąty Wrocławskie kształtuje w znacznej mierze ruch komunikacyjny.

- hałas komunikacyjny drogowy:

Powstawanie hałasu drogowego związane jest poruszaniem się pojazdów mechanicznych, dźwiękiem silników, układu wydechowego, pokonywaniem oporów toczenia. Z punktu widzenia natężenia hałasu istotny jest ogólny stan mechaniczny pojazdów, ich układów napędowych i jezdnych, stan ogumienia, stan nawierzchni.

Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Większość hałasów w środowisku (w tym hałas drogowy) charakteryzuje się zmiennymi poziomami w czasie.

W opracowanych w grudniu 2011 roku przez firmę Profon Acoustic mapach akustycznych dróg nr DW 346 oraz DW 347 podano wyniki pomiarów hałasu oraz zasięgi i oddziaływanie na otoczenie. Dotyczy następujących odcinków dróg na terenie gminy Kąty Wrocławskie:

- DW 346 w Kątach Wrocławskich na odcinku DW 347 – DW 362 - odcinek w ciągu drogi nr 346 położony w całości w miejscowości Kąty Wrocławskie. Początek zlokalizowany jest na skrzyżowaniu ulic Wrocławskiej (w ciągu dróg nr 346 i 347), 1 Maja (w ciągu dróg nr 346 i 347), i J. Mireckiego (w ciągu drogi nr 362). Odcinek o długości ok. 200m. W przeważającej części zabudowę stanowią budynki wielorodzinne, ale występują też pojedyncze jednorodzinne, usługowe i użytku publicznego. Odcinek kończy się na skrzyżowaniu ulic 1 Maja (w ciągu drogi nr 346) oraz Ks. J. Popiełuszki (w ciągu drogi nr 347);
- DW 347 na odcinku Wrocław – Mokronos Dolny - odcinek zlokalizowany jest w całości na terenie gminy Kąty Wrocławskie. Początek odcinka zlokalizowany jest na granicy Wrocławia. Po prawej stronie znajduje się zakład przemysłowy Gerpol, a do miejscowości Mokronos Dolny po obu stronach są pola uprawne. Po prawej stronie zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowo-usługowa, jedno- oraz wielorodzinna, a po lewej stronie pola. Odcinek kończy się na skrzyżowaniu z drogą nr 370;
- DW 347 na odcinku Mokronos Dolny - Sośnica - w całości położony jest na terenie gminy Kąty Wrocławskie. Początek odcinka zlokalizowano na skrzyżowaniu z drogą nr 370. Na przeważającej części odcinka po obu stronach drogi znajdują się pola uprawne. Po obu stronach drogi znajduje się zabudowa jednorodzinna, częściowo w budowie. Następnie droga przekracza obwodnicę autostradową i dociera do miejscowości Cesarzowice położonej po lewej stronie drogi – przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, ale istnieje także pojedyncza zabudowa usługowa. Dalej droga dociera do miejscowości Jasz kotle, z przewagą zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Kolejną miejscowością są Pietrzykowice, ze zdecydowaną przewagą zabudowy jednorodzinnej, pojedynczymi budynkami wielorodzinnymi i usługowymi. Następnie droga dociera do miejscowości Sadków. W miejscowości przeważa zabudowa jednorodzinna, z pojedynczymi zakładami usługowymi oraz zakładem przemysłowym położonym w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. Następnie droga dociera do Kolonii Sadków (Sadkówek). Po prawej stronie zlokalizowane są zakłady produkcyjne oraz pojedyncze zabudowania jednorodzinne, a po lewej stronie zakład Transrem. Ostatnią miejscowością na odcinku jest Sośnica, w której przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Rozpatrywany odcinek kończy się na skrzyżowaniu dróg 346 i 347.
- DW 347 na odcinku Kąty Wrocławskie – autostrada A4 - odcinek w całości położony jest na terenie miasta Kąty Wrocławskie, zaczyna się na skrzyżowaniu ulic 1 Maja (w ciągu drogi nr 346) oraz Ks. J. Popiełuszki (w ciągu drogi nr 347). Zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest zasadniczo po prawej stronie drogi (zabudowania wielo- i jednorodzinne). Po lewej stronie zlokalizowana jest Stacja Uzdatniania Wody, ogródki działkowe oraz pojedyncze zabudowania jednorodzinne. Koniec odcinka zlokalizowany jest na węźle na autostradzie A4 (E40).

Tabela 26. Wyniki pomiaru hałasu w 2011 roku do opracowania map akustycznych.

Odcinek drogi	Miejscowość (lokalizacja)	Wynik pomiaru PPH/PDH		Liczba osób narażonych na hałas drogowy od analizowanego odcinka drogi, zamieszkujących tereny, określone wskaźnikiem L_{DWN} osób	Oszacowana łączna powierzchnia tych terenów km ²	Liczba osób narażonych na hałas drogowy od analizowanego odcinka drogi, zamieszkujących tereny, określone wskaźnikiem L_N osób	Oszacowana łączna powierzchnia tych terenów km ²
		dzień	noc				
		[dB]	[dB]				
346: Kąty Wrocławskie DW347-DW362	Kąty Wrocławskie	67,1/66,5	59,1/58,6	132	0,020	48	0,008
347: Wrocław – Mokronos Dolny	Mokronos Dolny	66,8/63,7	61,5/57,9	24	0,183	12	0,116
347: Mokronos Dolny - Sośnica	Pietrzykowice	65,1/61,8	56,7/53,4	918	8,4	678	5,566
347: Kąty Wrocławskie – A4	Kąty Wrocławskie	68,3/65,6	64,2/61,1	155	0,657	118	0,403

Źródło: Opracowania map akustycznych Profon Acousitc

Z przeprowadzonych w ramach przytaczanego opracowania analiz, wynika że odsetek osób narażonych na hałas od analizowanych odcinków dróg, zamieszkujących tereny, dla których stan warunków akustycznych środowiska określony wskaźnikiem L_{DWN} jako niedobry wynosi:

- dla drogi 346 Kąty Wrocławskie – DW347-DW362 - 88 %, a zły – 13 %; oszacowana łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 0,01 km².
- dla drogi 347 Wrocław – Mokronos Dolny – wszystkie osoby narażone na ponadnormatywny hałas znajdują się na terenach o klimacie akustycznym określanym jako niedobry; oszacowana łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 0,01 km².
- dla drogi 347 Mokronos Dolny – Sośnica - 84 %, a zły – 16 %. Oszacowana łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 1,07 km².
- dla drogi 347 Kąty Wrocławskie – A4 - 81 %, a zły – 19 %. Oszacowana łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 0,12 km².

Dla wskaźnika L_N :

- dla drogi 346 Kąty Wrocławskie – DW347-DW362 - wszystkie osoby narażone na ponadnormatywny hałas znajdują się na terenach o klimacie akustycznym określanym jako niedobry. Suma terenów, dla których stan warunków akustycznych środowiska w porze nocy określony jako niedobry wynosi ok. 0,01 km².
- dla drogi 347 Wrocław – Mokronos Dolny - wszystkie osoby narażone na ponadnormatywny hałas znajdują się w zasięgu hałasu ocenianego jako niedobry. Suma terenów, dla których stan warunków akustycznych środowiska w porze nocy określony jako niedobry wynosi ok. 0,01 km².
- dla drogi 347 Mokronos Dolny – Sośnica - 81 % i 19 %, a łączna suma terenów, dla których stan warunków akustycznych środowiska w porze nocy określony jako niedobry i zły wynosi ok. 1,06 km².
- dla drogi 347 Kąty Wrocławskie – A4 - 84 % i 16 %, a łączna suma terenów, dla których stan warunków akustycznych środowiska w porze nocy określony jako niedobry i zły wynosi ok. 0,14 km².

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Prezentowane wyniki obliczeń i analiz obrazują, że wokół analizowanego odcinka wg przeprowadzonych pomiarów nie występowały tereny, dla których akustyczny stan środowiska można było zakwalifikować jako bardzo zły. Wyniki analiz rozkładu hałasu przy elewacjach budynków, przeprowadzonych na różnych wysokościach budynków zlokalizowanych w pierwszej linii zabudowy (dla najbardziej narażonych budynków mieszkalnych) wskazywały, że na ponadnormatywny hałas narażeni są mieszkańcy wszystkich kondygnacji tych budynków w porównywalnym stopniu.

Monitoringiem klimatu akustycznego na terenie województwa dolnośląskiego zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W 2011 roku przeprowadzał pomiary oceniające poziom hałasu komunikacyjnego w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Powiatu Wrocławskiego, w tym w dwóch punktach pomiarowych na terenie gminy Kąty Wrocławskie.

Tabela 27. Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Kąty Wrocławskie w 2011 roku.

Lp.	Lokalizacja punktów pomiarowych		Natężenie ruchu poj/h ogółem	Natężenie ruchu poj/h ciężarowych	L _{Aeq} na granicy terenu chronionego [dB]	Szacunkowa odległość punktu pomiarowego od krawędzi jezdni [m]
1.	Kąty Wrocławskie	ul. 1 Maja 75	457	115	70,5	4,0
2.	Kąty Wrocławskie	ul. Wrocławska 16	498	71	69,9	2,5

Źródło: Klimat akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w 2011 roku, WIOŚ Wrocław.

W punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Kątów Wrocławskich stwierdzono:

- *ul. 1 Maja 75* – równoważny poziom hałasu odpowiadał 70,5 dB przy natężeniu ruchu 457 poj/h i bardzo wysokim 25,0 % udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu. Zabudowa o charakterze mieszanym, usytuowana 4,0-15,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajduje się 56 budynków jedno i wielorodzinnych. Oszacowana liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny hałas wynosi 440.

- *ul. Wrocławska 16* – zabudowa obustronna mieszana, zlokalizowana ok. 2,5-12,0 m od krawędzi jezdni. Ruch pojazdów o średnim natężeniu 498 poj/h i 14,0 % udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu powoduje hałas rzędu 69,9 dB. W strefie oddziaływania znajduje się 25 budynków jednorodzinnych. Oszacowana liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny hałas wynosi 175.

Opracowanie przygotowane w 2012 roku na zlecenie GDDKiA pt. „Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego” przedstawia mapę akustyczną dla odcinków dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego, w pasie o szerokości 800 m z każdej strony drogi. Scharakteryzowano źródła hałasu wyznaczając: natężenia ruchu i prędkości pojazdów, rodzaj ruchu, rodzaj i stan nawierzchni oraz profil jezdni, dla poszczególnych odcinków dróg krajowych objętych analizą, tj. z natężeniem ruchu przekraczającym 3 miliony pojazdów rocznie, tj. dla SDR (średni dobowy ruch) powyżej 8 219 pojazdów. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie opracowanie dotyczyło dwóch odcinków autostrady A4:

- odcinek I - węzeł Kostomłoty – węzeł Kąty Wrocławskie – dł. 11,881 km – pow. analizy – 21,39 km²,
- odcinek II - węzeł Kąty Wrocławskie – węzeł Bielany – dł. 15,867 – pow. analizy – 28,56 km².

Obliczona została m.in.:

- powierzchnia obszarów ekspozowanych na oddziaływanie ponadnormatywnego hałasu, w odniesieniu do wskaźnika L_{DWN}, w zależności od wartości poziomu hałasu:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

	odcinek I	odcinek II
<55 dB	4,800 km ² ,	9,623 km ² ,
55-60 dB	2,741 km ² ,	9,123 km ² ,
60-65 dB	1,667 km ² ,	5,401 km ² ,
65-70 dB	0,791 km ² ,	2,773 km ² ,
70-75 dB	0,423 km ² ,	1,445 km ² ,
>75 dB	0,382 km ² ,	1,352 km ² ,
RAZEM:	10,804 km²,	29,787 km²,

- powierzchnia obszarów ekspozycyjnych na oddziaływanie ponadnormatywnego hałasu, w odniesieniu do wskaźnika L_N , w zależności od wartości poziomu hałasu:

	odcinek I	odcinek II
<55 dB	5,918 km ² ,	13,402 km ² ,
55-60 dB	2,430 km ² ,	7,826 km ² ,
60-65 dB	1,268 km ² ,	4,407 km ² ,
65-70 dB	0,605 km ² ,	2,077 km ² ,
70-75 dB	0,320 km ² ,	1,137 km ² ,
>75 dB	0,263 km ² ,	0,937 km ² ,
RAZEM:	10,804 km²,	29,786 km²,

Przeprowadzone w ww. opracowaniu analizy pokazały, że w latach 2005-2010 natężenie ruchu pojazdów na sieci dróg krajowych (średnia dla całej sieci dróg krajowych w Polsce) zwiększyło się o 22 %, przy czym na drogach międzynarodowych – 21 %, a na pozostałych drogach krajowych – 23 %. W przypadku dróg na terenie województwa dolnośląskiego współczynnik wzrostu SDR na drogach międzynarodowych wyniósł 1,32, natomiast na pozostałych drogach krajowych – 1,22. Ogółem wskaźnik wzrostu dla województwa dolnośląskiego wynosi 1,29 i jest jednym z największych dla wszystkich województw.

Tabela 28. Porównanie średnich zasięgów hałasu wyznaczonych w mapach akustycznych w 2007 i 2011 r.

Nr drogi	Kilometraż		Nazwa odcinka	Mapa 2007		Mapa 2011	
	od	do		L_{DWN} 55dB	L_N 50 dB	L_{DWN} 55dB	L_N 50 dB
A4	122+490	134+391	Kostomłoty – Kąty Wrocławskie	577	465	613	533
A4	134+390	150+264	Kąty Wrocławskie – węzeł Bielany	676	548	699	624

Źródło: GDDKiA pt. „Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego”

Jak wynika z powyższej tabeli, zasięgi hałasu wyznaczone dla map akustycznych 2011, w zestawieniu z mapami wyznaczonymi w 2007 roku - wzrosły dla analizowanych odcinków dróg. Średni wzrost zasięgu hałasu dla województwa dolnośląskiego wynosi ok. 32 % - dla wskaźnika L_{DWN} oraz ok. 51 % - dla wskaźnika L_N i jest spowodowany m.in. wzrostem natężenia ruchu pojazdów.

W 2009 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2009 - 2013”. Celem ww. Programu było określenie niezbędnych działań i wskazanie priorytetów tworzących podstawę ograniczenia poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych. Program wykonano dla terenów otaczających odcinki dróg krajowych położonych w granicach administracyjnych 11 powiatów i 21 gmin. Odcinki dróg objęte zakresem programu stanowiły najbardziej obciążone ruchem pojazdów ciągi dróg krajowych województwa dolnośląskiego. Na terenie gminy Kąty Wrocławskie Program objął odcinek autostrady A4. Ustalając

listę priorytetów w zakresie ochrony przed hałasem na tych terenach, brano pod uwagę zarówno wielkość przekroczenia poziomu dopuszczalnego, jak i liczbę zagrożonych mieszkańców. Przyjęto założenie, że Program powinien jasno określać priorytet podejmowania decyzji, a mianowicie w pierwszej kolejności zrealizowane powinny zostać przedsięwzięcia ochronne dla obszarów najbardziej zagrożonych hałasem.

Przedstawione powyżej wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego zawarte w opracowaniach wykonanych przed 1 października 2012 roku, funkcjonowały w czasie obowiązywania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. (Dz.U. Nr 120, poz. 826), określającego wartości dopuszczalne poziomów hałasu wyrażone za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszące się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej. Nowe rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2012 r. poz.1109) – zmieniło (podwyższyło) obowiązujące wartości dopuszczalne poziomów hałasu. Skutkuje to tym, iż część wymienionych w ww. dokumentach obszarów przekroczeń i wartości przekroczeń poziomów dopuszczalnych – w świetle aktualnego rozporządzenia – do obszarów przekroczeń należeć już prawdopodobnie nie będzie.

- hałas komunikacyjny kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Brak pomiarów hałasu komunikacyjnego nie pozwala na jednoznaczne określenie wielkości i zasięgu przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Badania, wykonane na tego typu liniach, wykazują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w odległości 150 m od skrajnego toru.

9.4.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Dokonanie oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe

Celem długoterminowym jest ochrona mieszkańców miasta przed szkodliwym oddziaływaniem hałasu w środowisku, głównie hałasu komunikacyjnego i zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, a gdy nie jest on dotrzymany zapobieganie jego powstawaniu lub przenikaniu do środowiska.

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych, celem określenia stanu środowiska akustycznego	WIOŚ, zarządcy dróg i linii kolejowych
2.	Działania zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu przemysłowego	Podmioty gospodarcze
3.	Modernizacja nawierzchni dróg	Zarządcy dróg, Gmina Kąty Wrocławskie
4.	Usprawnianie organizacji ruchu drogowego	Gmina Kąty Wrocławskie, zarządcy dróg

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

5.	Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu	Gmina Kąty Wrocławskie
6.	Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska	Sejmik województwa, Rada Powiatu wrocławskiego
7.	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Kąty Wrocławskie, zarządcy dróg

9.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe, dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska. Pod względem rodzaju można wyróżnić promieniowanie jonizujące oraz niejonizujące, ze względu na źródło pochodzenia określa się promieniowanie naturalne (występujące w przyrodzie) i sztuczne (wytwarzane przez człowieka).

Źródła promieniowania elektromagnetycznego - promieniowanie niejonizujące

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są m.in. linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, tj. stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe, telewizyjne, radionawigacyjne.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232) – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do gminy Kąty Wrocławskie źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są anteny nadawcze telefonii komórkowej, anteny nadawcze sygnału radiowego, linie przesyłowe wysokich napięć i stacje transformatorowe.

9.5.1. Zagrożenia polami elektromagnetycznymi

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Przez gminę Kąty Wrocławskie przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia, które powodują emisję promieniowania niejonizującego - elektromagnetycznego. Sieć wysokiego napięcia jest poważnym problemem powodującym z jednej strony zagrożenia emisjami do środowiska, z drugiej zaś strony stanowią geometryczne przeszkody w zagospodarowaniu przestrzennym.

Przesył energii elektrycznej do odbiorców jest realizowany siecią o średnim napięciu liniami kablowymi lub napowietrznymi, które emitują promieniowanie o niższym natężeniu w stosunku do pól emitowanych przez sieci wysokiego napięcia.

Na terenie gminy znajduje się Główny Punkt Zasilania 110/20 kV – R199 (zlokalizowany w Kątach Wrocławskich) o mocy 26 MVA (dwa transformatory o mocy 16 MVA).

Przez teren gminy przechodzą napowietrzne linie wysokich napięć:

- linia 110 kV S-104 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Pawłowice R-9;
- linia 110 kV S-173 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Bielany Wrocławskie R-122;
- linia 220 kV D-205 relacji GPZ Klecina R-1 – GPZ Świebodzice.

Sieć linii średniego napięcia 20 kV jest dobrze rozwinięta, w większości napowietrzna, skablowane są krótkie odcinki w bezpośrednim sąsiedztwie stacji.

Wymienione linie średniego napięcia posiadają rezerwowe moce przesyłowe wystarczające na pokrycie potrzeb na cele bytowo-komunalne. Przesyłanie energii odbiorcom następuje liniami niskich napięć (napowietrznymi lub kablowymi) przez stacje transformatorowe 20/0,4 kV, z których większość stanowią stacje wieżowe w wykonaniu napowietrznym.

Obecnie wszystkie miejscowości na terenie gminy Kąty Wrocławskie są zelektryfikowane.

Badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

W ramach prowadzonego przez WIOŚ we Wrocławiu monitoringu PEM w kolejnych latach przeprowadzano badania w punktach pomiarowo kontrolnych na terenie województwa dolnośląskiego (nie przeprowadzano badań bezpośrednio na terenie gminy Kąty Wrocławskie).

Wyniki pomiarów wykazały, że w badanych punktach pomiarowo- kontrolnych nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.

Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów PEM określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Dla ochrony mieszkańców miasta przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ew. ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

Źródła mikrofal

Najczęściej spotykanymi źródłami mikrofal są urządzenia nadawczo – odbiorcze sieci telefonii komórkowej. Urządzenia takie znajdują się zwykle na specjalnych masztach bądź wysokich kominach i budynkach. Budzą one jednocześnie największy niepokój wśród społeczeństwa w odniesieniu do szkodliwości i wywierania wpływu w zakresie mikrofalowym. Burzliwy rozwój telefonii komórkowej w ostatnich kilku latach, objawiający się ogromną liczbą samych telefonów oraz stacji bazowych instalowanych na budynkach, w szczególności w dużych miastach, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tego typu łączności wyzwała ogromne emocje i budzi niepokój o zagrożenie dla zdrowia człowieka. Przeprowadzane systematycznie pomiary nie potwierdzają tych obaw.

Planowanie nowych lokalizacji dla stacji bazowych telefonii komórkowych powinno na każdym etapie uwzględniać obowiązujące wymogi prawne i budowlane.

9.5.2. Cel długoterminowy do 2021 r.

Ochrona mieszkańców gminy Kąty Wrocławskie przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zapisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem	Gmina Kąty Wrocławskie

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

2.	Prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Wrocław
3.	Monitorowanie i ocena poziomu pól elektromagnetycznych na terenie miasta	WIOŚ Wrocław
4.	Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania zgodnie z wymaganiami przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska	Sejmik województwa, Rada Powiatu wrocławskiego

9.6. Środowisko a zdrowie

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia. Wg raportu WHO około 25 % zgonów i chorób w skali globalnej jest wynikiem negatywnego oddziaływania środowiskowego. Zanieczyszczenie środowiska ma swój udział w rozwoju aż 80 % chorób, pośrednio wpływa też na ogólny stan zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez ograniczenie człowiekowi dostępu do zasobów środowiskowych, a co za tym idzie ograniczenie możliwości wypoczynku i wrażeń estetycznych.

Dlatego też program ochrony środowiska powinien ujmować zjawiska globalne i długofalowe, wpływające zarówno na zdrowie fizyczne jak i na komfort psychiczny człowieka. Do największych problemów mających wpływ na stan zdrowia ludzi należą:

- jakość wody przeznaczonej do spożycia,
- zanieczyszczenie wód gruntowych,
- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,
- emisja hałasu.

Główne kierunki działań na rzecz środowiska i zdrowia zostały określone w przyjętym przez Radę Ministrów Wieloletnim Programie „Środowisko a zdrowie”.

9.6.1 Cel długoterminowy do 2021 r.

Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Monitoring jakości wody do spożycia przez ludzi szczególnie w odniesieniu do zawartości w wodzie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), trihalometanów (THM) oraz metali ciężkich	organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej
2.	Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy pracowników ze szczególnym uwzględnieniem narażania na czynniki biologiczne oraz substancje chemiczne niebezpieczne	organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowa Inspekcja Pracy
3.	Promocja zdrowego stylu życia i unikanie zagrożeń oraz profilaktyka chorób cywilizacyjnych i ograniczenie zewnętrznych przyczyn ich powstawania	organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, organizacje pozarządowe

9.7. Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii

Definicje poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej określa odpowiednio art. 3 pkt 23 i 24 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U.z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.):

- *poważna awaria* - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- *poważna awaria przemysłowa* przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Na terenie województwa dolnośląskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych za względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. W 2013 roku określono 17 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 21 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Żaden z tych zakładów nie jest zlokalizowany na terenie gminy Kąty Wrocławskie..

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie występują następujące zagrożenia:

- zagrożenia pożarowe:
 - terenów leśnych - zagrożenie związane z występowaniem obszarów leśnych, zlokalizowanych na terenie gminy,
 - terenów zurbanizowanych - występują w starszej zabudowie, ze względu na stan instalacji elektrycznych, gazowych, palne elementy konstrukcyjne (stropy, schody), stosowane piece,
 - terenów rolniczych – związane z rozbudowaną bazą magazynową do przechowywania zbóż i produktów nieprzetworzonych;
- zagrożenia wynikające z transportu drogowego i kolejowego - przecinająca teren gminy autostrada A4, obwodnica autostradowa Wrocławia A8, droga krajowa DK35, drogi wojewódzkie DW 346, 347 i 362 oraz linia kolejowa Wrocław – Jelenia Góra są potencjalnym miejscem zagrożenia pożarowego, chemicznego oraz ekologicznego. Wynika to z faktu, że szlakami tymi transportowane są toksyczne środki przemysłowe (TŚP) – materiały niebezpieczne dla ludzi i środowiska.
- zagrożenia chemiczne i ekologiczne - wynikają głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady przemysłowe materiałów niebezpiecznych,
- zagrożenia budowlane - związane głównie z utratą statyki budowli lub jej elementu,
- inne zagrożenia urbanistyczne i komunalne związane z infrastrukturą techniczną - magistrale gazu pod wysokim ciśnieniem, stacje redukcyjne gazu z wysokiego na średnie ciśnienie i średniego na niskie, napowietrzne linie energetyczne wysokiego i średniego napięcia, duże transformatory,
- zagrożenie powodziowe – mogą wystąpić lokalne podtopienia budynków na skutek długotrwałych i intensywnych opadów deszczu: (przez teren Gminy przepływają rzeki oraz cieki wodne, mogące wystąpić z brzegów). Szczególnie niebezpieczne są tutaj Bystrzyca oraz Strzegomka, w mniejszym stopniu Czarna Woda (na rzece Bystrzyca w sąsiedniej Gminie Mietków usytuowany jest zbiornik retencyjny o powierzchni ok. 950 ha. Stanowi on zabezpieczenie i w czasie powodzi może zatrzymać znaczne ilości wody),
- wpływ działalności portu lotniczego – przylegający bezpośrednio do terenu gminy port lotniczy Wrocław – Strachowice i związane z tym zagrożenie pochodzące od ruchu lotniczego.

Zadania koordynacji, m.in. prac związanych z poważnymi awariami i ewentualnie powstałymi zagrożeniami regulują stosowne procedury, w powiązaniu z działaniem służb ratowniczych (strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym, pogotowiem energetycznym, pogotowiem gazowym, pogotowiem wodociągowo-kanalizacyjnym) są zawarte w Planie Zarządzania Kryzysowego. Działania ratownicze prowadzone na terenie gminy realizowane są przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych.

9.7.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Opracowanie planu operacyjno – ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii	Straż Pożarna
2.	Prowadzenie rejestru oraz monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji	WIOŚ Wrocław
3.	Opracowanie programu zapobiegania poważnym awariom	Podmioty gospodarcze, Straż Pożarna
4.	Utrzymywanie w gotowości służb ratowniczych na wypadek zaistnienia poważnej awarii	Straż Pożarna
5.	Prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań	Straż Pożarna, Gmina Kąty Wrocławskie

9.8. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W 2020 r. w Polsce 15,5 % energii końcowej brutto ma pochodzić ze źródeł odnawialnych. Ministerstwo Gospodarki opracowało *Krajowy plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych*, który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 7 grudnia 2010 r.

Dokument ten, określa polskie cele w zakresie udziału energii z odnawialnych źródeł energii (OZE) w sektorze transportowym, energii elektrycznej oraz ogrzewania i chłodzenia. Jest to prognoza osiągnięcia w 2020 r. 15,5 % udziału OZE w zużyciu energii końcowej brutto w sposób zrównoważony. Dokument zakłada, że filarami zwiększenia udziału odnawialnych źródeł będzie bardziej efektywne wykorzystanie biomasy oraz energii wiatrowej.

Zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kąty Wrocławskie”, określa obszary dopuszczalnych lokalizacji farm elektrowni wiatrowych, słonecznych i biogazowni na terenie miejscowości: Pelcznica, Sokolniki, Kilianów-Szymanów, Nowa Wieś Kącka oraz obszary dopuszczalnych lokalizacji farm elektrowni słonecznych i biogazowni w miejscowości Pelcznica.

Na terenie gminy, na przebiegu wszystkich cieków wodnych dopuszcza się lokalizację elektrowni wodnych, po stwierdzeniu braku negatywnego oddziaływania na chronione gatunki zwierząt oraz po uzgodnieniu z właściwymi organami ochrony przyrody.

Gmina nie posiada uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których określono obszary dopuszczalnych lokalizacji farm wiatrowych, słonecznych lub biogazowni.

Energia biomasy

Wykorzystanie biomasy, do celów energetycznych następuje przez bezpośrednie spalanie drewna, słomy, odpadków produkcji roślinnej lub roślin energetycznych (specjalnego gatunku wierzby oraz tzw. malwy pensylwańskiej).

Biopaliwo gazowe (biogaz) wytworzone w procesie fermentacji pojawia się na składowiskach odpadów komunalnych oraz oczyszczalniach ścieków. W tych obiektach wystarczy zabudować instalację odzysku gazu, aby mieć biogaz do spalania w kotłach lub silnikach spalinowych

i produkować ciepło i energię elektryczną, przede wszystkim na użytek własny. Instalacji takich jest niewiele na terenie całego województwa.

Obecnie na obszarze miasta i gminy nie ma podmiotów, które posiadają źródła spalające biomasę dla potrzeb wytwarzania ciepła.

Na terenie gminy znajduje się nieczynne składowisko odpadów w Sośnicy wyposażone w system ujmowania i odprowadzania gazu składowiskowego.

W gminie działa również oczyszczalnia ścieków w obrębie Wszemiłowice-Jurczyce. Na chwilę obecną osady tam wytwarzane nie są wykorzystywane energetycznie i nie jest planowane takie ich wykorzystywanie.

Zakłada się, że rozwój energetyki opartej o biogazownie jest jednym z głównych zadań możliwych do realizacji na terenie gminy Kąty Wrocławskie.

Energia słońca

Najbardziej popularnymi metodami pozyskiwania energii z promieniowania słonecznego są systemy fototermiczne, wykorzystujące tzw. kolektory słoneczne oraz systemy fotowoltaiczne, przetwarzające promieniowanie słoneczne bezpośrednio na energię elektryczną.

Zasoby energii słonecznej są wystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie produkcji ciepłej wody użytkowej w okresie letnim 50+60 % tych potrzeb w okresie wiosenno – jesiennym.

Energię słoneczną wykorzystuje się w:

- 1) kolektorach słonecznych,
- 2) instalacjach fotowoltaicznych,
- 3) oświetleniu solarnym,
- 4) sygnalizacji solarnej.

Ze względu na okres nasłonecznienia oraz średnie całkowite promieniowanie słoneczne w roku, można wykorzystać potencjał kolektorów słonecznych, jako źródła wspomagającego instalacje c.o. i c.w.u.

Obecnie instalacje kolektorów słonecznych wykorzystywane są głównie na budynkach mieszkalnych przez prywatnych inwestorów.

Energia geotermalna:

Oplacalność wykorzystania tego typu energii jest ściśle związana z odległością odbiorców od punktu produkcyjnego, ze względu na straty mogące nastąpić podczas przesyłu. Na podstawie poniższej mapy można stwierdzić, że gmina nie leży w strefie podwyższonego strumienia ciepłego. Warunki klimatyczne w Polsce pozwalają jednak na wykorzystanie tzw. płytkiej geotermii. Temperatury gruntu i wód gruntowych na poziomie kilku do kilkunastu stopni Celsjusza, umożliwiają zastosowanie w celach grzewczych pomp ciepła. Zysk w przypadku tego typu instalacji polega na wykorzystaniu ciepła zawartego w wodzie lub glebie. Pompy ciepła są rozwiązaniami kosztownymi, w fazie realizacji jednakże charakteryzują się stosunkowo niskimi kosztami eksploatacji, nie wymagają obsługi i składowania paliw. Wykorzystanie tego typu instalacji może mieć uzasadnienie zarówno w przypadku domów jednorodzinnych jak i budynków miejskich takich jak obiekty sportowe, budynki opieki zdrowotnej i innych.

Na terenie gminy pompy ciepła są wykorzystywane w pojedynczych przypadkach przez prywatnych inwestorów do ogrzewania domów mieszkalnych.

Energia spadku wód:

Na obszarze gminy Kąty Wrocławskie eksploatowane są źródła energii elektrycznej w formie małych elektrowni wodnych wybudowanych przez prywatnych inwestorów. Nieliczne obiekty wytwórcze zlokalizowane są w miejscowościach: Pełcznica oraz Sadowice. Natomiast największy obiekt o mocy 75 kW znajduje się w miejscowości Skalka, na terenie Parku Krajobrazowego "Dolina Bystrzycy". Jeszcze na początku lat 70-tych ubiegłego stulecia funkcjonował w tym miejscu młyn gospodarczy zasilany energią z siłowni wodnej wyposażonej w turbinę Francisa.

Podobny obiekt zlokalizowany jest w miejscowości Sadowice na rzece Bystrzyca. Podstawowe urządzenia wytwórcze to turbina Kaplana z wirnikiem o średnicy 1300 mm, która przy spadzie 1,9 m osiąga moc do 75 kW. Elektrownię uruchomiono w sierpniu 2011 r.

Mała Elektrownia Wodna w Pełcznicy zlokalizowana jest na +9,97 km rzeki Strzegomki. Jest wyposażona w turbinę Francisa o średnicy wirnika 1100 mm, z generatorem o mocy 30 kW.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

Ww. obiekty nie mają jednak większego wpływu na udział w bilansie energii elektrycznej zużywanej na obszarze Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie.

9.8.1. Cel długoterminowy do 2021 r.

Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Główne działania w latach 2014-2017 realizujące założone cele:

Lp.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1.	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii	Gmina Kąty Wrocławskie, organizacje pozarządowe
2.	Wspieranie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do wytwarzania energii odnawialnej	Samorząd Województwa, Gmina Kąty Wrocławskie, WFOŚiGW, NFOŚiGW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021

10. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2014 – 2017.

Tabela 29. Działania służące do realizacji celów priorytetowych oraz nakłady inwestycyjne Gminy Kąty Wrocławskie w latach 2014-2017

Kierunek	Instytucja koordynująca	Źródła finansowania	Zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania [zł]			
				2014	2015	2016	2017
Kształtowanie krajobrazu	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Remonty zabytkowych kościołów w: Sośnicy, Gniechowicach, Małkowicach, Zachowicach, Smolcu, Kątach Wrocławskich i budynku Caritas w Małkowicach	315 000	-	-	-
				RAZEM:			
Zarządzanie systemowe	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Zmiana planów zagospodarowania przestrzennego gminy	200 000	150 000	-	-
Ochrona powietrza	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Dofinansowanie gminnych przewozów pasażerskich	360 000	258 200	-	-
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Dofinansowanie wymiany pieców węglowych	30 000	30 000	30 000	30 000
Ochrona powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed hałasem	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Budowa drogi w ul. Jarzębinowej w Smolcu	923 000	-	-	-
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Budowa drogi w ul. Tymiankowej i Ziłowej w Krzeptowie wraz z oświetleniem	250 000	750 000	-	-
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Koncepcja skomunikowania A4 z S5 wraz z obwodnicą Obornik Śląskich	124 385	-	-	-
				RAZEM:			
				315 000	-	-	315 000
				200 000	150 000	-	350 000
				360 000	258 200	-	618 200
				30 000	30 000	30 000	120 000
				923 000	-	-	923 000
				250 000	750 000	-	1 000 000
				124 385	-	-	124 385

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Ochrona powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed hałasem c.d.	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Przebudowa drogi na odcinku Smolec-Krzeptów	2 210 000	2 700 000	-	-	4 910 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Przełożenie wodociągu w Gniechowicach	-	230 000	-	-	230 000
Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Budowa kanalizacji sanitarnej w Baranowicach i Bliżu	1 700 000	-	-	-	1 700 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Budowa kanalizacji sanitarnej w Sadkowie	2 800 000	-	-	-	2 800 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z przebudową drogi w ul. Słonecznej w Sadkowie	-	400 000	550 000	-	950 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Utrzymanie w należytym stanie urządzeń melioracyjnych	241 700	250 000	250 000	250 000	991 700
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Zakup samochodu dla OSP Małkowice	250 000	-	-	-	250 000
	Zapobieganie poważnym awariom							

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Gospodarka odpadami	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi: - odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, - obsługa PSZOK, - obsługa administracyjna systemu.	4 486 100	4 911 400	5 000 000	5 000 000	19 397 500
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Zbiórka przeterminowanych leków w aptekach	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
	Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie	Budżet gminy	Dofinansowanie do usuwania wyrobów zawierających azbest	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000

Źródło: Na podstawie budżetu i Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kąty Wrocławskie oraz PGOWD 2014. Szacunkowe koszty realizacji zadań na lata 2014-2017 przedstawiono w oparciu o obowiązującą Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Kąty Wrocławskie. Wydatki na poszczególne zadania będą szczegółowo opracowywane w uchwałach budżetowych

11. SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Monitoring prowadzonej polityki ochrony środowiska oznacza, że realizacja Programu będzie podlegała ocenie w zakresie:

1. Stopnia wykonania przyjętych zadań,
2. Stopnia realizacji założonych celów,
3. Analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Wyniki oceny stanowiąc będą podstawę kolejnej aktualizacji programu. System oceny realizacji Programu powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach pozwalających kompleksowo ocenić i opisać zagadnienia skuteczności i realizacji Programu ochrony środowiska. Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane są przede wszystkim informacje Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane własne Urzędu Miasta i Gminy w Kątach Wrocławskich. Listę proponowanych wskaźników dla Gminy Kąty Wrocławskie przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 30. Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska Gminy Kąty Wrocławskie.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość docelowa (do osiągnięcia)
Ochrona przyrody i krajobrazu			
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)	ha	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego – obejmowanie ochroną ważnych obiektów w postaci np. pomników przyrody, użytków ekologicznych)
2.	Obszary NATURA 2000	szt.	
3.	Parki Krajobrazowe	szt.	
4.	Rezerваты	szt.	
5.	Obszary chronionego krajobrazu	szt.	
6.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	szt.	
7.	Użytki ekologiczne	szt.	
8.	Pomniki przyrody	szt.	
Lasy			
9.	Lesistość gminy	%	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Jakość wód podziemnych i powierzchniowych			
10.	Jakość wód podziemnych	Wg obowiązującej klasyfikacji	Osiągnięcie dobrego stanu wód i dobrego potencjału – cele środowiskowe wg planów zagospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy w zakresie Ramowej Dyrektywy Wodnej
11.	Jakość wód powierzchniowych	Wg obowiązującej klasyfikacji	
Gospodarka wodno-ściekowa			
12.	Zwodociągowanie gminy	%	Wg celów określonych w KPOŚK
13.	Skanalizowanie gminy	%	
14.	Długość kanalizacji sanitarnej	km	
15.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków: - biologiczne: - z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	
Ochrona powietrza atmosferycznego			

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

16.	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy w której leży gmina		A
Ochrona przed hałasem			
17.	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów	Lokalizacja wg WIOŚ	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
Promieniowanie elektromagnetyczne			
18.	Miejsca gdzie poziom pól elektromagnetycznych przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów	Lokalizacja wg WIOŚ	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
Poważne awarie			
19.	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - duże: - średnie: - lokalne: - małe:	szt.	Nie występowanie poważnych awarii i miejscowych zagrożeń
Gospodarka odpadami			
<i>Wskaźniki monitorowania celów dotyczących odpadów pochodzących z sektora komunalnego</i>			
20.	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	%	50 w 2014 r.
			50 w 2015 r.
			45 w 2016 r.
			45 w 2017 r.
			40 w 2018 r.
			40 w 2019 r.
			35 w 2020 r.
21.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	%	14 w 2014 r.
			16 w 2015 r.
			18 w 2016 r.
			20 w 2017 r.
			30 w 2018 r.
			40 w 2019 r.
22.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	%	50 w 2020 r.
			38 w 2014 r.
			40 w 2015 r.
			42 w 2016 r.
			45 w 2017 r.
			50 w 2018 r.
Nakłady inwestycyjne na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska			
23.	Nakłady na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem, w tym	zł	Poziom nakładów określony w Wieloletniej Prognozie Finansowej dla Gminy Kąty Wrocławskie
	nakłady inwestycyjne	zł	
	nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód	zł	
	nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	zł	

12. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Nadzór nad realizacją programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno – ściekowej,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Urząd Miasta i Gminy posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność miasta jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Burmistrzu, który składa Radzie Miejskiej raporty z wykonania programu.

Rys. 3. Schemat zarządzania programem ochrony środowiska.

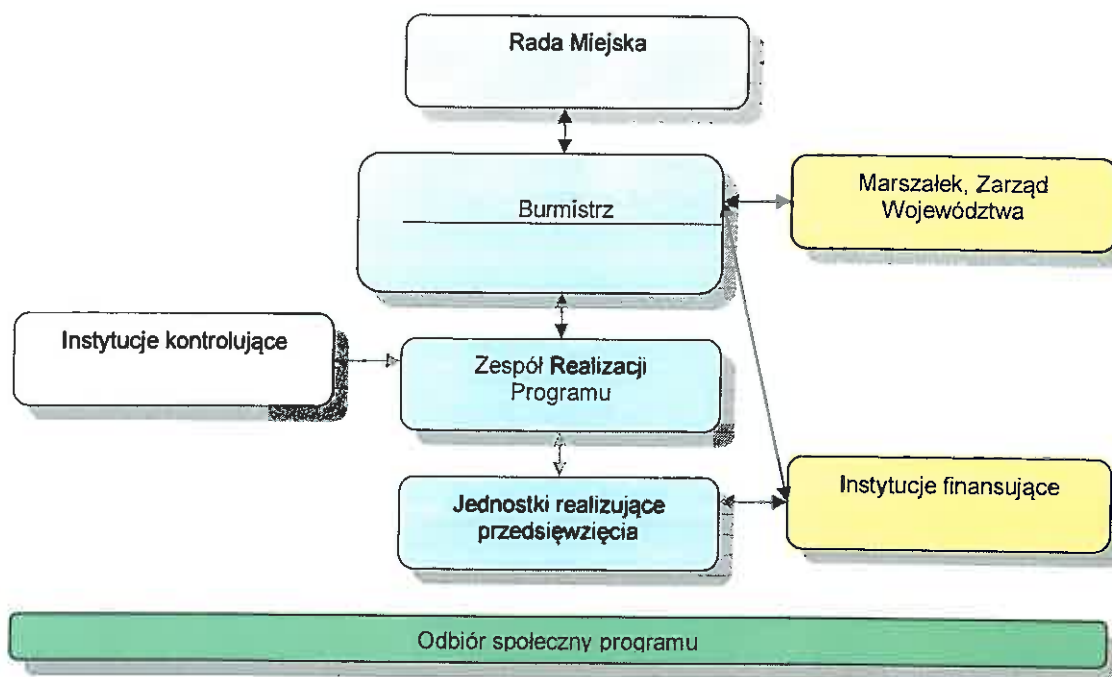

Tabela 31. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2014-2017	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie programu ochrony środowiska	Raporty o wykonaniu programu – co 2 lata	Rada Miejska, inne jednostki wdrażające Program
		Wspieranie finansowe samorządów, zakładów, instytucji, wdrażających program	WFOŚiGW, Fundusze celowe, Fundusze UE
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, system informacji o	Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się tym zagadnieniem. Realizacja zapisów ustawy dot. dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie. Większe	Gmina Kąty Wrocławskie, Zarząd województwa WIOŚ,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2014-2017	Instytucje uczestniczące
	środowisku	wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programów	organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Kąty Wrocławskie, Wojewoda Dolnośląski Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi Informacje o stanie środowiska w gminie	WIOŚ, WSSE, RZGW, Marszałek Województwa, Gmina Kąty Wrocławskie

13. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja programu wdrażania wymagań ochrony środowiska Unii Europejskiej jest zadaniem trudnym i kosztownym. Trudności wynikać będą nie tylko z problemów technicznych i organizacyjnych, ale także ograniczonej płynności finansowej polskich przedsiębiorstw, co utrudniać będzie pozyskiwanie środków finansowych na niezbędne inwestycje. Znaczna część kosztów dostosowania obciąży samorządy, reszta będzie musiała być poniesiona przez podmioty gospodarcze. W rozdziale tym wskazano możliwości finansowania wskazanych w aktualizacji Programu działań.

Źródła finansowania Programu będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo – ekonomicznych, zapewnionych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Dostępne na rynku polskim źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska można podzielić na:

- krajowe – pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, pozabudżetowych instytucji publicznych, udzielane w formie dotacji, grantów i subwencji (np. NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WD, środki WIOŚ, Projekt GDOŚ, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Priorytetowy Ochrona i Zrównoważony Rozwój Lasów)
- pomocy zagranicznej – Fundusz Spójności, fundusze strukturalne, EFRR, Program Intelligent Energy Europe.

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą przedsiębiorstwa, fundusze ekologiczne i samorządy terytorialne, natomiast udział środków budżetu jest mały.

W zakresie środków krajowych w obszarze ochrony środowiska wykorzystać można m.in. środki: dot. ochrony przyrody:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: celem działań z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, jest czynna ochrona przyrody prowadząca do ograniczenia degradacji środowiska oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa oraz Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania różnorodności Biologicznej.
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- Programu Priorytetowego Ochrona i zrównoważony rozwój lasów: celem działań z zakresu ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów jest zachowanie trwałej wielofunkcyjności lasów, zgodnie z Polityką Leśną Państwa.

W zakresie pomocy zagranicznej w okresie programowania 2014-2020 Polska może korzystać ze wsparcia w ramach następujących funduszy unijnych w zakresie ochrony środowiska:

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) - zwiększenie kompetencji regionów w zakresie działań właściwych dla EFRR dotyczyć powinno tych działań, których zasięg nie wykracza poza terytorium województwa. Szczególnie dotyczy to tych sfer, które wymagają uwzględnienia różnicowań terytorialnych. W zakresie ochrony środowiska Na poziomie krajowym powinny pozostać głównie:

- horyzontalne rozwiązania dotyczące dostosowania do zmian klimatu i odporności na ryzyka - projekty przeciwpowodziowe (cel tematyczny 5.), ochrona bioróżnorodności, ekosystemów - NATURA 2000, najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego – lista UNESCO (cel tematyczny 6.);

Z poziomu regionalnego powinny być zatem wspierane głównie:

- lokalne inwestycje energetyczne, strategie niskoemisyjne dla miast (cel tematyczny 4.);
- regionalna i lokalna infrastruktura środowiskowa, kultura, (cel tematyczny 6.);
- regionalna i lokalna infrastruktura transportowa (cel tematyczny 7.) transport publiczny w miastach;
- regionalna i lokalna infrastruktura edukacyjna, społeczna, rewitalizacja, lokalne strategie rozwoju, dostępność do usług (cel 9., cel 10.).

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) - w niektórych działaniach (np. dotyczących ekonomii społecznej, zmian klimatu, wspierania dostępu do uczenia się przez całe życie oraz edukacji na różnych poziomach) działania będą realizowane jednocześnie na poziomie krajowym i regionalnym, w odniesieniu do zasięgu i typów działań (kraj – rozwiązania systemowe, region – konkretne indywidualne projekty).

Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki EFRROW, EFMR - oba fundusze wspierać będą, podobnie jak obecnie, nie tylko sektor rolny i rybacki, lecz również działania środowiskowe oraz szeroko pojęty rozwój lokalny na obszarach wiejskich i zależnych od rybactwa, obejmujący – dywersyfikację gospodarczą, przedsiębiorczość, ograniczenie ubóstwa, zwiększenie dostępności itd. Z poziomu krajowego zasadniczo będą realizowane działania dotyczące bezpośrednio sektora rolnego i rybackiego.

Fundusz Spójności (FS) - pomaga państwom członkowskim dokonywać inwestycji w zakresie sieci transportowych i środowiska naturalnego. Dotyczy to inwestycji o znaczeniu dla spójności całej Wspólnoty, zatem działania w zakresie transportu (sieci transeuropejskie) oraz środowiska współfinansowane z Funduszu Spójności stanowią najważniejsze i największe projekty w całym systemie wdrażania polityki spójności w kraju. Stąd, podobnie jak w poprzednim okresie, całość działań współfinansowanych z Funduszu Spójności będzie wdrażana na poziomie krajowym.

Ubieganie się o środki Unii Europejskiej wymaga dużego zaangażowania i orientacji wśród procedur i przepisów, które regulują prawidłowe wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego. Obecny okres programowania funduszy strukturalnych jest kolejną szansą rozwoju i dlatego bardzo ważne jest, aby dokładnie zapoznać się zarówno z szerokimi możliwościami wykorzystania środków, jak i z wszelkimi procedurami, które to umożliwią.

Infrastruktura i Środowisko - to program operacyjny największy nie tylko w Polsce, ale także największy spośród wszystkich dotychczas przygotowanych przez kraje Unii. Zlikwidowanie luki infrastrukturalnej ma kluczowe znaczenie dla rozwijania naszego potencjału gospodarczego i społecznego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko podchodzi kompleksowo do tego problemu. Dlatego wspiera sześć dziedzin: transport, ochronę środowiska, energetykę, kulturę i zabytki, zdrowie, szkolnictwo wyższe.

Inne fundusze i programy:
Programy krajowe.

Różnorodne przedsięwzięcia mogą liczyć także na dofinansowanie ze źródeł krajowych. Konkursy ogłaszają ministerstwa, samorzady województw, powiaty, gminy, a także organizacje pozarządowe (np. Ekofundusz, NFOŚiGW).

Szwajcarsko - Polski Program Współpracy:

Szwajcarsko – Polski Program Współpracy jest formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Szwajcarię Polsce i 9 innym państwom członkowskim Unii Europejskiej, które wstąpiły do UE 1 maja 2004 r.

CEL PROGRAMU: Zmniejszanie różnic społeczno-gospodarczych istniejących pomiędzy Polską, a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym.

OKRES REALIZACJI PROGRAMU: W ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy obowiązuje 5-letni okres zaciągania zobowiązań i 10-letni okres wydatkowania, który rozpoczął się 14 czerwca 2007 roku, tj. w dniu przyznania pomocy finansowej Polsce przez Parlament Szwajcarski.

BENEFICJENCI: O dofinansowanie projektów w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy mogą starać się:

- instytucje sektora publicznego,
- instytucje sektora prywatnego,
- organizacje pozarządowe.

PODZIAŁ ŚRODKÓW: Łączna kwota przyznana Polsce, w ramach Programu wynosi 489 mln CHF, czyli około 310 mln euro.

OBSZARY WSPARCIA:

bezpieczeństwo, stabilność, wsparcie reform:

- inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego regionów peryferyjnych i słabo rozwiniętych,
- zwiększenie ochrony wschodnich granic Unii Europejskiej,

środowisko i infrastruktura:

- odbudowa, przebudowa i rozbudowa infrastruktury środowiskowej oraz poprawa stanu środowiska,

- bioróżnorodność i ochrona ekosystemów, wsparcie transgranicznych inicjatyw środowiskowych, poprawa publicznych systemów transportowych,

sektor prywatny:

- poprawa środowiska biznesowego i dostępu do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP):

- rozwój sektora prywatnego i promocja eksportu MŚP,

rozwój społeczny i zasobów ludzkich:

- ochrona zdrowia,
- badania i rozwój.

- Programy wspólnotowe

10. Programy wspólnotowe są jednym z instrumentów realizacji polityki Unii Europejskiej. Służą nawiązywaniu i wzmocnieniu współpracy między państwami w wybranych dziedzinach polityki wspólnotowej. Programy są finansowane ze środków budżetowych UE. Ustanawiane są na wniosek Komisji Europejskiej. Decyzje o powołaniu programu i jego budżecie podejmuje wspólnie Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej, natomiast nad jego realizacją czuwa odpowiednia Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej.

11. z programów wspólnotowych mogą korzystać przede wszystkim organizacje nie nastawione na osiągnięcie zysku. Możliwości jest wiele, gdyż programy obejmują wiele różnorodnych dziedzin, np. badania i naukę, rolnictwo, media, edukację, ochronę środowiska, energetykę, transport, zdrowie, prawo, bezpieczeństwo, sport.

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 została opracowana zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska i została oparta na celach perspektywicznych, nawiązujących do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz do Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.

Program przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię działań zmierzających do jego poprawy, oraz umożliwia wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje.

Program przedstawia główne cele przeznaczone do realizacji usystematyzowanych w następujących grupach:

- kierunki działań systemowych,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Zadaniem Programu jest podanie aktualnej sytuacji związanej z całym stanem środowiska w gminie. W Programie dokonano analizy czynników, które wpływają na sytuację stanu zanieczyszczenia środowiska. Podano w nim krótką charakterystykę geograficzno-fizyczną Gminy Kąty Wrocławskie oraz uwarunkowania demograficzne i gospodarcze. Na podstawie możliwych dostępnych danych uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Kątach Wrocławskich, informacji z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego, Głównego Urzędu Statystycznego, scharakteryzowano wszystkie komponenty środowiska, podając ich obciążenia emisyjne. Następnie na podstawie dostępnych badań i wyników pomiarów dokonano oceny stanu środowiska naturalnego na terenie miasta, analizując jego poszczególne komponenty, czyli wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, hałas, przyrodę, powierzchnię ziemi, gospodarkę leśną i promieniowanie elektromagnetyczne.

Analizie poddano również stan gospodarki odpadami na terenie gminy m. in. w zakresie rodzajów i ilości wytwarzanych odpadów oraz sposobów ich zagospodarowania. Ponadto zidentyfikowano istniejące problemy oraz wyznaczono cele i zadania, których realizacja pozwoli na stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz Polityką Ekologiczną Państwa.

Po analizie dotyczącej stanu środowiska w gminie, zwrócono uwagę na tendencje zmian, jakie zarysowują się w poszczególnych komponentach środowiska. Przedstawiono cele i zadania, jakimi należy się zająć w przyszłej działalności organów miasta.

Ze względu na perspektywy czasowe oznaczono w Programie cele krótkoterminowe (w perspektywie 4-letniej) i długoterminowe (w perspektywie 8-letniej).

Dla poszczególnych komponentów środowiska zaproponowano szereg działań, określając nazwy zadań, nakłady finansowe i harmonogram czasowy, jednostki realizujące i możliwe źródła finansowania. Dla zadań wychodzących poza 2017 rok nie określano wielkości nakładów sygnalizując wyłącznie konieczność ich kontynuacji lub proponując rozpoczęcie nowych przedsięwzięć.

15. LITERATURA

1. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008 r.
2. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015.
3. www.umwd.dolnyslask.pl
4. www.katywroclawskie.pl
5. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Rejestr form ochrony przyrody na terenie województwa dolnośląskiego, Wrocław, 2014 r.
6. Ministerstwo Środowiska, Obszary Natura 2000, www.natura2000.mos.gov.pl
7. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2012 roku, Wrocław,
8. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2013 roku, Wrocław,
9. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego w 2013 roku, Wrocław 2014,
10. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Ocena jakości wód powierzchniowych województwa dolnośląskiego w 2012 roku, Wrocław,
11. Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne, Opracowanie ekofizjograficzne województwa dolnośląskiego, Wrocław, 2007 r.,
12. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Klimat akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego, Wrocław 2011,
13. Profon Acoustic Mapach akustyczne dróg na terenie woj. dolnośląskiego., 2011r.,
14. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Badania poziomów pól elektromagnetycznych w wybranych punktach województwa dolnośląskiego, Wrocław 2013r.,
15. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Generalny Pomiar Ruchu w 2000, 2005, 2010 r.
16. „Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego”, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad 2012,
17. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Program małej retencji w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2006 r.,
18. Potencjał Dolnego Śląska w zakresie rozwoju alternatywnych źródeł energii, Wrocław 2006.
19. Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim, WBU Wrocław 2010.
20. Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie za lata 2007-2009.
21. Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie za lata 2011-2013.
22. Aktualizacja Program Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017.
23. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kąty Wrocławskie.
24. Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Kąty Wrocławskie.
25. Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2012-2017, Kąty Wrocławskie.
26. Program Ograniczania Niskiej Emisji dla gminy Kąty Wrocławskie, 2013r.
27. Strategia rozwoju turystyki w gminie Kąty Wrocławskie na tle Subregionu „Ślęza”.
28. Raport z wykonania KPOŚK za rok 2011.
29. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kąty Wrocławskie.
30. Strategia Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie do roku 2020
31. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014.
32. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012.
33. Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami (Szpadt, 2010 r.).

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

34. Plan urządzeniowo – rolny gminy Kąty Wrocławskie
35. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2009-2013.
36. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, stan na 31.12.2012r.”
37. Informacja dotycząca jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczanej w II półroczu 2013r., z wodociągów sieciowych funkcjonujących w Powiecie Wrocławskim, PSSE Wrocław